

T.C.

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

Avrupa Birliği EĞitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

**AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDE
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDEKİ ULUSLARARASI LAŐMA
POLİTİKASI VE ERASMUS+ PROGRAMININ YERİ**

UZMANLIK TEZİ

Arzu ÇETİN

(Temmuz-2018)

Ankara

T.C.

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

Avrupa Birliği EĞitim ve GenĐlik Programları Merkezi Başkanlığı

**AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDE
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDEKİ ULUSLARARASILAŞMA
POLİTİKASI VE ERASMUS+ PROGRAMININ YERİ**

UZMANLIK TEZİ

Arzu ÇETİN

Tez Danışmanı

EĞitim Bilimleri Faköltesi, Ankara Üniversitesi

DoÇ. Dr. Mustafa SEVER

(Temmuz-2018)

Ankara

KABUL VE ONAY

Uzman Yardımcısı Arzu ÇETİN tarafından hazırlanan “**Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları Ekseninde Türkiye Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikası ve Erasmus+ Programının Yeri**” adlı bu tezin Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Mustafa SEVER
(Tez Danışmanı)

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Uzman Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

İmzası

Başkan : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Tarih :/...../.....

Bu tez, ABEGPM Uzman Yeterlik ve Tez Hazırlama Kılavuzu ile belirlenen tez yazım kurallarına uygundur.

TEZ VE YETERLİK SINAV KURULUNA
BEYAN

Bu belge ile bu uzmanlık tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

...../...../20...

Arzu ÇETİN
Uzman Yardımcısı

**UZMANLIK TEZİNİN ÇOĞALTILMASI
VE YAYIMI İÇİN İZİN BELGESİ**

Tezi Hazırlayanın Adı Soyadı : Arzu ÇETİN

Tez Konusu : Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları Ekseninde Türkiye
Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikası ve Erasmus+ Programının Yeri
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Mustafa SEVER

Yukarıda başlığı yazılı olan uzmanlık tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı** tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dâhil olmak üzere her türlü ortamda tamamen veya kısmen çoğaltılması, ödünç verilmesi dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

...../...../20...

Arzu ÇETİN
Uzman Yardımcısı

ÖNSÖZ

Tez çalışmalarım boyunca değerli yardımları ve katkılarıyla bana yol gösteren tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mustafa SEVER'e, tezin her aşamasında desteklerini esirgemeyen tüm arkadaşlarıma ve eşime teşekkür ederim.

Ankara 2018

Arzu ÇETİN

ÖZET

ABEGPM Uzmanlık Tezi

AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDE TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDEKİ ULUSLARARASILAŞMA POLİTİKASI VE ERASMUS+ PROGRAMININ YERİ

Arzu ÇETİN

Bu tez çalışmasında, AB'nin Yükseköğretim ile İlgili Politikaları çerçevesinde imzalanan Bologna Deklarasyonunun temel hedefleri, Erasmus+ Programından yararlanmak için Yükseköğretim Kurumlarının almak zorunda oldukları Yükseköğretim Erasmus Beyannamesi (Erasmus Charter for Higher Education - ECHE) kriterlerinin bu temel hedeflere uyumu ve Erasmus+ Programının Türkiye Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikasına katkısı incelenmektedir. Erasmus+ Yükseköğretim Programının, Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarının Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları Eksenindeki Uluslararasılaşmasına sunduğu katkıya ulaşabilmek çalışmanın hedefleri arasındadır. Bu doğrultuda, Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform süreci olan Bologna süreci üzerinde durulmakta, sürecin yükseköğretimimizden beklentileri ve yükseköğretimimiz üzerindeki etkilerine değinilmekte, Erasmus+ Programının yükseköğretim alanındaki faaliyetleri ve öncelikleri sunulmakta, Türkiye Ulusal Ajansı faaliyetlerine değinilmekte ve Erasmus+ Programının Yükseköğretim Kurumlarının Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları Eksenindeki Uluslararasılaşmasına olası katkısını değerlendirmek üzere bir anket incelemesine yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretimde Uluslararasılaşma, AB Yükseköğretim Politikaları, Bologna Süreci, Erasmus+ Programı Yükseköğretim Alanı Projeleri, Yükseköğretim Erasmus Beyannamesi

ABSTRACT

Thesis for EUEYPC Expertise

INTERNATIONALIZATION POLİCY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN TURKEY IN LINE WITH THE EUROPEAN UNION HİGHER EDUCATION POLICIES AND THE FUNCTION OF ERASMUS+ PROGRAMME

Arzu ÇETİN

In this thesis, the main objectives of the Bologna Declaration signed by the EU in the framework of EU's Higher Education Policies, criterias of The Erasmus Charter for Higher Education (ECHE), which the Higher Education Institutions have to take to benefit from the Erasmus+ Programme, compliance with the key objectives of the Bologna Declaration and Erasmus+ Programme's contribution to the internationalization of higher education in Turkey is examined. Reaching the contributions of Erasmus+ Programme in the field of Higher Education to internationalization of Higher Education Institutions in Turkey in the axis of European Union Higher Education Policies, is among the objectives of this study. In this direction, the Bologna process, a reform process aimed at creating the European Higher Education Area, is emphasized; the expectations of the process from our higher education policy and its effects on our higher education policy is addressed; the activities and priorities of the Erasmus+ Programme in the field of higher education are explained; the activities of the Turkish National Agency are mentioned and a questionnaire is included to assess the possible contribution of the Erasmus+ Programme to the Internationalization of Higher Education Institutions in Turkey in the European Union Higher Education Policy Area.

Key Words: Internationalization in Higher Education, EU Higher Education Politics, Bologna Process, Erasmus+ Programme Projects in the Field of Higher Edcation, Erasmus Charter for Higher Education (ECHE)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	İ
ÖZET	İİ
ABSTRACT	İİİ
İÇİNDEKİLER.....	İV
TABLOLAR.....	VI
ŞEKİLLER	Vİİİ
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Yükseköğretimde Uluslararasılaşma	4
1.2. Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları	6
1.3. Bologna Süreci ve Temel Hedefleri	10
1.4. Bologna Süreci Doğrultusunda Ülkemizde Uluslararasılaşma.....	13
İKİNCİ BÖLÜM	24
ERASMUS+ PROGRAMI KAPSAMINDA YÜKSEKÖĞRETİM.....	24
2.1. Erasmus+ Programı	24
2.2 Erasmus+ Programı Yükseköğretim Alanı.....	29
2.2.1. Yükseköğretim Öğrenci ve Personel Hareketliliği (KA103, KA108, KA107) 30	
2.2.2. Yükseköğretim alanında Stratejik Ortaklıklar (KA203).....	37
2.2.3. Ortak Yüksek Lisans Derecesi	38
2.2.4. Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi.....	39
2.2.5. Bilgi Ortaklıkları	39
2.2.6. Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme.....	40
2.2.7. Jean Monnet	41
2.3 ECHE Belgesi İlkeleri	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
ERASMUS+ PROGRAMININ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDEKİ ULUSLARARASILAŞMASINA OLASI KATKISINI DEĞERLENDİRMEK ÜZERE YAPILAN ANKETİN İNCELENMESİ	54
3.1. Araştırmanın Amacı	54

3.2. Sınırlılık	54
3.3. Araştırma Yöntemi ve Modeli	54
3.4. Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi	55
3.5. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	55
3.6. Bulgular ve Yorum.....	56
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	84
KAYNAKÇA	93

TABLÖLAR

TABLO 2.1: ÜLKE MERKEZLİ PROJELER.....	27
TABLO 2.2: MERKEZİ PROJELER	27
TABLO 2.3: ERASMUS+ BÜTÇESİNİN ANA EYLEMLERE DAĞILIMI	28
TABLO 2.4: ERASMUS+ BÜTÇESİNİN SEKTÖRLERE DAĞILIMI.....	29
TABLO 2.5: ECHE ÖNCELİK ALANLARI: ECTS DERS KATALOGLARI DEĞERLENDİRME SONUCU TABLOSU.....	49
TABLO 2.6: ECHE ÖNCELİK ALANLARI: TANINMA DEĞERLENDİRME SONUCU TABLOSU	51
TABLO 2.7: ECHE ÖNCELİK ALANLARI: NOTLANDIRMA SİSTEMİ VE NOT TRANSFERİ DEĞERLENDİRME SONUCU TABLOSU	52
TABLO 3.1: ANKETE KATILAN ÜNİVERSİTELERİN BÖLGESEL DAĞILIMI	56
TABLO 3.2: KURUMLARIN ECHE BELGESİNE SAHİP OLMA SÜRELERİ	57
TABLO 3.3: YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ MİSYON, VİZYON, TEMEL DEĞERLER YA DA KALİTE POLİTİKASINDA ULUSLARARASI STANDARTLARA UYUM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMELERİNE İLİŞKİN TABLO	58
TABLO 3.4: YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNİ DESTEKLEME AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMELERİNE İLİŞKİN FREKANS TABLOSU	59
TABLO 3.5: ULUSLARARASILAŞMADA POTANSİYEL ENGELLERE İLİŞKİN TABLO.....	61
TABLO 3.6: ULUSLARARASI OFİS/DIŞ İLİŞKİLER OFİSİ/ERASMUS OFİSİNDE ÇALIŞAN PERSONELİN GÖREVLENDİRME DURUMU	61
TABLO 3.7: KURUMUN AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKA ÖNCELİKLERİ ÇERÇEVESİNDE HAREKET ETME DURUMU	62
TABLO 3.8: AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKA ÖNCELİKLERİ İLE TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM İHTİYAÇ VE BEKLENTİLERİNİN UYUŞMA DURUMU.....	63
TABLO 3.9: AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARININ BELİRLENME SÜRECİNDE TÜRKİYE’NİN ETKİLİ OLMA DURUMU	64
TABLO 3.10: AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI ÖNCELİKLERİ OLUŞTURULURKEN ÜLKELERARASI FARKLILIKLARI DİKKATE ALMA DURUMU.....	65
TABLO 3.11: ERASMUS+ PROGRAMININ AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE ÜNİVERSİTELERİMİZİN ULUSLARARASILAŞMASINA KATKI VERME DURUMU	66
TABLO 3.12: ERASMUS+ PROGRAMI ARACILIĞIYLA YAPILAN ORTAKLIKLARIN ÜNİVERSİTELERİMİZE ULUSLARARASILAŞMA KOLAYLIĞI SAĞLAMA DURUMU.....	67
TABLO 3.13: ÜNİVERSİTELERİMİZDE ERASMUS+ PROGRAMI ARACILIĞIYLA/HARİCİNDE KURULAN ORTAKLIK VE İŞBİRLİKLERİNE İLİŞKİN TABLO	68
TABLO 3.14: ÜNİVERSİTELERİMİZİN ERASMUS+ HAREKETLİLİĞİNİ AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARINA UYGUN BİR ŞEKİLDE YÜRÜTME DURUMUNA İLİŞKİN FREKANS TABLOSU ...	70
TABLO 3.15: TÜRKİYE ULUSAL AJANSI’NIN YÜKSEKÖĞRETİM ALANI FAALİYETLERİNİN ÜNİVERSİTELERİN ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE KATKI SAĞLAMA DURUMUNA İLİŞKİN FREKANS TABLOSU	71
TABLO 3.16: TÜRKİYE ULUSAL AJANSI’NIN YÜKSEKÖĞRETİM ALANINA İLİŞKİN FAALİYETLERİNİN KATILIMCILARA KATKI SAĞLAMA ÖNCELİĞİNİ GÖSTEREN FREKANS TABLOSU	72_Toc528269928
TABLO 3.17: ERASMUS+ YÜKSEKÖĞRETİM ALANI FAALİYETLERİNİN ÜNİVERSİTELERİN ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİNE KATKI SAĞLAMA DURUMUNA İLİŞKİN FREKANS TABLOSU	73

TABLO 3.18: ERASMUS+ PROGRAMININ ÖĞRENCİ VE PERSONEL DEĞİŞİMİ SONRASI	
YARARLANICILARIN YABANCI DİL GELİŞİMİNE KATKISINA İLİŞKİN FREKANS TABLOSU	74
TABLO 3.19: ERASMUS+'IN ÖĞRENCİLERE SAĞLAMIS OLDUĞU OLS SİSTEMİNİN DİL GELİŞTİRMEYE	
YARDIMCI OLMASINA İLİŞKİN FREKANS TABLOSU	75
TABLO 3.20: ECHE BELGESİNE 7 YILDAN FAZLA SAHİP OLMA VE 7 YILDAN AZ SAHİP OLMAYA GÖRE	
SORULARA VERİLEN CEVAPLARIN DEĞİŞME DURUMUNA İLİŞKİN YAPILAN MANN WHİTNEY	
TESTİ SONUÇLARI	77
TABLO 3.21: ÜNİVERSİTENİN BULUNDUĞU BÖLGEYE GÖRE SORULARA VERİLEN CEVAPLARIN	
DEĞİŞME DURUMUNA İLİŞKİN YAPILAN KRUSKALL WALLİS TESTİ SONUÇLARI	79
TABLO 3.22: ÜNİVERSİTENİN ECHE BELGESİNE SAHİP OLMA SÜRESİNİN HANGİ BÖLGELER	
ARASINDAKİ FARKLILAŞTIĞINA İLİŞKİN YAPILAN MANN-WHİTNEY TESTİ SONUÇLARI	80
TABLO 3.23: AB YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI ÖNCELİKLERİ OLUŞTURULURKEN ÜLKELERARASI	
FARKLILIKLARI DİKKATE ALMA DURUMUNA YÖNELİK BAKIŞAÇISININ BÖLGELERE GÖRE	
DEĞİŞMESİNE İLİŞKİN YAPILMIŞ MANN WHİTNEY TESTİ SONUÇLARI	81
TABLO 3.24: ÜNİVERSİTELERİN ERASMUS+ PROGRAMI KAPSAMINDA KURULAN ORTAKLIKLAR VE	
İŞBİRLİKLERİNİN SAYISININ HANGİ BÖLGELER ARASINDA FARKLILAŞTIĞINA İLİŞKİN YAPILAN	
MANN-WHİTNEY TESTİ SONUÇLARI	82

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: Ankete Katılan Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı	56
Şekil 3.2: Kurumların ECHE Belgesine Sahip Olma Süreleri	57
Şekil 3.3: Yükseköğretim Kurumlarının Misyon, Vizyon, Temel Değerler ya da Kalite Politikasında Uluslararası Standartlara Uyum Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Grafik	58
Şekil 3.4: Yükseköğretim Kurumlarının Uluslararasılaşma Sürecini Destekleme Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Grafik	59
Şekil 3.5: Uluslararasılaşmada Potansiyel Engellere İlişkin Grafik	60
Şekil 3.7: Kurumun AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri Çerçevesinde Hareket Etme Durumu	63
Şekil 3.8: AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri ile Türkiye Yükseköğretim İhtiyaç ve Beklentilerinin Uyuşma Durumu	64
Şekil 3.9: AB Yükseköğretim Politikalarının Belirlenme Sürecinde Türkiye'nin Etkili Olma Durumu	65
Şekil 3.10: AB Yükseköğretim Politikaları Öncelikleri Oluşturulurken Ülkelerarası Farklılıkları Dikkate Alma Durumu	66
Şekil 3.11: Erasmus+ Programının AB Yükseköğretim Politikaları Çerçevesinde Üniversitelerimizin Uluslararasılaşmasına Katkı Verme Durumu	67
Şekil 3.12: Erasmus+ Programı Aracılığıyla Yapılan Ortaklıkların Üniversitelerimize Uluslararasılaşma Kolaylığı Sağlama Durumu	68
Şekil 3.13: Üniversitelerimizde Erasmus+ Programı Aracılığıyla/Haricinde Kurulan Ortaklık ve İşbirliklerine İlişkin Grafik	69
Şekil 3.14: Üniversitelerimizin Erasmus+ Hareketliliğini AB Yükseköğretim Politikalarına Uygun Bir Şekilde Yürütme Durumuna İlişkin Grafik	70
Şekil 3.15: Türkiye Ulusal Ajansı'nın Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Grafik	71
Şekil 3.16: Türkiye Ulusal Ajansı'nın Yükseköğretim Alanına İlişkin Faaliyetlerinin Katılımcılara Katkı Sağlama Önceliğine İlişkin Grafik	73
Şekil 3.17: Erasmus+ Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Grafik	74
Şekil 3.18: Erasmus+ Programının Öğrenci ve Personel Değişimi Sonrası Yararlanıcıların Yabancı Dil Gelişimine Katkısına İlişkin Grafik	75
Şekil 3.19: Erasmus+'ın Öğrencilere Sağlamış Olduğu OLS Sisteminin Dil Geliştirmeye Yardımcı Olmasına İlişkin Grafik	76

GİRİŞ

Ülkeler arasındaki eşitsizliğin nedeni araştırmacılar tarafından farklı teorilerle açıklanmaktadır. Bu farklı teorilerdeki ortak amaç, eşitsizliğin sebeplerini ortaya çıkarmak ve nasıl azaltılabileceğine dair çözümler bulmaya çalışmaktır. Genel olarak değerlendirildiğinde kalkınmanın temel unsurunu insan kaynağı oluşturmaktadır. İşte bu yöndeki incelemeler, beşeri sermaye birikiminin alt başlıklarından bir tanesi olan eğitimin niteliğinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Özellikle küreselleşme ile birlikte, ülkeler arasında işbirliği ve etkileşimin artmasıyla üretim ilişkileri giderek değişmekte, ülkelerin kalkınma ve zenginleşme çabaları doğrultusunda ekonomilerin itici gücü olarak görülen nitelikli insan gücüne duyulan gereksinim daha da artmaktadır. Tüm bu nedenlerle Avrupa, yükseköğretim alanında kalitenin tesisi için yaptığı çalışmalarla 1999 yılında Bologna Sürecini başlatmış ve süreçte alınan kararların hayata geçirilmesi için yapılan çalışmaların yanı sıra Erasmus+ Programı Bologna sürecine katkısı bakımından etkili bir uygulama olmuştur. Erasmus+ Programının uygulamaya geçtiği 2014 yılından bu yana Program üyesi ülkeler arasında Program faaliyetlerine en yoğun talep her yıl Türkiye'den gelmeye devam etmektedir. Bununla birlikte, Erasmus+ Program bütçesinin sektörlere dağılımı değerlendirildiğinde toplam bütçesinin yaklaşık yüzde 43'ünün Yükseköğretim alanında kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, hibenin büyük bir bölümü kullanılarak yürütülen projelerde, hedeflenen kaliteye ulaşılması önem arz etmektedir. Yükseköğretim kurumları tarafından kalite şartlarına uygun başarıyla yürütülen projeler hem kendi eğitim sistemimizin sorunlarını çözmeye katkı sağlayacak hem de Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim sistemleri hakkında bilgi sahibi olmayı zorunlu kılacaktır.

Avrupa yaşanan ekonomik kriz sonrası yüksek genç işsizliği oranı, düşük mezun istihdamı (boş pozisyonlara rağmen), iş dünyası ile daha yakın işbirliği ihtiyacı, örgün ve yaygın eğitimin işbirliği ihtiyacı, daha sistematik bir etkiye ulaşma arayışı ve nitelikli iş gücüne artan ihtiyaç sebebiyle 2020 hedefleri arasına Yükseköğretime katılım oranının %32'den %40'a çıkarılması ve özellikle yükseköğretim ve gençlik alanında uluslararası boyutun güçlendirilmesi önceliklerini koymuş ve Erasmus Programının yapısını bu doğrultuda güçlendirerek 2014-2020

dönemi için eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki programına Erasmus+ ismini vermiştir. Öte yandan, Türkiye’deki güncel durum değerlendirildiğinde, Yükseköğretim Kurulu 2015-2019 Stratejik Planı incelenebilir. Bu plan kapsamında belirlenen temel stratejik amaçlar arasında toplum ve iş dünyası ile ilişkileri geliştirmek, eğitim-öğretimin nitelik ve kalitesini artırmak, yükseköğretimdeki insan kaynağını nitelik ve nicelik olarak geliştirmek, bilimsel araştırma kapasitesini artırmak, yükseköğretimde uluslararasılaşmayı artırmak, uluslararası standartlarda kalite güvencesi ve akreditasyon sistemleri kurmak gibi öncelikler yer almaktadır. Bu öncelikler değerlendirildiğinde, bu önceliklerin AB öncelikleri ile uyum içinde olduğu ve özellikle Erasmus+ döneminin yükseköğretim alanında sunduğu projelerin çıktıları ile örtüştüğü görülebilmektedir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda tezin ilgili alana fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca önerilen çalışmayla Türkiye Ulusal Ajansı’nın alana ilişkin katkısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Günümüzde yükseköğretimin uluslararasılaşması, ülkelere sunduğu avantajlar sebebiyle önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir. Birçok ülke, dünyanın dört bir köşesinde ülkeler ve bölgeler bağlamında yükseköğretim sistemleri ile ortak ilişkileri geliştirecek çalışmalar yapmakta, projeler geliştirmekte ve bu yöndeki süreçleri yakinen takip etmektedir. Yükseköğretimin uluslararasılaşması küresel faaliyetleri kapsadığı gibi Avrupa, Orta Doğu, Birleşik Devletler, Afrika, Asya ve Latin Amerika’daki uluslararasılaşma ve hareketlilik görünümüne işaret eden bölgesel çalışmaları da kapsamaktadır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan yükseköğretimde uluslararasılaşma meselesi, söz konusu başlıkların çalışmayı istenmeyen ölçüde genişleteceği düşünüldüğünden sadece Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları Ekseninde Türkiye Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikası ve Erasmus+ Programının bu sürece katkısı üzerinde durmaktadır. Bunu yaparken, Türk yükseköğretim sisteminin tüm boyutları ile analiz edilmesi ve değerlendirmeye tabi tutulması, bu çalışma kapsamında ele alınması mümkün olamayacak kadar geniş ve derin bir çabayı gerektirdiğinden özellikle Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen bir reform süreci olan Bologna süreci üzerinde durulmakta, sürecin yükseköğretimimizden beklentileri ve yükseköğretimimiz üzerindeki etkilerine değinilmekte ve Erasmus+ Programının

yükseköğretim alanında bu sürece olası katkısı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu yüzden konu uluslararasılaşma ve yükseköğretime ilişkin diğer konulara mümkün olduğunca girilmeden ele alınmıştır. Bu doğrultuda konuya giriş yapmak üzere birinci bölüm olan kavramsal çerçeve bölümünde yer alan konulara genel bir giriş yapılmış, ikinci bölümde ise Erasmus+ Programı anlatılmış; Program kapsamında yükseköğretim alanı proje türleri belirtilmiş; Yükseköğretim Erasmus Beyannamesi (Erasmus Charter for Higher Education - ECHE) belgesi ilkeleri detaylı bir şekilde açıklanmış ve ECHE ilkelerine uyumun önemi vurgulanmış, üçüncü bölümde de Yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma, Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri ve Erasmus+ Programına yaklaşımındaki mevcut durumları ile Erasmus+ Programının özellikle Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları ekseninde olmak üzere kurumların uluslararasılaşmasına olası katkısına yönelik görüşlerin saptanması amacıyla yapılan anket çalışması değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yükseköğretimde Uluslararasılaşma

Yükseköğretimin uluslararasılaşması, küresel eğilimlerin yanı sıra bölgesel eğilimleri ve bunlara yönelik olarak ulusal ve kurumsal düzeydeki stratejileri kapsamakla birlikte aynı zamanda uluslararasılaşmanın özünün ne olduğunu ve niçin amaçladığını da belirtmeye çalışır. Yükseköğretimin uluslararasılaşmasının ekonomik ve toplumsal küreselleşme ve bilginin artan öneminden etkilendiği kesindir, bu sebeple politik, ekonomik, sosyo-kültürel ve akademik birçok alanın kombinasyonu olarak sürekli gelişen dinamik bir yapıya sahiptir. Bu yapı tüm toplumlara uyan tek bir modelden ziyade farklı bölgelerde, ülkelerde, kurumlarda ve onların programlarında farklı yönleri ve boyutlarıyla ortaya çıkar. Ancak, uluslararası alanda kurumsal itibar, görünürlüğün artması, rekabet edebilirlik gücü, yetenekli öğrenci ve akademisyenlerin çekim merkezi haline gelme, ekonomik beklentiler gibi ortak amaç ve hedefler mevcuttur. Tüm bu sebeplerle Yükseköğretimin uluslararasılaşması terimiyle ne demek istendiği araştırıldığında, Yükseköğretimin uluslararasılaşması teriminin birbirinden farklı pek çok anlamda kullanıldığı rahatlıkla görülebilir. Aslında genellikle uluslararasılaşmanın nedeni ve anlamı birbiriyle karıştırılarak anlatılmış, uluslararasılaşmanın herhangi bir sebebi uluslararasılaşmanın tanımı olarak sunulmuştur. Yükseköğretimde uluslararasılaşma terimi ile günümüzde ne ifade edilmek istendiğini anlayabilmek için öncelikle uluslararasılaşmanın sebeplerini genel olarak incelemek yararlı olacaktır.

Literatürde uluslararasılaşmanın sebeplerinin dört temel kategoride tanımlandığı görülmektedir. Bunlar politik, ekonomik, sosyo-kültürel ve akademik gerekçeler olarak sıralanmaktadır. Dış politika, ulusal güvenlik, teknik yardım, barış ve karşılıklı anlayış, ulusal ve bölgesel kimlik gibi yükseköğretimin uluslararasılaşmasına etki eden nedenler politik gerekçeler kapsamında yer alırken;

ekonomik gerekçeler arasında büyüme ve rekabet gücü, ulusal eğitim talebi, işgücü piyasası, mali teşvikler yer almaktadır. Üçüncü grupta yer alan sosyo-kültürel gerekçeler incelendiğinde ise kültürel olarak üniversitelerin araştırma ve eğitim metotlarının kültürlerarası bir anlayış ve yeterlilik yaratmadaki rolü ile sosyal olarak bireyin, öğrencinin ve akademisyenin uluslararası bir çevrede bulunması ile kendisinde meydana gelecek değişme potansiyelinden söz edilebilir. Son grupta ise araştırma ve öğretimde uluslararası ve kültürlerarası bir yaklaşım geliştirme, akademik ufkun geliştirilmesi, kalite, uluslararası akademik standartlara uyum gibi akademik gerekçeler yer almaktadır ve özellikle uluslararası sıralamanın artan önemi ile üniversite profili ve statüsü daha baskın hale gelmektedir (De Wit, 2002:83-102).

Knight ulusal düzeyde ortaya çıkan gerekçelerden bahsederken stratejik ortaklıklar, insan kaynakları gelişimi, gelir yaratma, ulus inşası, sosyal-kültürel gelişme gibi gerekçelere değinirken; kurumsal düzeyde ise uluslararası marka olabilme, uluslararası standartlara ve kalite gelişimine sahip olma, öğrenci ve personel gelişimini sağlama, gelir yaratma, bilgi üretimi ve stratejik ortaklıklar kurabilme gibi gerekçelerin etkili olduğundan bahseder (Knight, 2008:25).

Daha pek çok farklı yazar yükseköğretim piyasasındaki pazar payı, rekabet ve girişimciliğin önemi gibi gerekçelere vurgu yapar. Yükseköğretimin uluslararasılaşması için birbirinden farklı nedenler ve motivasyonlar olduğu açıktır. Bu gerekçeler ülkelerin ve bölgelerin önceliklerine göre değişkenlik gösterebildiği gibi zaman içinde de önemi ve önceliklendirilmesi bakımından değişkenlik gösterebilir. Ancak her bir gerekçe, yükseköğretimin uluslararasılaşmasının getireceği kazanımlar açısından günümüzde ne kadar gerekli ve kaçınılmaz olduğunun bir göstergesidir.

Yükseköğretimin uluslararasılaşmasına yönelik farklı farklı yaklaşımlar olması sebebiyle terimin birbirinden farklı ve birden fazla tanımının olması normaldir. Örneğin Van der Wende yükseköğretimin uluslararasılaşmasını; küreselleşmenin ekonomide, toplumsal hayatta ve işgücü piyasalarında meydana getirdiği değişimlere ve gerekliliklere karşı yükseköğretimin ayak uydurabilme gücünü arttırmak amacıyla gerçekleştirilen sistematik ve sürekli çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Van der Wende, 1997: 19). Cantwell ve Maldonado ise (2009),

21. yüzyılda küreselleşmenin etkisi ile politik, sosyal ve ekonomik faktörlerin eğitimi etkilediğini belirterek bu etkiye cevap olarak yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ortaya çıktığını öne süren bir tanımlama yaparlar. Ancak Knight'ın (1994) "Yükseköğretimin uluslararasılaştırılması, yükseköğretim kurumunun eğitim, araştırma, hizmet işlevleri sürecine uluslararası/kültürlerarası bir boyut entegre etme işlemidir" tanımı içeriğinde barındırdığı temel kavramlar sebebiyle günümüzde genel kabul gören bir tanımdır. Bu tanımdan uluslararasılaşmanın dinamik bir süreç olduğu, yükseköğretim politikalarına/programlarına/prosedürlerine entegre edilmesinin merkezi bir öneme sahip olduğu, entegrasyon süreci ile sürdürülebilir bir uluslararasılaşmanın sağlanabileceği sonuçları çıkarılabilir. Tanım hem uluslararası hem de kültürler arası boyutu ele alarak uluslararasılaşmanın sadece ülkelere/bölgelere yönelik olmadığını aynı zamanda bir ülkedeki/bölgedeki farklı kültürel/etnik grupları da kapsadığını göstermektedir. Zaten uluslararasılaşmayı sadece coğrafyayı temel alan bir yaklaşım olarak görmek dar görüşlü bir yaklaşım olur. Ayrıca bu tanım uluslararasılaşmanın gerekçelerine yer vermeyip her kurumun/devletin/bölgenin farklı önceliklerine mesafeli durmuş ve eğitim, araştırma gibi birincil ve evrensel işlevlere odaklanmıştır. Farklı ülkeler ve kültürlerin yükseköğretim sistemlerine birebir uyan bir uluslararasılaşma tanımı bulmak mümkün olmadığından yukarıdaki tanım kurumsal seviyeye odaklanmış ve yükseköğretim kurumlarının işlevlerinin evrenselliği üzerine inşa edilerek diğer tanımlarla kıyaslandığında görece olarak öne çıkmıştır. Zaten OECD (International Association of Universities, 2017) de Knight'ın tanımına benzer şekilde uluslararasılaşmayı, birleşik etkisi olan karmaşık bir süreç olarak, üniversitelerdeki ve benzer eğitim kurumlarındaki yükseköğrenim deneyiminin planlı ya da plansız bir şekilde uluslararası boyutunun artırılması olarak tanımlamaktadır.

1.2. Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları

OECD, UNESCO, AB ve diğer uluslararası kuruluşlar ve ulusal hükümetler, yükseköğrenimin ekonomik büyümede, sosyal refahta ve özellikle son dönemlerde küresel finansal krizin istihdam üzerindeki etkisinin azaltılmasındaki önemli rolü sebebiyle, yükseköğretim politikaları üzerinde sürekli olarak durmaktadır. Bu sebeple yükseköğretim nasıl yönetilir sorusu şu anda dünyada ulusal ve uluslar üstü

düzeyde, politika tartışması ve kamusal söylemin önemli bir konusudur. Yükseköğretim politikası ve yükseköğretimin uluslararasılaşması konuları özellikle Avrupa'da, ulusal ve kurumsal düzeyde yaygın bir akım haline gelmiştir.

Avrupa Birliğinde yükseköğretim politikalarına karar verme ve politikaları uygulama yerindenlik ilkesi uyarınca esasen üye ülkelerin belirlediği bir süreçtir. Üye ülkeler öğretimin içeriği ve eğitim sistemlerinin organizasyonu gibi konularda tam sorumludur ve AB bu süreçte destek ve koordinasyon görevini üstlenir. Bununla birlikte, üye ülkeler yetkilerini AB hukuk ve ilkelerine uygun olacak şekilde kullanmalıdır. Sistem, üye ülkelerin yasa ve yönetmeliklerinin uyumlaştırmasının zorunlu olmadığı bir sistem olmasına rağmen, Erasmus Programı veya Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi gibi oluşumların desteklenmesinin önüne geçmez. Örneğin, eşit muamele ilkesi gereği AB üyesi devletler, ulusal olmayan AB öğrencileri için kendi öğrencilerine uyguladıklarından farklı bir yükseköğrenim ücreti talep edemezler ya da o ülkedeki yükseköğretim kurumuna erişimi kendi vatandaşlarının koşullarından daha zor hale getiremezler. (Treaty on the Functioning of the EU, 2007).

AB'nin yükseköğretim alanındaki politikaları öğrenci ve personel hareketliliğini desteklemek, diplomaların ve öğrenim sürelerinin karşılıklı tanınmasını teşvik etmek, yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini teşvik etmek, uzaktan eğitimi (üniversite) geliştirmek gibi konuların yer aldığı temel hedefler üzerine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, AB'nin eğitim politikası, "eğitim alanında işbirliği ve uyumun sağlanmasına yönelik olarak Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu gibi kurumlar tarafından alınan kararlara dayanan temel yönelimler" olarak tanımlanabilir. (Terzi, 2005). AB, üye ülkelerin ulusal eğitim sistemlerinin bütünleştirilerek tek tipleştirilmesinden ziyade sistemlerin uyumlaştırılmasını tercih etmektedir. (Tuzcu, 2002).

AB'deki finansal krizin bir sonucu olarak, ekonomik faktörlerin eğitim reformları üzerinde giderek artan bir etkiye sahip olacağı uzmanlarca belirtiliyor (Garben, 2012). Bu sebeple mezunların becerileri ve nitelikleri, AB'nin gelecekteki ekonomik başarısını belirleyen önemli faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir. Orta vadeli tahminler, 2020 yılına kadar AB'deki yüksek nitelikli işlerin payının %

35'e yükseleceğini gösteriyor (CEDEFOP, 2010:20). Buna paralel olarak, AB'yi dünyanın en rekabetçi bilgi ekonomisine dönüştürmeyi amaçlayan Avrupa, 2020 Stratejisinin bir parçası olarak, 30-34 yaşları için yükseköğretim derecesine veya eşdeğer bir seviyeye sahip olma hedefini en az % 40 olarak belirledi (European Commission, 2010). Bu bilgiler doğrultusunda; yükseköğretimin, araştırma ve inovasyonla olan bağlantıları ile bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra yüksek vasıflı insan sermayesi ve Avrupa'nın iş, ekonomik büyüme ve refah yaratması için gerekli olan insan kaynağını sağlaması konularında hayati önem taşıdığı söylenebilir. Yükseköğretim kurumları, Avrupa Birliğinin ileriye dönük stratejilerini uygulama ve büyümesini sürdürme konularında önemli ortaklardır. Bu sebeple AB, Erasmus+ ve Horizon 2020 programları vasıtasıyla, öğrenciler, akademik personel ve araştırmacılar için uluslararası değişimleri desteklerken aynı zamanda farklı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları ve kamu otoriteleri arasındaki yapısal işbirliğini de desteklemektedir. Buradaki amaç, yükseköğretimdeki insanların ulusal sınırların ötesinde de birbirlerinden bir şeyler öğrenmesini sağlamak, ortak projelerde beraber çalışmaları sağlanarak öğrenme ve öğretme yetkinliklerini geliştirmek, insanları yeniliğe teşvik etmek ve araştırmalarda mükemmeliyetçi yaklaşımı sağlamak için fırsatlar yaratmaktır. Üye devletlerdeki yetkililer kendi ülkelerindeki yükseköğretim politikalarının organize edilmesi ve yaygınlaştırılmasından sorumlu olduğundan; AB faaliyetleri, yükseköğretimde eğitim, öğretim, araştırma veya politika oluşturmak için ilave bir uluslararası boyut getirmek üzere tasarlanmıştır. Bu süreçte Avrupa Komisyonunun ne yaptığına bakıldığında, Komisyonun Eğitim ve Öğretim 2020 stratejisine (ET2020) uygun olarak AB ülkelerinde yükseköğretim politikalarının geliştirilmesini desteklemek için politika yapıcılarla yakın işbirliği içinde çalıştığı görülebilir. Komisyon tarafından Mayıs 2017'de kabul edilen ve yükseköğretim için yenilenen AB gündemi, yükseköğretimde Avrupa işbirliği için dört ana hedef belirlemektedir. Bu hedefler, gelecekteki olası beceri uyumsuzluklarını aşmak ve becerilerin geliştirilmesinde mükemmelliği teşvik etmek; kapsayıcı ve birbiriyle bağlantılı yükseköğretim sistemlerini kurmak; Yükseköğretim kurumlarının inovasyona katkıda bulunmasını sağlamak ve etkin ve verimli yükseköğretim sistemlerini desteklemek olarak sıralanmaktadır (European Commission, 2017). Bu hedeflerin her birine ulaşılmasına yardımcı olmak için

Komisyon, Erasmus+ ve Horizon 2020 programlarının farklı kolları tarafından desteklenen AB düzeyinde belirli eylemler önermektedir. Bunların yanı sıra amaçların sağlandığından emin olmak için hareketliliği artırmak, beceri ve niteliklerin tanınmasını artırmak ve Avrupa'da yükseköğrenim hakkında daha iyi bilgi sağlamak için araçlar geliştirmekte ve bu araçları desteklemektedir. Ayrıca, Avrupa Yükseköğretim Alanı kurmak amacıyla yükseköğretim reformunu teşvik etmek üzere tasarlanan Bologna Süreci'ne destek sağlar ve ET 2020 yükseköğrenim çalışma grubu vasıtasıyla farklı ülkeler arasında iyi politika uygulamalarının alışverişini teşvik eder. Avrupa Komisyonu, AB ülkelerini ve yükseköğretim kurumlarını mezunların işe girebilmesi için üst düzey beceriler kazanmaları ve hızlı bir şekilde değişen işgücü piyasasında güncellenebilir beceriler edinmeleri için eğitimi modernize etme konusunda desteklemektedir. Burada öğrenci sayısını artırırken, kaliteyi ve işe uygunluk düzeyini yükseltmek için esnek, yenilikçi öğrenme yaklaşımları ve sunum yöntemlerine güçlü bir ihtiyaç vardır. Bu da ancak kalite güvencesi ile sağlanabilir; kalite güvencesi, insanların yükseköğretimin kalitesine güvenmesini sağlar. Her yükseköğretim kurumunda, iç kalite güvencesi için Kalite Güvence Ajansları tarafından dış kontrollerle değerlendirilen, kapsamlı bir sistem bulunmasını tavsiye eder. Ayrıca, yükseköğretimin şeffaflığını artırmak için Avrupa Kredi Transfer Sistemi, Diploma Eki uygulaması, ENIC-NARIC network gibi pratik araçların gelişimini de desteklemektedir. Bunun yanında üniversite iş dünyası işbirliğini artırmak adına HEInnovate internet sitesinin oluşturulması, Bilgi Birlikleri projelerinin desteklenmesi gibi faaliyetlerde de bulunmaktadır. Komisyon, yükseköğretime ilişkin konularda hedeflere ulaşmadaki zorlukları belirlediği gibi hedeflere ulaşma sürecindeki ilerlemeyi de izler ve AB üyesi ülkelere ülkeye özgü öneriler sunar (European Commission, 2018).

AB yükseköğretim sisteminin gelişiminde uzmanlar birçok açıdan Bologna sürecini devrimci bir dönüm noktası olarak görmüştür (Garben, 2010:186). Hareketlilik sayılarının artması ile birlikte farklı ülkelerde alınan eğitimin şeffaflığı ve tanınması konuları kilit öncelikler haline gelmiştir. Bu sebeple AB'de kalite ve akreditasyon çerçeveleri geliştirmeye yönelik girişimler hâlihazırda yapılmış ve özellikle Bologna süreci ile birlikte Avrupa bu konuda diğer bölgelerin önüne

geçmiştir. Özellikle üç aşamalı derece ve Avrupa Kredi Transfer Sisteminin kullanılması ve Erasmus hareketlilik programı, AB'yi potansiyel uluslararası öğrenciler için daha çekici hale getirmiştir.

1.3. Bologna Süreci ve Temel Hedefleri

Bilgi toplumunda yükseköğretime olan talep artmakta bu da yükseköğretimin yeniden yapılanmasını gerekli kılmaktadır. İçinde bulunduğumuz dönemde yükseköğretim sistemlerinde hesap verebilir ve şeffaf süreçler geliştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bununla birlikte küreselleşen ekonomiler sebebiyle yükseköğretim kurumları ile iş dünyası arasındaki ilişkinin önemi artmış ve yükseköğretim kurumları arasındaki rekabet eğitimi kalitenin geliştirilmesi zorunluluğunu ortaya koymuştur. Tüm bu gelişmelere bağlı olarak, ülkeler, kendi yükseköğretim sistemlerini kıyaslamak, diğer ülkelerdeki gelişmeleri takip edebilmek, benzer sorunlara ortak çözümler üretebilmek gibi nedenlerle bölgesel işbirlikleri oluşturmaya başlamışlardır. Bologna Süreci de bölgesel anlamda yapılan en önemli çalışmalardan birisi olarak Avrupa bölgesinde ortak bir Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) oluşturmak amacıyla başlatılmıştır. Süreç ülkelerin uygulamalarını dikkate alarak belirlenen ihtiyaçlar ve hedefler çerçevesinde geliştirilerek ilerlemektedir. Bu anlamda dinamik bir süreçtir.

Sürecin fikir babası 1998 yılında Sorbonne'da toplanan Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanları'dır denilebilir; çünkü bu toplantı sonrasında yayımlanan Sorbonne Bildirgesi Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma fikrini içeren Bologna sürecinin ortaya çıkışını sağlamıştır. Sürecin resmi başlangıcını ise, 1999 yılında 25 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu bakanlarının katılımı ile gerçekleştirilen Bologna toplantısı sonrası imzalanan Bologna Bildirisi oluşturmuştur. Bu Bildiride sürecin temel hedeflerine de yer verilmiştir. Hedefler kısaca özetlenecek olursa: Kolay anlaşılır ve birbiriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve dereceleri oluşturmak ki bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulaması geliştirilmiştir; Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek ki bu amaç daha sonra 2003 Berlin bildirgesinde revize edilerek üçüncü aşama olan doktora düzeyini

de içerecek şekilde planlanmış ve üç aşamalı derece sistemine geçiş sürecin amacı haline gelmiştir; Avrupa Kredi Transfer Sistemini uygulamaya koymak; Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak; Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını uygulamak ve yaygınlaştırmak; Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek olarak sıralanabilir. Hedefler incelendiğinde sunulan araçların yükseköğretimin uluslararasılaşması için uygun olduğu ve uluslararasılaşma sürecini kolaylaştırıcı etkiye sahip olduğu rahatlıkla gözlemlenebilir. Bu özelliğinden dolayı süreç, Avrupa Birliği ülkelerinin ötesinde bir alana yayılabilmektedir. Bergen Bakanlar Konferansı'nda Bologna Süreci'ne yeni üyelerin kabulüne ilişkin kriterler Berlin Bildirisinde şu şekilde düzenlenmiştir: “Avrupa Kültür Anlaşması'na taraf olan ülkeler Avrupa Yükseköğretim Alanı üyeliği için ehil olacaktır, ki bu aynı zamanda kendi yükseköğretim sistemlerinde Bologna Süreci hedeflerini sürdürmek ve uygulamak konusunda istekli oldukları anlamına gelmektedir.” (Yükseköğretim Kurulu, 2017a).

Almanya, Andora, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Karadağ, Kazakistan, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Moldova, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Türkiye, Ukrayna, Vatikan ve Yunanistan olmak üzere 47 ülke sürece üyedir. Bu 47 birbirinden farklı ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel yapıya sahip ülkenin yükseköğretim sistemlerini şeffaf, anlaşılır ve rekabet edebilir bir düzeye getirilmeye çalışılmaktadır. Bu süreçte iki yılda bir yapılan ve üye ülkelerin yükseköğretimden sorumlu Bakanlarının bir araya geldikleri Bologna Bakanlar Toplantıları ile her bir Bologna ülkesinden elde edilen veriler doğrultusunda durum tespiti yapılmakta, sonuçları değerlendirilerek yeni hedefler saptanmakta, alınan kararlar ortak bildiri ve bildirgelerle kamuoyuna duyurulmaktadır. Ayrıca, üye ülkelerin yükseköğretimden sorumlu temsilcilerinin oluşturduğu ve Bologna İzleme Grubu (BFUG: Bologna Follow-Up Group) olarak adlandırılan grup yükseköğretimden sorumlu Bakanlar toplantılarında belirlenen hedeflerin ulusal

düzeyde uygulanması ve takip edilmesi görevini üstlenir. Bologna İzleme Grubu kendi içinde hedeflerin uygulamaya geçirilmesi için ülke temsilcilerinden oluşan alt çalışma grupları da içerir. Süreç üye ülkelerin katkısının yanı sıra ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education - Yükseköğretimde Avrupa Kalite Güvence Birliği), ESU (European Students' Union - Avrupa Öğrenci Birliği), EUA (European University Association – Avrupa Üniversiteleri Birliği) ve EURASHE (European Association of Institutions in Higher Education - Avrupa Yükseköğretim Kurumları Birliği), Avrupa Konseyi (Council of Europe), Avrupa Komisyonu (European Commission), UNESCO-CEPES (European Centre for Higher Education), OECD (Organization for Economic Co-operation and Development - Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) gibi paydaşların da takibi ve katkısıyla sürekli izlenen, değerlendirilen ve gelişen bir seyirde ilerlemektedir. Süreç ülkelerdeki eğitimi tektipleştirmekten ziyade ülkelere özgü farklılık ve zenginliklerin korunmasını ister ve mezunların farklı ülkelerde serbest biçimde dolaşımına imkân vermeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda, yükseköğretimde kazandırılan yeterliliklerin şeffaflaştırılması ve diploma denkliklerinin kolayca sağlanması için yenilikçi ve sistematik araçlar sunar. Bu çalışmalar sonucunda her ülkede yükseköğretim alanında önemli reformlar gerçekleştirilmektedir. Örneğin 2010 yılına kadar her ülke kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir Akademik Derece Sistemi için 3'lü derece (Lisans / Yüksek Lisans / Doktora) sistemine geçiş, düzeyler arasında geçişin nasıl yapılacağının tanımlanması, Yükseköğretimde Ulusal Yeterlilik Çerçevesi oluşturulması; Kalite Güvencesini sağlamak için Avrupa ilke standartları ile uyumlu ulusal kalite güvence sisteminin kurulması, öğrencinin yükseköğretimde karar süreçlerine katılımının sağlanması, Ulusal kalite güvence faaliyetlerine uluslararası katılımın temin edilmesi; Diplomaların ve Öğrenim Sürelerinin Tanınması için Diploma eki (DE/DS: Diploma Supplement) uygulamasına geçilmesi, Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sisteminin (AKTS/ECTS: European Credit Transfer and Accumulation System) tüm üye ülkelerde hayata geçirilmesi, Lizbon Tanıma Sözleşmesi çerçevesinde sözleşmeye dahil ülkelerde diploma ve derecelerin tanınması için gerekli düzenlemelerin yapılması; Ortak Dereceleri sağlayabilmek için ülkeler arasında yükseköğretim alanında ortak derece ve diploma programlarının oluşturulması ve bunların karşılıklı

olarak tanınması; hayat boyu öğrenme kapsamında ise tecrübeye ve okul dışı öğrenmelere dayalı yeterliliklerin formel öğretimdeki derecelere denkliğinin tanınmasına yönelik düzenlemelerin yapılması ile formel, informal ve non-formel yollarla elde edilen yeterliliklerin ölçülmesi ve belgelenmesi hedeflerine ve uygulamalarına ulaşmayı planlamış ve bu doğrultuda ilerlemeler kaydetmiştir. Ayrıca 2009 yılında Leuven Bakanlar Konferansı Bildirgesi ile 2010 sonrası öncelikli hedefler ve faaliyet alanları da belirlenmiş olup sonraki 10 yıl için yükseköğretimin takip etmesi ve geliştirmesi gereken öncelikli faaliyet alanları hareketlilik, sosyal boyut ve hayat boyu öğrenme başlıkları ile önceliklendirilmiştir (Yükseköğretim Kurulu, 2010).¹

1.4. Bologna Süreci Doğrultusunda Ülkemizde Uluslararasılaşma

Türkiye’de yükseköğretimin uluslararası niteliği üzerinde son yıllarda daha fazla durulmaya başlanmış, uluslararasılaşma gerek yükseköğretimde yeniden yapılanma bağlamında gerekse dış politika hedefleri kapsamında gündemde daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Kalkınma planları, YÖK ve TÜBİTAK’ın strateji belgeleri gibi belgeler incelendiğinde yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ele alındığı görülmektedir. Türkiye’deki güncel durum değerlendirildiğinde onuncu kalkınma planının öncelikleri arasında; 2018 yılı sonuna kadar Türkiye’nin yükseköğretim dünya uluslararası öğrenci pazarındaki payının yüzde 1,5’e çıkarılmasının yanı sıra, yükseköğretimin hesap verilebilirlik temelinde özerklik, performans odaklılık, ihtisaslaşma ve çeşitlilik ilkeleri çerçevesinde kalite odaklı ve rekabetçi bir yapıya dönüştürülmesi, yükseköğretim kurumlarının çeşitlendirilmesi ve yükseköğretim sisteminin uluslararası öğrenciler ve öğretim üyeleri için çekim merkezi haline getirilmesi yer almaktadır. Buna ilave olarak, Yükseköğretim Kurulu 2015-2019 Stratejik Planı kapsamında belirlenen temel stratejik amaçlar arasında; toplum ve iş dünyası ile ilişkileri geliştirmek, eğitim-öğretimin nitelik ve kalitesini artırmak, yükseköğretimdeki insan kaynağını nitelik ve nicelik olarak geliştirmek, bilimsel araştırma kapasitesini artırmak, yükseköğretimde uluslararasılaşmayı

¹ Bologna sürecinin uygulanmasına ilişkin verilere “Bologna Process Implementation Report” ta yer verilmiştir; en son 2018 yılında yayımlanan rapora ve daha önceki raporlara aşağıdaki linkten ulaşılabilir: <http://www.ehea.info/pid34367/implementation-and-national-reports.html>

artırmak, uluslararası standartlarda kalite güvencesi ve akreditasyon sistemleri kurmak gibi önceliklerin yer aldığı görülebilir. Zaten öncesinde de, 2014 yılında YÖK tarafından yayımlanan “Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası” Raporu (Çetinsaya, 2014) uluslararasılaşmanın önemini vurgulamaktadır. Ekonomi Bakanlığı’nın 2 Haziran 2015 tarihli ve 29374 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2015/9 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Kararında da eğitim sektörü döviz kazandırıcı hizmetler kapsamında yer almakta ve buna yönelik destekler uygulanmaktadır. Tüm bu hedeflerin ve desteklerin sonuca ulaşması için sürdürülebilir, kurumlar arası koordinasyonun sağlandığı ve somut stratejilere dayanan politika ve uygulama araçlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda Bologna süreci hedeflerinin üniversitelerin uluslararası rekabet gücünü artırma, üniversiteler arası diyalogu ve hareketliliği yaygınlaştırma, üniversitelerin özerkliğini, özgünlüğünü ve çeşitliliğini koruma gibi çıktıları uluslararasılaşma hedefi olan Türkiye yükseköğretimi için sürece dahil olmayı ve sürecin gerekliliklerini yerine getirmeyi çekici hale getirmektedir. Bologna Süreci Türkiye’de resmi belgelerde yükseköğretimin kalitesinin artması için bir fırsat olarak tanımlanmaktadır (YÖK, 2010). Buna paralel olarak akademisyenler de Bologna sürecinin yükseköğretimin kalitesini olumlu yönde etkileyeceği gerekçesiyle sürecin uygulanmasını gerekli görmüşlerdir (Süngü, 2009).

Türkiye’nin yükseköğretim hedefleri doğrultusunda önemli bir uygulama olan Bologna Sürecine Türkiye 2001 Prag Toplantısı ile dahil olmuştur. Bologna Süreci kapsamındaki uluslararasılaşma stratejisi, yükseköğretim açısından bazı standartlar getirmekte ve birçok alanda yapısal ve yapısal olmayan düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Bu süreç, yükseköğretimin içeriğine dair araçların dünya ve Avrupa ülkeleri ile uyumlu hale getirilmesi, karşılaştırılabilirliğinin, şeffaflığının ve rekabet edebilirliğinin sağlanması gibi ilkeleri kapsamaktadır. Türkiye de Bologna ilkelerini tam olarak benimsemiş ve bu doğrultuda uygulamalara başlamıştır. YÖK ve üniversite yönetimleri uygulamalara başlamak için harekete geçmiş; üniversitelerde AB koordinatörlükleri, AB programları birimleri ve Erasmus

merkezleri oluşturulmuştur (Korkut & Mızıkacı, 2008:99-102). Ocak 2002 tarihinde T.C Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı'na bağlı olarak Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) kurulmuştur (ua.gov.tr, 2017a). Ülkemizde sürecin uygulanmasında ve takip edilmesinde birinci dereceden sorumlu kurum Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'dur. Bunun yanı sıra başta yükseköğretim kurumları olmak üzere birçok paydaş süreçte sorumluluk sahibidir. Bu süreçte yapılan çalışmaların bir kısmı ülkemizde 2004 yılından itibaren yürütülen ve Komisyonca desteklenen “Bologna Uzmanları Ulusal Takımı” projesi kapsamında bir kısmı da Yükseköğretim Kurulunca oluşturulan Komisyonlar tarafından yürütülmektedir. Bologna süreci doğrultusunda öngörülen faaliyet ve düzenlemelerin uygulamaya konulması, yükseköğretim sistemimizin yurtdışında daha iyi tanınması ve yükseköğretim kurumlarımıza ilgiyi artırması; öğrenci ve diğer paydaşlara karşı sorumluluklarını yerine getiren yükseköğretim kurumlarını desteklemesi; yeterliliklerin bir bütün olarak birbirleri ile ilişkilendirilebilmeleri ve eğitimin farklı düzeyleri arasında ilerleme ve geçişi kolaylaştırabilme hususunda ulusal yeterlilikler çerçevesinin oluşturulması; toplumsal ihtiyaçlara uygun olarak yeni yeterliliklerin geliştirilmesi; yeterlilikler ile tanınma ve hareketlilik arasındaki ilişkiyi açıklayarak ulusal ve uluslararası düzeyde bilincin artırılması; kalite güvence sistemleri ile uluslararası arenada rekabet edebilir yükseköğretim sistemi oluşturulmasına katkı sağlaması gibi nedenlerle yükseköğretim sistemimiz açısından önemlidir.

Bologna sürecinde Avrupa Yükseköğretim alanı için öngörülen üç düzeyli sistem (3-cycle degree system) yani lisans eğitimini birinci, yüksek lisans eğitimini ikinci; doktora eğitimini ise üçüncü düzey olarak tanımlayan sistem ülkemizde Bologna reformları başlamadan önce var olan bir sistemdi. Yine düzeyler arası geçiş de, yani öğrencilerin öğrenim gördükleri ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora düzeyinden bir üst seviyeye geçmesi, reformlar öncesi uygulanabilir durumdaydı. Bologna süreci doğrultusunda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ); Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde tasarlanmış; ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, mesleki, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren bir ulusal yeterlilikler çerçevesi olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu başta

olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları, meslek örgütleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde, ulusal ve uluslararası uzmanlar ile akademisyenlerin katılımıyla hazırlanmış ve Bakanlar Kurulunun 2015/8213 sayılı Kararıyla 19 Kasım 2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik gereğince hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine (TYÇ) Dair Tebliğ ve eki Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, 2/1/2016 tarih ve 29581 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. TYÇ’sinin hedefleri arasında: Yeterlilikleri tanımlamak, sınıflandırmak ve karşılaştırmak için açık ve tutarlı bir yöntem belirlemek; kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri (genel, mesleki, akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme ortamlarında kazanılan) kapsayan bütünlük bir çerçeve sunmak; örgün, yaygın ve serbest öğrenme ortamlarında bireyin kazandığı yeterliliklerin tanınmasını sağlayacak biçimde yeterlilik sistemini sürekli iyileştirmek; tanımlanmış ve ölçülebilir yeterliliklere sahip, istihdam edilebilir donanımda bireyler yetiştirilmesine ve dolayısıyla işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunmak; yeterliliklerden sorumlu ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş dünyası ve sosyal paydaşlar başta olmak üzere ilgili tüm tarafların kurumsal işbirliğini geliştirmek; diğer ülke yeterliliklerinin Türkiye’de, Türkiye’deki yeterliliklerin yurtdışında tanınması için temel ölçütleri oluşturmak ve böylelikle karşılaştırma işlevi görmek yer almaktadır. Bunları gerçekleştirebilmek için de TYÇ, Türkiye’deki yeterliliklerin sınıflandırılmasını sağlayan bütünlük tek bir yapı olarak, kalite güvencesi sağlamış; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim dâhil, eğitim öğretim programları ve diğer öğrenme yolları ile kazanılan tüm yeterlilikleri kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Yani her düzeydeki tanımlı ve sıralı okul eğitiminin yanı sıra iş yerlerinde veya diğer yaygın ve serbest öğrenme ortamlarında, deneyime dayalı öğrenme ve bağımsız bireysel öğrenme sonucu elde edilen bütün yeterlilikleri kapsamaktadır. İlave olarak özel gereksinimli bireylerin öğrenme kazanımlarının uygun biçimde tanınmasını sağlayacak yeterliliklerinin geliştirilmesine de olanak sağlamaktadır. TYÇ’nin oluşturulması, geliştirilmesi ve güncelliğinin korumasına ilişkin işlemler 5544 sayılı Kanunun 23/A maddesi uyarınca, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yürütülmektedir. MYK, Bakanlar Kurulunun 2015/8213 sayılı Kararıyla 19 Kasım 2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye

Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda TYÇ'ye ilişkin faaliyetlerin yeterliliklerden sorumlu kurumlar arasında etkin işbirliği bağlantıları kurularak yürütülmesi için TYÇ Koordinasyon Kurulu, TYÇ Kurulu ve TYÇ İstişare Meclisi olarak adlandırılan danışma, karar ve uygulama birimlerini oluşturmuştur (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2017). Bu sistem aracılığıyla yükseköğretim özelinde tüm yeterlilikler ve diğer öğrenme kazanımları açıklanabilir ve birbirleriyle tutarlı bir şekilde ilişkilendirilebilir bir hale gelmiştir. Yükseköğretim özelinde Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler çerçevesi oluşturma çabaları Yükseköğretim Kurulu tarafından Bologna Sürecinde 2005 yılında Bergen'de gerçekleştirilen ve ulusal yeterlilikler çerçevelerinin oluşturulmasını karara bağlayan Bakanlar Zirvesi sonrasında başlatılmış, Yükseköğretim Kurulu tarafından 28.04.2006 tarih ve 2006/8 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlık Kararı ile Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Kurumları temsilcilerinden oluşan Yükseköğretim Yeterlilikler Komisyonu (YYK) kurularak çalışmalarını 04.02.2008 tarihine kadar sürdürmüştür. Komisyon bu süreçte ağırlıklı olarak Avrupa Yükseköğretim Alanı için Yeterlilikler Çerçevesi (QF-EHEA Qualifications Framework for European Higher Education Area) düzey tanımlayıcılarını kullanarak yükseköğretimin her düzeyi (önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) sonunda asgari olarak kazanılması gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlamıştır. Bu kapsamda öğrenme çıktıları ile ifade edilen "Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi"nin ilk taslak çalışması ilgili paydaşların görüşlerine ve katkılarına sunulmuştur. YYK daha sonra 2009 yılında çalışmalarına destek vermek üzere farklı üniversitelerden ve disiplinlerden deneyimli akademisyenlerin katılımıyla "Yükseköğretim Yeterlilikler Çalışma Grubu"nu oluşturmuş ve Yükseköğretim Sanat Eğitimi Yeterlilikleri ve Mesleki Eğitim Yeterlilikleri Çalışma Grupları kurularak, ilgili alandaki hazırlık çalışmalarına hız verilerek 13 Ocak 2011 tarihli YÖK Genel Kurul'unda TYÇ Temel Alan Yeterlilikleri kabul edilmiş olup, süreç sürekli geliştirilme ve güncelleme çalışmaları ile devam etmektedir ve tüm yükseköğretim kurumlarının bu doğrultuda yapılanması gerekmektedir (YÖK, 2010). TYÇ'nin tamamlanmasıyla ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumlarını bağlayıcı nitelikteki üst çerçeve belirlenmiş oldu.

Avrupa yükseköğretim alanında yer alan yükseköğretim kurumlarının birbirleriyle uyumlu ve kıyaslanabilir kalite düzeyinde hizmet vermeleri için Yükseköğretim Alanında Kalite Güvence ve İlke Standartları (European Standards and Guidelines for Quality Assurance) 2005 yılında yükseköğretimden sorumlu bakanlar tarafından kabul edilmiştir ve en son 2015 yılında revize hali onaylanmıştır (European Association for Quality Assurance In Higher Education, 2015). Bu belge yükseköğretimde iç ve dış kalite güvencesini sağlamak amacıyla belirli standartlar ve yönergelerden oluşmaktadır. Ancak, bu standartlar kalite için standartları tanımlamadığı gibi kalite güvencesi süreçlerinin nasıl uygulanacağını da tanımlamaz; yükseköğretimde kalitenin başarılı bir şekilde sağlanması için rehberlik eder. Bu anlamda yeterlilikler çerçevesi, Avrupa Kredi Transfer Sistemi ve diploma eki uygulamalarını da içine alan daha geniş bir kapsama sahiptir. Bu faaliyetlerin merkezinde hesap verilebilirlik ve şeffaflığı güçlendirme amaçları yer almaktadır. Başarılı bir şekilde uygulanan kalite güvence sistemi, yükseköğretim kurumunun faaliyetlerinin kalitesi konusunda güvence verirken aynı zamanda yükseköğretim kurumuna yapmakta olduğu şeyi nasıl geliştireceği ve güçlendireceği konusunda da tavsiyeler sunar. Yükseköğretim Alanında Kalite Güvence ve İlke Standartları Avrupa düzeyinde, ulusal düzeyde ve kurumsal düzeyde öğrenim ve öğretimde kalite güvence sistemleri için ortak bir çerçeve oluşturarak, yükseköğretimin kalitesinin sağlanması ve iyileştirilmesine olanak sağlar; karşılıklı güveni destekler ve hem ulusal sınırlar içinde hem de dışında hareketlilikleri ve bu hareketliliklerin tanınmasını kolaylaştırır. Kalite güvencesi standartları iç kalite güvencesi, dış kalite güvencesi ve kalite güvence ajansları olmak üzere üç bölümden oluşur. İç kalite standartları: kurumların kalite güvencesi politikası oluşturması ve uygulaması; öğrenci merkezli olma; tanınma konusunda kurumsal uygulama; öğretim elemanlarının yetkinliği ve geliştirilmesi; bilgi yönetimi; kurumların iç kalite ve dış kalite güvencesine tabi tutulması gibi konuları içerir. Dış kalite standartları ise: iç kalite güvencesinin etkinliğini irdelenmesi; dış kalite sürecinin nasıl uygulanacağı; kalite sürecinin dış uzmanlar tarafından yürütülmesi gerektiği; raporlamanın yapılması; şikayet ve itiraz süreçleri gibi başlıkları içerir. Kalite Güvencesi Ajansları standartları da: Ajansların dış kalite güvence faaliyetlerini nasıl yürüteceği; ajansların resmi bir statülerinin olması; bağımsız olmaları; analiz raporları

yayınlamaları; ajanslara yönelik dış değerlendirme gibi hususları kapsamaktadır (European Association for Quality Assurance In Higher Education, 2015). Özetle, iç ve dış kalite sistemlerinin oluşturulmasında temel prensipler belirlenmiş olup, bunlar: öğrencilerin ve akademik kadronun yükseköğretimde kalite güvencesi konusunda farkındalıklarının arttırılması; yükseköğretim kurumları ve öğrenciler için programların kalitelerinin geliştirilmesi ve sürekliliğin sağlanması; kalite güvencesi sürecinde yabancı uzmanlardan yararlanılması ve açıklık ilkelerine uyulması; dış kalite güvence gereksinimlerinin ortaya konulması ve bunları karşılayacak kurumlara sorumluluk verilmesi şeklinde sıralanabilir. Bu prensiplere uygun olarak ülkeler yükseköğretim kurumlarının kalite geliştirme faaliyetlerinin değerlendirilebilmesi için kalite ajansları oluşturmakta ve dış değerlendiriciler arcalığıyla da yükseköğretim kurumlarının kalite düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Böylelikle her ülke kendi eğitim sistemine uygun kalite standartları oluşturmakta ve bu standartlar ışığında kendi eğitim sistemini değerlendirmektedir.

Türkiye’de de 2005 yılında eğitim, öğretim, araştırma faaliyetlerinin kalitesinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Avrupa Kalite Güvencesi Standart ve İlkelerine uygun olarak “Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği” Yükseköğretim Kurulunca yayınlanmıştır. Bu yönetmelik, yükseköğretim kurumlarının eğitim, öğretim, araştırma faaliyetlerinin ve idari hizmetlerinin değerlendirilmesi; kalitenin geliştirilmesi; bağımsız dış değerlendirme süreciyle kalite düzeylerinin onaylanması ve tanınması konularına ilişkin esasları düzenlemektedir. Bu yönetmelikte, sürecin sağlıklı yönetilebilmesi için Yükseköğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu ile Yükseköğretim Kurumu Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Kurulu oluşturularak bunların sorumlulukları da belirtilmiştir. Ayrıca, yönetmelik kurumların iç değerlendirme süreci ve takvimini; dış değerlendirme sürecini; değerlendirme sonrası çalışmalar ve periyodik gözden geçirme sürecini ve değerlendirme sonuçlarının kamuya açık olması konularını da içermektedir (Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme Ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği, 2005). Yükseköğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu tarafından Üniversitelerimizin Akademik Değerlendirme ve

Kalite Geliştirme çalışmalarına yardımcı olmak üzere 2006 yılında bir rehber hazırlanmış ve bu rehber 2007 yılında güncellenmiştir (Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme Ve Kalite Geliştirme Rehberi, 2007)

Öğrenim sürelerinin ve diplomaların tanınması “Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle ilgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme” diğer adıyla “Lizbon Tanıma Sözleşmesi”nin Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından onaylanarak 11 Nisan 1997 tarihinde yürürlüğe girmesiyle başlamıştır. Bu belgede Avrupa Bölgesinde bir başka ülkeden alınmış olan derece ve öğrenim sürelerinin tanınmasına ilişkin usuller yer almaktadır. Buradaki amaç, yükseköğretimle ilgili yeterliliklerin tanınması ile hareketliliğin önündeki engellerin kaldırılarak uluslararası hareketliliğin artırılmasıdır. Sözleşme, “yabancı diplomaların” ev sahibi ülkenin “eğitim sistemi ve/veya iş sektörü”ndeki gerçek yerinin belirlenmesine yöneliktir. Bu kapsamda, sözleşme sadece yükseköğretim değil, yükseköğretime giriş sağlayan ortaöğretim derecelerini de kapsamakta ve doğrudan akademik tanıma ile ilgilenmektedir (The Lisbon Recognition Convention, 1997). Sözleşmeyi 53 ülke imzalayıp onaylamıştır.² Türkiye’nin Sözleşmeyi imzalama tarihi 01/12/2004 iken sözleşmenin yürürlüğe girme tarihi 01/03/2007’dir (YÖK, 2017b). Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra Sözleşme ile ulusal mevzuat arasındaki uyumsuzlukları kaldırmak amacıyla, Sözleşmeye uyumlu olarak hazırlanan “Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği” 26519 sayılı resmi gazetede yayımlanarak 11 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Şu anda yürürlükte olan yönetmelik 05.12.2017 tarihli ve 30261 sayılı yönetmeliktir. Yönetmeliğin amacı yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış ön lisans, lisans, yüksek lisans diplomalarının denklik işlemlerinde uyulacak usul ve esasları düzenlemek; tanıma ve denklik işlemlerinin nasıl yapılacağına açıklama getirmektir.(YÖK, 2017c)

Lizbon Tanıma Sözleşmesinin işleyebilmesi, ülkeler arası karşılıklı güvene bağlı oluğu kadar, bu güveni kurmak ve Sözleşme’nin ulusal düzeyde uygulanmasını güçlendirmek için geliştirilen mekanizmaların uygulanmasına da bağlıdır. Tanınma araçları olarak; Diploma Eki’nin getirilmesi, Avrupa Kredi Transfer Sistemi’nin

² Sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan ülkelerin listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=165&CM=&DF=&CL=ENG>

(AKTS) uygulanması ve tanıma ağları olarak; ulusal ENIC/NARIC Merkezi'nin kurulması, sürecin sağlıklı yürütülebilmesi için geliştirilen mekanizmalardır. Diploma Eki (Diploma Supplement: DS), elde edilmiş yetkinlik ve becerilerin ve de bunların ifade edildiği diploma, derece, sertifika gibi belgelerin, akademik ve mesleki tanınmasını sağlamaya yönelik, bir yükseköğretim diplomasına ek olarak verilen belgedir. Orijinal diplomada adı ve kimliği belirtilen kişinin takip edip başarıyla tamamladığı yurtdışı öğrenimin yapı, düzey, bağlam, içerik ve statüsünü standart bir şekilde tarif etmek için verilmesi ve tanınmaya yardımcı olması amacıyla tasarlanmıştır (European Commission, 2017b)³ Diploma ekinin amacı Avrupa'da yükseköğretim alanında diploma ve derecelerle ilgili olarak "ortak ve herkesçe anlaşılır formatta" bilgi sağlamaktır ve Bologna Süreci'nin temel öğelerinden birisidir. "Avrupa Bölgesi'nde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme'nin" IX.3 maddesi uyarınca da UNESCO-CEPES, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi işbirliği ile geliştirilmiştir ve anlaşmayı imzalayan ülkelerin yükseköğretim kurumları tarafından kullanılması zorunludur. Türkiye Diploma eki uygulamasına Yükseköğretim Kurulu'nun 11.03.2005 tarihli Genel Kurul Kararı ile 2005-2006 öğretim yılı itibarıyla başlamıştır ve bu tarihten itibaren tüm yükseköğretim kurumlarının mezun olan öğrencilerine yaygın konuşulan bir Avrupa dilinde hazırlanmış olan Diploma ekini vermesi zorunludur (YÖK, 2017b)

Bologna sürecinde merkezi bir araç olan Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS), öğrencinin iş yüküne dayalı ve öğrenci merkezli bir kredi sistemidir. Öğrenci hareketliliğini kolaylaştırmak ve öğrencilerin yurtdışında gördükleri eğitimlerinin kendi ülkelerinde tanınmasını garanti altına almak için geliştirilmiştir. Öğrencinin bir dersi başarıyla tamamlayabilmesi için yapması gereken çalışmaların tümünü (teorik ders, uygulama, seminer, bireysel çalışma, sınavlar, ödevler vb.) ifade eden bir birimdir. Bir akademik yıl için AKTS kredisi 60 olarak belirlenmiştir (European Commission, 2017c)⁴

³ Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından geliştirilen diploma eki modeline aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/higher-education/doc/ds_en.pdf

⁴ AKTS kullanıcı rehberine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/index_en.htm

Lizbon Tanıma Sözleşmesinde tanıma ağları olarak National Academic Recognition Information Centres in the European Union (NARIC) ve European Network of Information Centres in the European Region (ENIC) geçer. NARIC (Ulusal Akademik Tanıma Merkezi) 1984 yılında Avrupa Komisyonu tarafından kurulmuş olup, yabancı bir ülkede alınan diploma ve öğrenim sürelerinin akademik olarak tanınmasının geliştirilmesini ve arttırılmasını amaçlamaktadır. NARIC merkezleri bulundukları ülkelerin eğitim Bakanlıkları tarafından oluşturulmakta ve bu sebeple çalışmalarının kapsamı ve statüsü ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Ülkelerin çoğunda, yükseköğretim kurumlarının özerk yapısı nedeniyle, NARIC merkezleri karar alıcı bir organ gibi değil de talep üzerine yabancı eğitim sistemleri ve nitelikleri hakkında bilgi verici, tavsiye sunucu bir organ olarak çalışır. Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından kurulan ENIC ise akademik yeterliliklerin tanınması alanında, tüm Avrupa ülkelerinde ortak tutum ve hareketlilik yaratmayı amaçlamaktadır. ENIC Lizbon Tanıma Sözleşmesi taraflarının ulusal bilgi merkezlerinden oluşmakta ve böylelikle ulusal otoriteleri bünyesinde barındıran bir organ olarak işlemektedir. ENIC Merkezleri genel olarak yabancı ülkede kazanılan diplomaların, derecelerin ve diğer yeterliliklerin tanınması; yabancı ülkelerin yükseköğretim sistemleri ve kendi bulunduğu ülkenin yükseköğretim sistemi, yurtdışında eğitim alabilmek için iletilebilecek pratik sorular (burslar, ders sistemleri, programların denkliği), tavsiyeler gibi konularda bilgi sağlamakla yükümlüdürler. Bu iki ağ birbirleriyle sıkı bir işbirliği içinde çalışmaktadırlar (enic-naric.net, 2017). Türkiye ENIC/NARIC Merkezi, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde ENIC ve NARIC faaliyetleri aynı birim tarafından yürütülecek şekilde yapılandırılmıştır ve 2003 yılından bu yana ENIC/NARIC iletişim ağının bir parçası olarak faaliyet göstermektedir. Bu ağ dahilinde çalışan ENIC/NARIC merkezlerinin temsilcileri düzenli olarak bir araya gelmekte görev alanları konularında bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Türkiye ENIC/NARIC Merkezi de ENIC/NARIC iletişim ağına dahil diğer ENIC/NARIC Merkezleri ile bilgi/görüş alışverişinde bulunarak öğrencileri, aileleri, işverenleri, üniversiteleri, diğer yükseköğretim kurumlarını, yükseköğretimden sorumlu bakanları ve organizasyonları bilgilendirmektedir (YÖK, 2017d).

Özetle, üç kademeli sistemle uyumlu yeterlilikler çerçevesinin oluşturulması, Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nin (AKTS) üniversitelerde uygulanmak üzere zorunlu hale getirilmesi, Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi, Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Komisyonu (YYK) ve bu komisyona yardımcı olabilecek Çalışma Grupları oluşturulması, ENIC/NARIC ağına üye olunması gibi gelişmelerle, Bologna Sürecine dair yapılması gereken uygulamalara yasal mevzuatta yer verilmesi, Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşmasında, Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarının önemli derecede etkili olduğunu gösterir.

İKİNCİ BÖLÜM

ERASMUS+ PROGRAMI KAPSAMINDA YÜKSEKÖĞRETİM

2.1. Erasmus+ Programı

Erasmus+ Programı Avrupa Birliği'nin, Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak yürüttüğü, 2014-2020 dönemini kapsayan eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki yeni yaklaşımıdır. Bu yeni yaklaşımın nedenleri olarak yüksek genç işsizliği oranı, düşük mezun istihdamı (boş pozisyonlara rağmen), nitelikli iş gücüne artan ihtiyaç, iş dünyası ile daha yakın işbirliği ihtiyacı, gençlerin demokratik hayata katılımının teşvik edilmesi, örgün ve yaygın eğitimin işbirliği ihtiyacı ve daha sistematik bir etkiye ulaşma arayışı sıralanabilir (European Comission, 2017g).

Programın genel hedefleri Erasmus+ Program Rehberinde aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (European Comission, 2017e:7)

-Temel eğitim hedefi (2020 itibariyle okul erken terk oranını %10'un altına indirmek ve yükseköğretime erişimi en az %40'a çıkarmak) de dâhil, Avrupa 2020 stratejisinin amaçları;

-Karşılık gelen kriterler de dâhil, eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği (ET 2020) için stratejik çerçeve amaçları;

-Ortak Ülkelerin yükseköğretim alanındaki sürdürülebilir gelişimi;

-Gençlik alanında Avrupa işbirliği için yenilenmiş çerçevenin (2010-2018) genel amaçları;

-AB'nin spor alanındaki çalışma planına uygun olarak, özellikle halk sporları kapsamında sporun Avrupa boyutunu geliştirme amacı;

-Avrupa Birliği Antlaşmasının 2'nci Maddesi uyarınca Avrupa değerlerinin (azınlık gruplara ait kişilerin hakları da dâhil, insan onuru, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı) tanıtımı

Bu genel amaçların yanısıra programın bazı özelliklerine özel önem verilmektedir. Becerilerin ve yeterliliklerin tanınması ve doğrulanması; proje sonuçlarının yaygınlaştırılması ve kullanılması; Erasmus+ kapsamında üretilen

eğitim malzemeleri, belgeler ve yayınlara açık erişim; uluslararası boyut, çok dillilik; eşitlik ve içerme; katılımcıların korunması ve güvenliği başlıkları bunlar arasında yer alan başlıklardan bazılarıdır. Programın “Becerilerin ve yeterliliklerin tanınması ve doğrulanması” özelliğinin daha anlaşılabilir olması için Erasmus+ Programı; beceriler ve yeterlilikler ile ilgili olarak AB’nin şeffaflık ve tanınma araçlarını (özellikle Europass, Youthpass, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi, Mesleki Eğitim ve Öğretimde Kredi Transfer Sistemi, Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi, Avrupa Kalite Güvencesi Sicili, Avrupa Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Birliği) ve ayrıca eğitim ve öğretim alanında bu araçları destekleyen AB çapındaki ağlarını (özellikle Ulusal Akademik Tanıma Bilgi Merkezi, Euroguidance ağları, Ulusal Europass Merkezleri ve EQF Ulusal Koordinasyon Noktaları) desteklemektedir. Bu araçların ortak amacı, örgün eğitim ve öğretim yoluyla veya diğer öğrenme deneyimleri (örneğin; iş deneyimi, gönüllülük, online öğrenme) yoluyla elde edilip edilmediklerine bakılmaksızın, eğitim ve öğretimin tüm alt sistemlerinde ve işgücü piyasasında beceri ve yeterliliklerin daha kolay tanınabilmesini sağlamaktır (European Commission, 2017h:7-10).

Bu amaçlar doğrultusunda bireysel öğrenme fırsatlarını ve uluslararası ve sektörler arası kurumsal işbirliklerini destekleyen Programın hedef kitlesi her yaş ve her eğitim seviyesinden kişilerdir. (Erasmus+ Program Rehberi, 2017: 20-21) Faaliyetler bazında bakıldığında ise genel olarak: Yükseköğretim alanında, yükseköğretim kurumlarıyla birlikte üniversite öğrencileri, akademisyenler ve yükseköğretim çalışanları; Mesleki eğitim alanında, mesleki eğitim veren kurumlar ve kuruluşlarla idareci, öğretmen ve öğrencileri, işe yeni başlayanlar, işverenler, çıraklar, profesyoneller, eğitimciler, mesleki eğitim alanında çalışanlar; Okul eğitimi alanında, okulların idareci, öğretmen ve öğrencileri ile çalışanları; Yetişkin eğitimi alanında, bu alanda faaliyet gösteren kurumlar ve kuruluşlarla birlikte öğrenciler, eğitimciler, yetişkin eğitimi veren kurumların üyeleri ve çalışanları; Gençlik alanında ise bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla birlikte bunları üye ve çalışanları, 13-30 yaş arası gençler, gençlik çalışanları hedef kitleyi oluşturmaktadır (ua.gov.tr, 2017b).

Erasmus+ Programı hedef kitlesine yararlanıcı ülkelerdeki ulusal ajanslar vasıtasıyla ulaşmaktadır. Ülkemizde de program Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmektedir. Program temel olarak “3 Ana Eylem” ve “2 Özel Eylem” altında toplanan faaliyetlerle hedef kitlesine ulaşmayı amaçlar. Ana eylemler: Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1); Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği (KA2); Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek (KA3) olarak sıralanırken özel eylemler Özel Eylem 1: Jean Monnet Programı ve Özel Eylem 2: Spor Destekleri eylemlerinden oluşmaktadır. Ana Eylem 1 kapsamındaki projelerde öğrenciler, yükseköğretim ve meslek okulu öğrencileri, stajyerler, genç gönüllüler ve genel olarak gençlerin yanı sıra öğretmenler, yetişkin ve meslek eğitimcileri, öğretim elemanları ve gençlik alanında çalışanlar için öğretim, öğrenim, staj, gönüllülük fırsatları yer alırken; Ana Eylem 2 kapsamında eğitim, öğretim ve gençlik kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında olduğu gibi, eğitim ve iş dünyası arasında işbirliklerine yön veren ortaklıklar kurma fırsatları bulunmaktadır. Ana Eylem 3 faaliyetleri ise eğitim, öğretim ve gençlik politikaları ve sistemlerinde reformlar yapılabilmesi için değerlendirme, diyalog ve veri toplama süreçleri için fırsatlar sunmaktadır. Aslında üç ana eylem ve iki özel eylem altında toplanan bu faaliyetler proje başvuruları dikkate alındığında temel olarak iki türe ayrılmaktadır. Bunlar: Ülke Merkezli Projeler yani başvurularının ilgili ülkenin Ulusal Ajansı’na yapıldığı projeler ve başvurularının Brüksel’de bulunan Avrupa Komisyonu’na bağlı Eğitim, İşitsel-Görsel ve Kültür Yürütme Ajansı’na yapıldığı Merkezi Projelerdir (Erasmus+: Eğitim, Gençlik ve Sporda Avrupa Fırsatları, 2016:6-8) Ülke Merkezli Projelerin ve Merkezi projelerin kapsamında yer alan proje türlerine aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 2.1: Ülke Merkezli Projeler

Ülke Merkezli Projeler		
Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)	Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İşbirliği (KA2)	Politika Reformuna Destek (KA3)
Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Okul Eğitimi (KA101) Mesleki Eğitim (KA102) Yetişkin Eğitimi (KA104) Yükseköğretim (KA103) (KA107) Gençler ve Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği (KA105)	Stratejik Ortaklıklar Okul Eğitimi (KA201) (KA219) Mesleki Eğitim (KA202) Yetişkin Eğitimi (KA204) Yükseköğretim (KA203) Gençlik (KA205)	Yapılandırılmış Diyalog Gençler ve Karar Alıcılar Arasında Gençlik Alanında Toplantılar (KA347)

Tablo 2.2: Merkezi Projeler

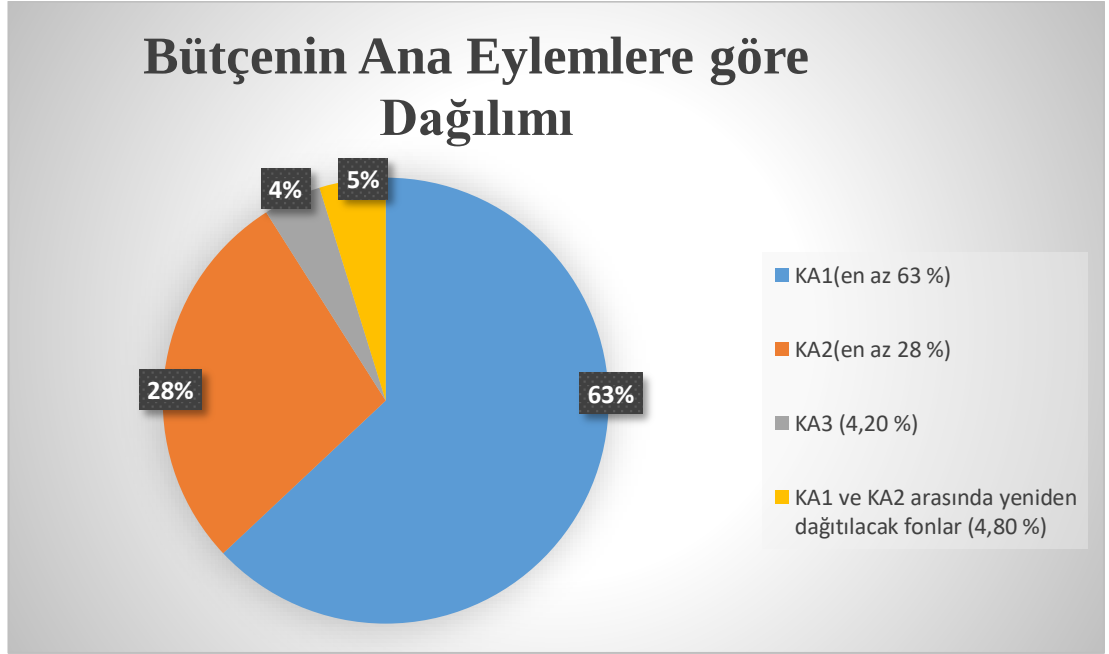
Merkezi Projeler		
ANA EYLEM 1	ANA EYLEM 2	ANA EYLEM 3
Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri Erasmus + Yüksek Lisans Kredileri Büyük Ölçekli AGH Etkinlikleri	Bilgi Ortaklıkları Yüksek Öğretim Alanında Kapasite Geliştirme Gençlik Alanında Kapasite Geliştirme	Sivil Toplum İşbirliği (Eğitim ve Gençlik) Politika Yeniliği İçin Girişimler - Avrupa Politika Deneyimi - İleriye Yönelik İşbirliği Projeleri Diğer Özel Çağrılı Projeler
ÖZEL EYLEMLER		
Jean Monnet Spor Destekleri		

2014-2020 döneminde eğitim, gençlik ve spor programlarını tek çatı altında toplayan Erasmus+ Programına bakıldığında tüm katılımcı ülkeler için toplam 14,7

Milyar Avro bütçe ayrıldığı görülmektedir (The EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020, 2017)

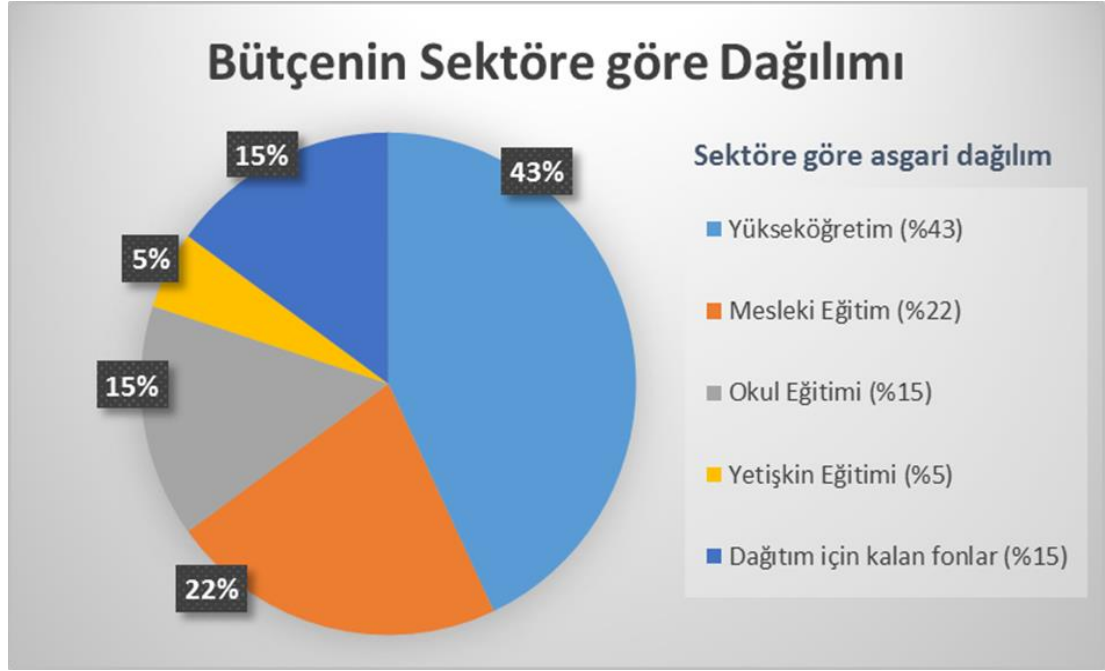
Bütçenin ana eylemlere göre dağılımına bakıldığında ise en büyük payın en az 63%'lük oranla Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)'ne ayrıldığı görülebilir. Bunu Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği (KA2) 28%' lik bütçe oranıyla takip ederken; Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek (KA3) için 4,20 % lik bir bütçe öngörülmektedir. Aşağıdaki tabloda bu dağılıma yer verilmektedir (European Commisison, Erasmus+ The EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020).

Tablo 2.3: Erasmus+ Bütçesinin Ana Eylemlere Dağılımı

Bütçenin ana eylemler altında yer alan farklı sektörler göre dağılımına bakıldığında ise en fazla desteğin 43 % lük oran ile yükseköğretim sektörüne ayrıldığı rahatlıkla görülebilir. Bütçenin sektörler göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir (European Commisison, Erasmus+ The EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020).

Tablo 2.4: Erasmus+ Bütçesinin Sektörlere Dağılımı

Bütçenin büyük bir bölümünün yükseköğretim alanına ayrılması, Avrupa Birliği politika önceliklerinde, yükseköğretim alanının ne kadar önemli olduğunu bir göstergesidir.

2.2 Erasmus+ Programı Yükseköğretim Alanı

Ana eylemler, Erasmus+ Programı'nın yükseköğretim alanında hibe desteği sağlanan faaliyetleri bazında incelendiğinde, Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1) kapsamında "Yükseköğretim Öğrenci ve Personel Hareketliliği" (KA103, KA108, KA107) projeleri yer almaktadır. Bu projelerin başvurusu, ülke merkezli projeler olması sebebiyle, Türkiye Ulusal Ajansı'na yapılmaktadır. Yine başvurusunun Türkiye Ulusal Ajansı'na yapıldığı, Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi İçin İşbirliği (KA2) kapsamındaki "Yükseköğretim alanında Stratejik Ortaklıklar" (KA203) projesi de yükseköğretim alanında hibe desteği sağlanan projelerden biridir. Merkezi projeler incelendiğinde ise Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1) başlığı altında yer alan "Ortak Yüksek Lisans Derecesi", "Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi" ile Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi İçin İşbirliği (KA2) başlığı altında yer alan "Bilgi Ortaklıkları" ve özel eylemler başlığı altında yer alan "Jean Monnet" eylemlerinin de hibelendirmeleri yükseköğretim sektörü bütçesinden sağlanmaktadır.

Merkezi projeler olması sebebiyle bu projelerin başvuruları Avrupa Komisyonu'na bağlı Eğitim, İşitsel-Görsel ve Kültür Yürütme Ajansı'na yapılmaktadır (ua.gov.tr, 2017c). Yukarıda incelediğimiz genel bütçe dağılımı doğrultusunda, ülke merkezli projeler için Türkiye Ulusal Ajansı'na ayrılan hibenin büyük bir kısmı da Yükseköğretim alanındaki projelere ayrılmaktadır. Örnek vermek gerekirse 2017 yılı **Delegasyon Anlaşmasında** Türkiye Ulusal Ajansı'na **sağlanan** 104.002.463,00 avroluk hibe desteğinin yaklaşık 43 % lük yani 42.906.491,00 avroluk bölümü de Yükseköğretim alanındaki KA1 ve KA2 ülke merkezli projelerine ayrılmıştır (European Commission, Delegation Agreement, 2017).

2.2.1. Yükseköğretim Öğrenci ve Personel Hareketliliği (KA103, KA108, KA107)

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Ana Eylemi (Key Action 1, KA1) altında yer alan Program Ülkeleri Arasında Yükseköğretimde Öğrenci ve Personel Hareketliliği faaliyeti (KA103) ile, Yükseköğretim kurumlarının öğrenci ve personelinin yeterliliklerinin geliştirilmesi ve bu kişilere yurt dışında mesleki gelişim fırsatları sunulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, yükseköğrenimine devam eden kişilerin yurtdışı eğitim fırsatlarını artırmaya, eğitim-öğretimden iş hayatına geçiş yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları becerileri kazandırmaya; yükseköğretim personelinin ise, iş pratiği bilgisi elde etmelerini sağlayan veya pedagojik becerilerini artırmaya yönelik faaliyetler desteklenmektedir. Bu faaliyetler öğrenci hareketliliği altında öğrenim hareketliliği ve staj hareketliliğinden oluşmakta; personel hareketliliği kapsamında ise ders verme ve eğitim alma hareketliliğinden oluşmaktadır. Yükseköğretim öğrenci ve personelinin hareketlilik faaliyeti, Program Ülkelerinde (28 AB Üyesi Ülke, 5 AB Üyesi Olmayan Ülke (Türkiye, Makedonya, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç) yerleşik en az bir gönderen ve en az bir ev sahibi kuruluş içermelidir. Burada gönderen kuruluş, genel olarak öğrenci ve personelin seçimi ile hibe ödemeleri, hareketlilik dönemine hazırlık, izleme ve tanımayı da içeren süreçten sorumludur. Ev sahibi kuruluş ise en genel ifadeyle yurt dışından gelen öğrenci/personeli kabul etmek, onlara eğitim/staj veya faaliyet programı önermekle yükümlüdür (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017d).

Program Ülkeleri Arasında Yükseköğretimde Öğrenci ve Personel Hareketliliği faaliyeti (KA103) başvurusu ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumu veya yükseköğretim hareketlilik konsorsiyumu koordinatörü tarafından yapılır. Bir yükseköğretim Hareketlilik Konsorsiyumu, aynı ülkeden ortak kurum/kuruluşların bir araya gelerek oluşturduğu bir yapı olup en az iki adet ECHE sahibi, gönderen yükseköğretim kurumu da dâhil, asgari üç uygun katılımcı kurum/kuruluş içermelidir. Yükseköğretim Hareketlilik Konsorsiyumu Projesi içinde yer alabilecek uygun katılımcılar arasında geçerli bir ECHE'ye sahip olan yükseköğretim kurumlarının yanısıra işgücü piyasasında veya eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında faal olan herhangi bir kamu ya da özel kurum/kuruluş (Örneğin; Küçük, orta veya büyük ölçekli özel ya da kamu kurum veya kurum/kuruluşu, Yerel, bölgesel veya ulusal seviyede bir kamu kurum/kuruluşu, Ticaret odaları, esnaf/mesleki dernekleri ve sendikalar da dâhil olmak üzere, sosyal bir ortak veya çalışma hayatının diğer bir temsilcisi, Araştırma enstitüsü, Vakıf, Okul/enstitü/eğitim merkezi, kâr amacı gütmeyen bir kurum/kuruluş, dernek, STK, kariyer rehberliği, mesleki danışmanlık ve bilgilendirme hizmetleri sunan bir kurum/kuruluş) da yer almaktadır. Konsorsiyum ortak kurum/kuruluşlarından biri koordinatörlük rolünü üstlenerek konsorsiyuma liderlik eder. Bir Konsorsiyumun hareketlilik gerçekleştirebilmesi için geçerli bir Akreditasyonu olmalıdır; yani bir hareketlilik konsorsiyumu adına başvuru yapan kurum/kuruluşun geçerli bir Hareketlilik Konsorsiyumu Akreditasyonu Belgesi bulunmalıdır. Akreditasyon Belgesi yükseköğretim hareketlilik projelerinin fonlanması ile ilgili talepleri değerlendiren Türkiye Ulusal Ajansı tarafından verilmektedir. Akreditasyon başvurusu KA108 e-başvuru formu ile gerçekleştirilir ve tüm ortakların bilgisini içeren bu form kalite değerlendirilmesine tabi tutulur. Hareketlilik Projesi başvurusu yapan Yükseköğretim Hareketlilik Konsorsiyumlarından ancak kalite değerlendirmesi sonrası akreditasyon sürecinin sonunda başarılı olan Konsorsiyum Koordinatörü (hibe talebi için KA103 e-başvuru formunu doldurarak) hibe almaya hak kazanabilir. Akreditasyon Belgesinin Süresi (2017 ve sonrasında başvuracaklar için) 2020 Çağrısı da dahil olmak üzere 4 yıldır (European Commission, Programme Guide, 2017:40-41).

Avrupa'da bulunan program ülkelerine yükseköğretim öğrenci ve personel hareketliliği gerçekleştirilmesi ülkemizde 2004 yılından bu yana Erasmus Programı aracılığıyla uygulanmaktadır. Buna ilave olarak, 2015 yılı itibari ile Erasmus+ Programı kapsamında söz konusu faaliyetin uygulama alanı genişletilmiş ve yükseköğretim öğrenci ve personel hareketliliği faaliyetinin “Ortak Ülkeler” olarak adlandırılan birçok ülke ile gerçekleştirilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu faaliyet türü için, yükseköğretim kurumlarımızın geleneksel Erasmus faaliyeti için kullandıkları formdan (KA103) farklı bir başvuru formu (KA107) kullanarak Türkiye Ulusal Ajansı’na başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Ortak Ülkeler ile Hareketlilik faaliyeti, yükseköğretim öğrenci ve personeline diğer bir ülkede öğrenme ya da mesleki deneyim edinme imkânı sunarak Program Ülkeleri Arasındaki geleneksel Erasmus hareketlilik faaliyetine çok benzer bir yapı ve amaca yönelikmiş gibi görünse de kendine has hedefleri de faaliyetin farklılığını ortaya koymaktadır. Bu hedefler: Ortak ülkelerle işbirliği aracılığı ile güçlü bir uluslararası boyut elde etmek; Avrupa’da yükseköğretime olan ilgiyi arttırmak ve Avrupalı yükseköğretim kurumlarının dünya çapında yükseköğretim piyasasında rekabet edebilirliğini desteklemek; Ortak ülkelerin gelişimini teşvik etmek amacı ile Avrupa dışındaki yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasına ve modernizasyonuna destek vermek olarak sıralanabilir. Ortak Ülkeler ile Hareketlilik Projesi kapsamında ülkemizden ortak ülkelere, ortak ülkelerden ülkemize yükseköğretim öğrencileri öğrenim amacı ile öğrenci hareketliliği gerçekleştirebilir. Personel hareketliliği ise ülkemizden ortak ülkelere ve ortak ülkelerden ülkemize yükseköğretim personelinin ders vermek ve eğitim almak üzere hareketliliği olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilir. Ortak Ülkeler ile Hareketlilik Projesi kapsamında, ülkemizin de arasında bulunduğu program ülkeleri (28 AB üyesi ülke, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, Makedonya, Türkiye) ile aşağıda isimleri verilen ortak ülkeler arasında hareketlilik faaliyeti gerçekleştirilebilmesi mümkündür (Ortak Ülkelerde yıldan yıla değişiklik olabilmekle birlikte, 2017 başvuru ve sözleşme dönemi için uygun ülkeler aşağıda belirtilmiştir):

-Bölge 1 (Batı Balkanlar): Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ, Sırbistan

-Bölge 2 (Doğu Ortaklığı Ülkeleri): Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Gürcistan, Moldova, Ukrayna (uluslararası hukuk ile tanınan)

-Bölge 3 (Güney Akdeniz Ülkeleri): Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye, Tunus

-Bölge 4 (Rusya Federasyonu): Rusya (uluslararası hukuk ile tanınan)

-Bölge 6 (Asya): Afganistan, Bangladeş, Butan, Kamboçya, Çin, Kuzey Kore, Hindistan, Endonezya, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Filipinler, Sri Lanka, Tayland, Vietnam

-Bölge 7 (Orta Asya): Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan

-Bölge 8 (Latin Amerika): Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Ekvador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela

-Bölge 9: İran, Irak, Yemen

-Bölge 10: Güney Afrika

-Bölge 11 (Afrika-Karayip-Pasifik Ülkeleri-ACP): Angola, Antigua ve Barbuda, Belize, Yeşil Burun, Comoros, Bahamalar, Barbados, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo (Brazavil), Kongo (Kinşasa), Cook Adaları, Fildişi Sahili, Cibuti, Dominik, Dominik Cumhuriyeti, Eritre, Etiyopya, Fiji, Gabon, Gambiya, Gana, Grenada, Gine Cumhuriyeti, Gine-Bissau, Ekvator Ginesi, Guyana, Haiti, Jamaika, Kenya, Kiribati, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Marshall Adaları, Moritanya, Mauritius, Mikronezya, Mozambik, Namibya, Nauru, Nijer, Nijerya, Niue, Palau, Papua Yeni Gine, Ruanda, St. Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Solomon Adaları, Samoa, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Sudan, Sudan, Surinam, Svaziland, Tanzanya, Doğu Timor, Togo, Tonga, Trinidad ve Tobago, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Zambiya, Zimbabve

-Bölge 13 (Diğer Sanayileşmiş Ülkeler): Avustralya, Brunei, Kanada, Hong Kong, Japonya, Güney Kore, Makao, Yeni Zelanda, Singapur, Tayvan, Amerika Birleşik Devletleri (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017e)

Program ülkeleri arasında gerçekleştirilen yükseköğretim öğrenci ve personel hareketliliğinin daha iyi anlaşılabilmesi açısından “Program Ülkeleri Arasında Yükseköğretimde Öğrenci ve Personel Hareketliliği (KA103) 2017 Sözleşme Dönemi Yükseköğretim Kurumları için El Kitabı”nda (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017) yer alan bazı genel bilgilendirmeler aşağıda paylaşılmaktadır:

- Öğrenci Hareketliliği-Öğrenim (Student Mobility for Studies)

Bu hareketlilik faaliyeti, ECHE ve Yükseköğretim kurumunun var olan kurumlararası anlaşmaları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Faaliyet, yükseköğretim kurumunda tam zamanlı olarak kayıtlı öğrencinin, öğreniminin bir bölümünü kurumlararası anlaşma ile ortak olunan yurtdışındaki yükseköğretim kurumunda gerçekleştirmesine olanak sağlar. Faaliyet süresi, her bir öğrenim kademesi (önlisans/lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyleri) için ayrı ayrı geçerli olmak üzere aynı akademik yıl içerisinde tamamlanabilecek 3 ilâ 12 ay arasında bir süre olabilir. Bu süreçte, öğrencilerin diploma/derecelerinin gerektirdiği çalışmaları yurtdışında yapmak üzere, bir tam akademik yıl için 60 AKTS; iki dönemlik akademik yılda bir dönem için 30 AKTS ve üç dönemlik akademik yılda bir dönem için 20 AKTS kredisine denk gelen programı takip etmek üzere gönderilmesi beklenir. Takip edilen programda başarılı olunan kredilere tam akademik tanınma sağlanırken başarısız olunan kredilerin ev sahibi kurumda tekrar edilmesi gerekir.

- Öğrenci Hareketliliği-Staj (Student Mobility for Placement)

Bu hareketlilik faaliyeti, yükseköğretim kurumunda kayıtlı öğrencinin yurtdışındaki bir işletmede staj yapmasına olanak sağlar. “Staj”, bir yararlanıcının programa katılan başka bir ülkedeki bir işletme veya organizasyon bünyesindeki mesleki eğitim alma ve/veya çalışma deneyimi kazanma sürecidir ve staj yapılacak ekonomik sektör, öğrencinin mevcut mesleki eğitim programı ile ilgili bir sektör olmalıdır. Faaliyet süresi, her bir öğrenim kademesi için ayrı ayrı geçerli olmak üzere

2 ile 12 ay arasında bir süre olan staj faaliyetinin, öğrencinin diploma programı için zorunlu olması beklenmez.

Öğrenci öğrenim ve staj hareketliliğinde hareketliliğe katılacak öğrenciler, yükseköğretim kurumu tarafından yapılan seçimle belirlenir ancak seçimler, öğrenim ve staj hareketliliği için ayrı ayrı yapılmalıdır. Yükseköğretim kurumu tarafından öğrenci seçim takvimi belirlenir; seçim yapılacağı ilan edilir ve belirlenen son başvuru tarihine kadar başvurular alınır.

Bu faaliyetlere katılabilmek için ise öğrencilerin öncelikle aşağıdaki asgari şartları sağlamaları gerekmektedir

“- Öğrencinin yükseköğretim kurumu bünyesinde örgün eğitim kademelerinin herhangi birinde (birinci, ikinci veya üçüncü kademe)³ bir yükseköğretim programına kayıtlı, tam zamanlı öğrenci olması,

-Birinci kademe öğrencilerinin kümülatif akademik not ortalamasının en az 2.20/4.00 olması,

-İkinci ve üçüncü kademe öğrencilerinin kümülatif akademik not ortalamasının en az 2.50/4.00 olması,

- Öğrenim hareketliliği için yeterli sayıda ECTS kredi yükü olması⁴,

- Mevcut öğrenim kademesi içerisinde Erasmus+ ve Hayatboyu Öğrenme (LLP) döneminde yükseköğretim hareketliliği faaliyetlerinden⁵ yararlanmışsa, yeni faaliyetle beraber toplam sürenin 12 ayı geçmemesi.”

Faaliyetlere katılan öğrencilerin akademik tanınması ise El Kitabı uyarınca aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:

“Tam Tanınma şu şekilde gerçekleştirilmelidir: Öğrencinin öğrenim/staj anlaşmasında yer alan derslerin/stajın misafir kurumda alınması ve başarılı olması durumunda bu derslerin/stajın orijinal isimleri, kredileri ve notları ile transkriptleri ve Diploma Eki'nde de yer alması, genel not ortalaması hesaplamasına dâhil edilmesi ve dipnotlardan veya Diploma Eki'nde açık bir şekilde, öğrencinin Erasmus+ kapsamında hareketlilikten faydalandığının belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca transkript ve Diploma Eki'nde hangi derslerin Erasmus+ kapsamında alındığı anlaşılır bir şekilde gösterilmelidir.”

- Personel Ders Verme Hareketliliği (Staff Mobility for Teaching Assignments)

Personel ders verme hareketliliği, Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda ders vermekle yükümlü olan bir personelin, program ülkelerinden birinde ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda öğrencilere ders vermesine ve ders vermeye ilişkin olarak karşı kurumla ortaklaşa akademik/eğitsel faaliyetler gerçekleştirmesine imkân sağlayan faaliyet alanıdır. Personel ders verme hareketliliği kapsamında, program ülkelerinden birinde yerleşik bir işletmede çalışan personelin Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda, öğrencilere ders vermek üzere davet edilmesi de mümkündür. Personel ders verme faaliyeti gün tabanlı bir faaliyettir ve ders verilen günler için hibelendirme yapılır. Personel ders verme hareketliliği için faaliyet süresi, seyahat hariç en az ardışık 2 iş günü ve en fazla 2 ay olarak belirlenmiş olup, faaliyetin geçerli bir faaliyet olarak değerlendirilebilmesi için en az 8 ders saati ders verilmesi zorunludur.

- Personel Eğitim Alma Hareketliliği (Staff Mobility for Staff Training)

Personel eğitim alma hareketliliği, Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda istihdam edilmiş herhangi bir personelin, program ülkelerinden birinde eğitim almasına imkân sağlayan faaliyet alanıdır. Bu faaliyet kapsamında kişinin mevcut işi ile ilgili konularda sahip olduğu becerileri geliştirmek üzere çeşitli eğitimler (işbaşı eğitimleri, gözlem süreçleri gibi) alması mümkündür; bu eğitimler için personel ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumuna ya da bir işletmeye gidebilir. Personel eğitim alma hareketliliği için de faaliyet süresi ders vermede olduğu gibi seyahat hariç en az ardışık 2 iş günü ve en fazla 2 ay olarak belirlenmiştir.

Ders verme/eğitim alma hareketliliği kapsamında alınacak tüm başvurular yükseköğretim kurumu tarafından belirlenen bir son başvuru tarihine kadar alınır. Bu faaliyetlere katılmak isteyen personelin aşağıdaki asgari şartları sağlaması gerekmektedir:

“Personel hareketliliği gerçekleştirmek isteyen personelin Türkiye’de ECHE sahibi bir yükseköğretim kurumunda tam/yarı zamanlı olarak istihdam edilmiş ve o kurumda fiilen görev yapmakta olan personel olması gerekir. Yükseköğretim kurumunda istihdam edilmiş olan personel

için kadro şartı aranmaz, yükseköğretim kurumu ile arasında sözleşme olan personel faaliyetlerden faydalanabilir. Hizmet alımı yolu ile yükseköğretim kurumunda istihdam edilen personel ile yükseköğretim kurumu arasında sözleşme olmadığından, bu kişiler personel hareketliliğinden faydalanamaz.”

2.2.2. Yükseköğretim alanında Stratejik Ortaklıklar (KA203)

Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi İçin İşbirliği (KA2) kapsamındaki ülke merkezli “Yükseköğretim alanında Stratejik Ortaklıklar” (KA203) faaliyeti ile kurumsal, yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, transfer edilmesi ve/veya uygulanması amacıyla, Program üyesi ülkelerin eğitim kurumları arasında stratejik ortaklık projeleri desteklenmektedir. Bu proje ile yüksek kaliteli yenilikler üretmek/uygulamak amacıyla yükseköğretim alanında faaliyet gösteren kuruluşlara, farklı sektördeki işletmelere, kamu otoritelerine ve STK'lara işbirliği fırsatı sunulmaktadır. Daha yüksek kaliteli çıktılar/sonuçlar elde etmek için, farklı deneyim/uzmanlığa sahip ortaklardan oluşur. Projelerin, katılımcı kuruluşlar, kişiler ve politika sistemleri üzerinde olumlu ve uzun vadeli etki yaratması beklenir. Bu proje altında öğrenim, öğretim ve eğitim faaliyetleri bulunmaktadır. Bunlar: öğrencilerin karma hareketliliği (5 gün-2 ay); yoğun eğitim programı (5 gün-2 ay); uzun dönemli öğretme veya eğitim görevlendirmeleri (2-12 ay) ile kısa dönemli ortak personel eğitimi etkinliklerinden (3 gün-2 ay) oluşmaktadır.⁵ Bu faaliyete başvuru aşamasında öngörmek ve başvuru formunda beyan etmek şartı ile, projede yer alan bireyler ve projede yer alan kurumlarda çalışan ve projeye katkı sağlayacak eğitim personeli ile öğrenciler katılabilir. Projelerin süresi, projenin hedefine ve zaman içinde planlanan faaliyetlerin türüne göre başvuru aşamasında 2 veya 3 yıl süreli olarak seçilebilir. Bir Stratejik Ortaklık (KA2) başvurusunda en az üç farklı Program Ülkesinden en az üç ortak olmalıdır. Başvuru, koordinatör tarafından tüm ortaklar adına koordinatörün bulunduğu ülkenin ulusal ajansına yapılır, diğer ortakların kendi ulusal ajanslarına başvuru yapmalarına gerek yoktur. Başvuru uygunluk kontrolü sonucu uygunluk

⁵ Bu faaliyetlerle ilgili daha detaylı bilgiye aşağıda linki paylaşılan Program Rehberinin Ek 1 kısmından ulaşılabilir:

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

kriterlerinin tamamının sağladığı takdirde kalite değerlendirmesine tabi tutulur ve iki bağımsız dış uzman tarafından gerçekleştirilen kalite değerlendirmesi sonrasında başvurular, aldıkları puanlara göre sıralanır ve hibe tahsisi en yüksek puan alan başvurudan başlayarak verilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017f).

Yukarıda yükseköğretim alanındaki ülke merkezli projeler hakkında genel bilgilendirmeye yer verildikten sonra yükseköğretim alanındaki merkezi projeler kapsamında yer alan Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1) başlığı altındaki “Ortak Yüksek Lisans Derecesi”, “Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi” ile Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi İçin İşbirliği (KA2) başlığı altında yer alan “Bilgi Ortaklıkları”, “Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme” ve özel eylemler başlığı altında yer alan “Jean Monnet” eylemlerine de genel olarak yer verilmesi Erasmus+ Programı kapsamında yükseköğretim alanındaki projeler hakkında bilgi sahibi olmak açısından fayda sağlayacaktır.

2.2.3. Ortak Yüksek Lisans Derecesi

Temel amaçları; Yükseköğretim kurumlarında kaliteyi, yeniliği ve uluslararasılaşmayı teşvik etmek; dünya çapındaki en iyi yüksek lisans öğrencilerine tam dereceli burslar sunarak Avrupa Yükseköğretim Alanının (EHEA) kalitesini ve cazibesini artırmak ve Yüksek lisans mezunlarının yeterlilik seviyesini, becerilerini ve işgücü piyasasına uyumluluklarını iyileştirmek olan Ortak Yüksek Lisans Derecesi, Program ülkeleri ve Ortak ülkelerdeki uluslararası yükseköğretim kurumları ve eğitim alanlarında belirli uzmanlığa sahip diğer ortaklar tarafından verilen 60, 90 veya 120 ECTS’lik üst düzey entegre bir uluslararası eğitim programıdır. Yüksek lisans seviyesindeki öğrenciler, katılımcı kuruluşların personeli, Program Ülkeleri ve Ortak Ülkelerden davetli bilim adamları (ziyaretçi öğretim üyeleri) bu projenin katılımcılarını oluşturmaktadır. Uluslararası bir program olan Ortak Yüksek Lisans Dereceleri tam ortak sıfatıyla üç farklı Program Ülkesinden en az üç Yükseköğretim Kurumu içermelidir. Ortak Yüksek Lisans Derecesi konsorsiyumuna katılabilmek için Program Ülkelerindeki Yükseköğretim Kurumları geçerli bir ECHE’ye sahip olmalıdır. Ortak Ülkelerden katılımcı olacak Yükseköğretim Kurumlarının ise ECHE’ye sahip olmaları beklenmemekle birlikte

Ortak Yüksek Lisans Derecesi Konsorsiyum Anlaşmasının bir parçası olarak bunun tüm ilkelerini imzalamaları gerekmektedir. Koordinasyon rolünü üstlenen Koordinatör, proje teklifini tüm ortaklar adına sunar ve Ortak Yüksek Lisans Derecesi verildiğinde, temel AB hibe yararlanıcısı haline gelerek Ortak Yüksek Lisans Derecesi konsorsiyumu adına çok yararlanıcılı bir hibe sözleşmesi imzalar. Ortak Yüksek Lisans Derecesi 1 veya 2 yıllık hazırlık dönemi ve sonrasında 3 müteakip yıl öğrenci alımını finanse etmek üzere toplamda 4 veya 5 yıllık bir hibe sözleşmesi süresinde gerçekleşir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017g).

2.2.4. Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi

Yüksek Lisans Kredi Garantisi, Erasmus+ Programı kapsamında, lisansını tamamladığı ülkeden farklı bir Program Ülkesinde yüksek lisans seviyesinde öğrenim görmek isteyen öğrenciler için anlaşmalı mali kuruluşlar aracılığıyla uygun koşullarda banka kredisi imkanı sunar. Bu imkan sayesinde bir yıllık yüksek lisans programı için azami 12.000 Avro, iki yıllık yüksek lisans programı için azami 18.000 Avro krediye başvurulabilir ve öğrencinin kendisinin veya ailesinin herhangi bir maddi teminat sağlaması gerekmez; faiz oranı, piyasa faiz oranından daha düşüktür; geri ödeme, öğrenim tamamlanmasından iki yıl sonrasına kadar ertelenebilir. Yüksek Lisans Kredi Garantisi desteğine aracılık etmek isteyen mali kuruluşlar, doğrudan Avrupa Yatırım Bankası Grubuna başvurmakta ve açık ve şeffaf ölçütlerle yürütülen seçim süreci sonucunda seçilmektedir. Seçilen finansal araçlar öğrencilerin başvurularını doğrudan yapması gereken ara bağlantılardır bu sebeple kredi başvurularının alınması ve değerlendirilmesi, kredilerin verilmesi ve geri ödemelerin tahsil edilmesi hususlarını değerlendirip sonuçlandırmak onların yükümlülüğündedir. Yüksek Lisans Kredi Garantisi desteği sağlamak üzere seçilen aracı mali kuruluşların adları Komisyonun internet sayfasında, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/students/erasmus-plus-master-degree-loans_en bağlantısında yayımlanmaktadır. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017h).

2.2.5. Bilgi Ortaklıkları

Yükseköğretim ve iş dünyası arasında bir köprü kurmayı hedefleyen uluslararası, yapılandırılmış ve sonuç odaklı projelerdir; böylelikle Avrupa'nın

yenilikçilik kapasitesinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Burada yükseköğretimde yenilik/inovasyon, üniversite-iş dünyası işbirliğinin sürdürülebilirliği amaçlanırken aynı zamanda proje süresince ve sonrasında ortaya çıkan etki de önemli bir özellik olarak vurgulanır. Bu kapsamda yükseköğretim, iş dünyası ve daha geniş sosyo-ekonomik çevrede yeniliğin arttırılması; Girişimcilik zihniyetini ve becerilerini geliştirmek; Yükseköğretim ve işletmeler arasında bilgi akışını ve değişimini sağlamak için yeni öğrenme ve öğretme metotlarının geliştirilmesi ve uygulanması, yeni ve yenilikçi öğretim programlarının geliştirilmesi ve ortaya konması, işletmeler bünyesinde ve arasında sürekli eğitim programları ve etkinliklerinin düzenlenmesi, işletmelerle işbirliği içerisinde karşılıklı beceri öğrenim metotlarının tasarlanması, her disiplinde girişimcilik eğitiminin sağlanması, müfredata işlenmiş etkinliklerle ilgili çalışma alanının oluşturulması, öğrencilerin, araştırmacıların, eğitmenlerin ve işletme personelinin değişiminin sağlanması gibi faaliyetler desteklenmektedir. Proje için katılımcı kurumu, Program Üyesi ya da Ortak Ülkedeki her hangi bir resmi ya da özel kuruluş olabilir (örneğin yükseköğretim kurumları; resmi/özel, küçük/orta büyüklükte şirketler; araştırma enstitüleri; yerel/bölgesel ya da ulusal düzeyde kamu kurumları; eğitim, staj ya da gençlik alanlarında aktif kuruluşlar; yetkilendirme, belgelendirme veya değerlendirme kuruluşları vb.) ancak 3 farklı Program Üyesi ülkeden en az 6 kuruluş projede yer almalı ve bunların en az 2 tanesi yükseköğretim kurumu ve 2 tanesi de işletme olmalıdır. Projelerin süresi 2-3 yıl arasında değişebilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017).

2.2.6. Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme

Kapasite Geliştirme Projeleri, Program Ülkeleri ve uygun Ortak Ülkelerin öncelikli olarak yükseköğretim kurumları arasında kurulan çok taraflı ortaklıklara dayalı ulus ötesi işbirliği projeleridir. Uygun Ortak Ülkelerde yükseköğretim alanında modernleşme, erişilebilirlik ve uluslararasılaşmanın desteklenmesi; AB ve uygun Ortak Ülkeler (ve uygun Ortak Ülkelerin birbiri) arasındaki işbirliğine katkıda bulunmak; Yükseköğretim alanında AB'deki gelişmelere yönelik gönüllü yaklaşımları desteklemek; kişiler arasında birebir temasların, kültürlerarası farkındalığın ve anlayışın arttırılmasını teşvik etmek gibi amaçları olan bu eylem

yapılandırılmış işbirliği, deneyimler ve iyi uygulamaların değişimi ve bireylerin hareketliliği vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Kapasite geliştirme projeleri ortak projeler ve yapısal projeler olmak üzere iki kategoride desteklenir. Müfredat geliştirme; yükseköğretim kurumlarının yönetimi, yönetişimi ve çalışmalarının modernizasyonu; yükseköğretim kurumları ile daha geniş ekonomik ve sosyal çevreler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi faaliyetlerini kapsayan ortak projeler, projeye dahil olan uygun Ortak Ülkelerdeki kuruluşların faydalanabileceği çıktılar üretmeyi amaçlamaktadır. Yapısal Projeler ise uygun Ortak Ülkelerde yükseköğretim sistemleri üzerinde etkiler oluşturmayı ve ulusal ve/veya bölgesel düzeyde reformlar yapmayı amaçlarken yükseköğretim sistemleri politikalarının, yönetiminin ve yönetişiminin modernizasyonu; yükseköğretim sistemleri ile daha geniş ekonomik ve sosyal çevreler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi faaliyetlerine odaklanır. Kapasite geliştirme projelerinde, Program Ülkesi veya uygun Ortak Ülkede kurulmuş bir yükseköğretim kurumu veya işgücü piyasasında veya eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında faal herhangi bir kamu veya özel kuruluş Konsorsiyumda katılımcı kuruluş olabilir ve bir Program Ülkesi veya uygun Ortak Ülkede kurulmuş olan bir yükseköğretim kurumu, yükseköğretim kurumlarının vakıf veya kuruluşu; ayrıca sadece Yapısal Projeler için resmi olarak tanınan ulusal veya uluslararası rektör, öğretmen veya öğrenci kuruluşu Konsorsiyum adına proje hibe başvurusunda bulunabilir. Proje süresi 2-3 yıllık olabilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017i).

2.2.7. Jean Monnet

Jean Monnet Programı; Jean Monnet Modülleri, Jean Monnet Kürsü Başkanlıkları, Jean Monnet Mükemmellik Merkezleri, Kurum ve Derneklere Jean Monnet Desteği, Jean Monnet Ağları, Jean Monnet Projeleri olmak üzere altı faaliyetten oluşmaktadır. Bu faaliyetler kapsamındaki temel konu alanları AB ve Karşılaştırmalı Bölgesellik Çalışmaları, AB İletişim ve Bilgi Çalışmaları, AB Ekonomi Çalışmaları, AB Tarih Çalışmaları, AB Kültürler Arası Diyalog Çalışmaları, AB Disiplinler Arası Çalışmalar, AB Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Çalışmaları, AB Hukuk Çalışmaları ve AB Siyasi ve İdari Çalışmalarından oluşmaktadır. Jean Monnet Modülü Avrupa çalışmaları konusunda özel bir disiplin üzerinde yoğunlaşılabilen veya çok disiplinli olabilen, bir yükseköğretim kurumunda

Avrupa Birliği alışmaları konusunda yapılan kısa bir eğitim/öğretim programıdır. Avrupa Birliği konularında genel veya giriş mahiyetinde dersler, Avrupa Birliği ile ilgili gelişmeler konusunda uzmanlaşmış öğretme faaliyetleri veya tam tanınan yaz kursu ve yoğunlaştırılmış kurs faaliyetlerinin bir tanesini içerecek şekilde gerçekleştirilen faaliyetlerle, Avrupa Birliği konularında genç araştırmacılar ve burs sahipleri ve uygulayıcılar için araştırmayı ve ilk öğretme deneyimini desteklemek; akademik araştırma sonuçlarının yayınlanması ve yaygınlaştırılmasını teşvik etmek; özellikle Ortak Ülkelerde AB konusunda ilgi uyandırmak; büyük ölçüde AB ile bağlantılı olmayan müfredata bir Avrupa Birliği perspektifi getirilmesini teşvik etmek; mezunlara mesleki hayatlarında AB ile ilgili belirli konular hakkında özel olarak hazırlanmış kurslar vermek amaçlarına ulaşılmaya çalışılır. Jean Monnet Kürsü Başkanlığı, akademisyenler için Avrupa Birliği alışmaları konusunda uzmanlaşmış bir öğretme makamıdır. Jean Monnet Faaliyetleri ile dünya çapında Avrupa Birliği alışmaları alanında araştırma ve öğretme konusunda mükemmelliği teşvik etmek amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için, bir yükseköğretim kurumunun resmi müfredatında yerleşik olan Avrupa Birliği çalışmalarını derinleştirmek; öğretmen eğitimi ve zorunlu eğitim gibi farklı eğitim seviyeleri ve alanlarında da, AB konularındaki araştırmaları yürütmek, izlemek ve gözetmek; işgücü piyasasında artan talep yaşanan alanlarda geleceğin profesyonellerine Avrupa Birliği konularında derinlemesine eğitim vermek; genç nesil akademisyen ve araştırmacıları Avrupa Birliği alışmaları ile ilgili alanlarda cesaretlendirmek gibi hususları içeren faaliyetler gerçekleştirilir. Yüksek seviyede uzmanların ihtisasını ve yeterliliklerini bir araya getirerek Avrupa alışmaları konusunda muhtelif disiplinler ve kaynaklar arasında sinerji geliştirmeyi; diğer ülkelerdeki akademik kurumlar ile müşterek uluslararası faaliyetler ortaya koymayı ve bunların arasında yapısal bağlar kurmayı ve Avrupa Birliği konuları ile iştigal etmeyen öğrencilere, politika yapıcılara, memurlara, organize sivil topluma ve genel olarak kamuoyuna ulaşmayı amaçlayan Jean Monnet Mükemmellik Merkezi ise Avrupa Birliği konularında yeterlilik ve bilgi açısından bir odak noktasıdır. Avrupa Birliği ile ilgili alanlarda yüksek lisans seviyesinde öğrencilere ve/veya diğer paydaşlara yönelik eğitim/öğretim faaliyetlerini geliştiren kurumlar ve Avrupa entegrasyon sürecinin araştırılmasına katkı yapma gibi belirgin amaçları bulunan dernekler de, Kurum ve

Derneklere Yönelik Jean Monnet Desteği ile desteklenmektedir. Bu desteğin kurumlar için Avrupa Birliği ile ilgili olguları ve bilgileri toplamak, detaylandırmak, analiz etmek ve yaygınlaştırma; yerel ve bölgesel otoritelerin uygulayıcıları, memurları için Avrupa Birliği ile ilgili konularda yüksek lisans seviyesinde kurslar ve eğitimler organize etmek gibi amaçları vardır. Dernekler için de Avrupa Birliği araştırmaları ve Avrupa Birliği çalışmaları ile iştigal eden derneklerin yasal faaliyetlerinin organize edilmesini/yürütülmesini ve Avrupa Birliği ile ilgili olguları, aktif vatandaşlığı teşvik ederek daha geniş bir halk kitlesine duyuracak faaliyetleri desteklemektedir. Jean Monnet Ağları ise bilgi toplamaya, deneyim paylaşımına, bilgi üretimine ve dünya çapında Avrupa Entegrasyonu sürecini desteklemeye katkıda bulunmayı amaçlar. Bu doğrultuda, AB konusunda yüksek seviyeli araştırma ve eğitim/öğretimde uygulanan metodolojiler ile ilgili bilgi ve sonuçları toplamak ve tanıtımını yapmak; Avrupa ve dünya çapında farklı yükseköğretim kurumları ve diğer ilgili kurumlar arasındaki işbirliğini güçlendirmek; karşılıklı iyi uygulamaları geliştirmek amacıyla bilgi ve uzmanlık paylaşımı yapmak; yüksek öneme sahip AB konuları hakkında kamusal aktörler ile Komisyon birimleri arasındaki işbirliğini teşvik etmek ve yüksek seviyeli bir bilgi değişim platformu oluşturmak gibi faaliyetleri destekler. Jean Monnet Projeleri ile Avrupa Birliği konularını daha çekici hale getirmek amacıyla yeni perspektifler ve farklı metodolojiler geliştirilmesi; Avrupa Birliği konularında tartışma ve düşünmeyi destekleyerek ve birlik süreçleri hakkındaki bilgileri geliştirerek verimliliği artırmak ve yaygınlaştırmak amaçlanır. Bu amaca ulaşabilmek için, Avrupa Birliği'nin belirli konularında yeni tasarlanmış metodolojileri, içeriği ve araçları geliştirmek ve test etmek; özellikle normalde AB konuları ile iştigal etmeyen öğrenciler için tasarlanmış akademik içerik ve araçlar geliştirmek; belirli konu alanları ile ilgili sanal sınıflar oluşturmak ve test etmek; AB'de aktif vatandaşlığı teşvik eden kendi öz araçlarının tasarımı, üretimi ve uygulamasını yapmak faaliyetleri desteklenmektedir. Bu altı faaliyette de, başvuru yapabilecek kurum/kuruluşlar, projenin süresi ve hibe desteği desteklenen faaliyete göre farklılık göstermektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017j).

2.3 ECHE Belgesi İlkeleri

Yükseköğretim kurumlarının önceki bölümlerde bahsedilen Erasmus+ Programı faaliyetlerinden faydalanabilmesi için Erasmus Beyannamesi (Erasmus Charter for Higher Education(ECHE)) sahibi olmaları gerekmektedir. ECHE başvuru çağrısının amacı, Yükseköğretim kurumlarının Erasmus+ Yükseköğretim Faaliyetlerinden faydalanabilmesini sağlamaktır. ECHE, Erasmus+ Yükseköğretim Programı için temel prensipleri gösteren ve kalite güvencesi olarak tasarlanan bir belgedir (European Commission, 2017d). Yani bir yükseköğretim kurumunun Erasmus+ Programı'na katılmak için başvururken ve bu programı uygularken uymak zorunda olduğu temel ilkeleri ve minimum gereklilikleri belirler. ECHE başvuruları Erasmus+ Programı boyunca her yıl (ta ki programın bitişi olan 2020 yılına kadar) belirli bir başvuru takvimi kapsamında, Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansına (EACEA), çevrimiçi başvuru sistemi üzerinden yapılmaktadır. Bu süreçte 2013 yılından itibaren 2020 yılına kadar herhangi bir yılda ECHE sahibi olan kurumun tekrar başvuru yapmasına gerek yoktur (European Commission, 2017e). Kısaca ECHE, Yükseköğretim kurumlarının Ulusal Ajans ve AB Komisyonu merkezli yükseköğretim fırsatları için hibe başvurusunda bulunmasına imkan sağlayan anahtar niteliğindedir denilebilir. Bir yükseköğretim kurumu ECHE sahibi olarak, Erasmus+ Programı'na katılmanın kurumun “modernleşme ve uluslararasılaşma” stratejisinin bir parçası olduğunu kabul etmiş olur. ECHE sahibi olduğu takdirde; ECHE'nin geçerliliği, Erasmus+ Programı boyunca yani 2020-2021 Akademik yılının sonuna kadar korunur. Bu süreçte yükseköğretim kurumu uygulamalarının ECHE prensiplerine uyumu kontrol edilmekte ve prensiplere aykırı hareket edildiği tespit edildiği takdirde, ECHE geri alınabilmektedir (European Commission, 2017f:5).

ECHE başvurusu yapabilecek uygun ülkeler AB üyesi ülkeler ile Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, İsviçre, Makedonya ve Türkiye'dir. Başvurular her yıl belirli bir başvuru takvimi kapsamında, Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansına (EACEA), online başvuru sistemi üzerinden yapılmaktadır.⁶ Bu zamana kadar ECHE Takvimi

⁶ 2018 yılı ECHE takvimine aşağıdaki linkte yer alan başvuru rehberinden ulaşılabilir.
https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/applicant_guidelines_2018_en.pdf (Erişim tarihi 25.10.2017)

yaklaşık olarak her yıl benzer tarihlerde olmakta ve genellikle başvuru çağrısının yayınlanması Şubat ayının başlarında, son başvuru tarihi (formu sunmak için son tarih) Mart ayının sonlarında, başvurunun Komisyonca değerlendirilmesi süreci Nisan- Eylül aylarında olmakta; başvuruların sonuç kararı ise Eylül ayında verilmekte, başvuranlara sonuç bildirimi ve başarılı başvuru sahiplerine Beyannamenin gönderimi ise Ekim ayında olmaktadır.

ECHE başvuru rehberinde başvuru, seçim ve değerlendirme süreçlerine yer verilmektedir. Başvurunun şekil şartları yani başvurunun kabul edilebilirlik şartları arasında: Başvurunun zamanında yapılması; başvuru formunun eksiksiz doldurulması, başvurunun AB resmi dillerinden birinde olması ve başvuru formunun mutlaka yasal temsilci tarafından imzalanması kriterleri yer almaktadır. Başvurunun uygunluk şartları değerlendirilirken ise: Başvurunun uygun ülkelerden birinden bir yükseköğretim kurumunca yapılıp yapılmadığı ve başvuru sahibinin ülkesinde yükseköğretim kurumu olarak tanınıp tanınmadığı durumu ilgili kriterleri oluşturur. Bu durumda ilgili ülkelerden olmayan ve kendi ülkesinde yükseköğretim kurumu olarak tanınmayan bir kurumun başvurusu geçersiz sayılarak değerlendirilmeye alınmaz. Başvuru şekil şartlarını sağlayan ve başvuru uygunluk şartlarını taşıyan kurumlar kalite değerlendirilmesine alınır. Kalite değerlendirmesi Avrupa Komisyonu tarafından yapılır. ECHE prensiplerine uyum (Ders Kataloğu; AKTS kuralları, Tanınma); başvurunun kalitesi (Erasmus Politika Beyanını'nın netliği); kurumun profili ve belirtilen önceliklerinin planladığı hareketlilik ve işbirliklerine uyumu; sorulara verilen cevapların açıklığı ve tamlığı; Yükseköğretim Kurumu tarafından planlanan hareketlilik ve işbirliği düzenlemelerinin ECHE ilkelerine uygunluğu değerlendirme kapsamında yer alan kalite şartlarını oluşturmaktadır. Nihai karar sonrası seçim sonuçları yani ECHE verilen kurumlar listesi EACEA internet sitesinde seçim takvimi tarihlerine uygun olarak yayımlanır.⁷ Ayrıca başarılı ve başarısız tüm başvuru sahipleri e-posta ile sonuçtan haberdar edilir ve başarılı başvuru sahiplerine ECHE belgesi e-posta ile iletilir. Avrupa Komisyonu tarafından iletilen ECHE belgesi bir ay içinde kurum yasal temsilcisi tarafından imzalanmalı ve

⁷ Seçim sonuçlarının ilan edildiği ilgili EACEA Web sitesi linki aşağıda paylaşılmaktadır: (http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/erasmus-charter_en) (Erişim tarihi: 25.10.2017)

kurum internet sitesinde yayınlanmalıdır. Yararlanıcıların ECHE'nin yanısıra bu belgenin parçası olan ilgili Erasmus Politika Beyanını da görünür bir biçimde internet sitelerinde yayımlamaları gereklidir. ECHE sahibi yararlanıcılar, Erasmus+ Programı faaliyetlerinin tanıtımını sürekli olarak yapmak ve bu faaliyetlerin gerekliliklerini teşvik etmek durumundadırlar (European Commission, 2017f:10).

ECHE belgesinin kurum yasal temsilcisi tarafından imzalanması, Yükseköğretim kurumunun faaliyetlerden faydalanırken ECHE prensiplerine uymakla yükümlü olduğunu kabul etmesi anlamına gelmektedir. Faaliyetler yürütülürken uyulması gereken ECHE prensipleri temel prensipler ve ilave prensiplerin yanısıra görününürlük konusunu da içermektedir. Temel prensipler arasında: Programın ayrımcılık yapmama prensibine uymak ve farklı sosyal çevrelerden gelen tüm katılımcılara eşit fırsatlar sunulmasını temin etmek; kazanılan krediler bakımından başarıyla tamamlanan öğrenim hareketliliklerine ve mümkünse stajlara tam tanınma sağlamak (ECTS veya uygun bir sistemle); öğrencinin kazanımlarını kayıt altına alan nihai belgede (Diploma Eki veya muadili belgeler) başarıyla tamamlanan öğrenim ve/veya staj faaliyetlerinin yer almasını sağlamak; kredi hareketliliği faaliyetinde, gelen öğrencilerden harç, kayıt, sınav veya laboratuvar ve kütüphane hizmetlerine erişim için ücret almamak ilkeleri yer almaktadır. Kurumlar temel prensiplerin yanısıra hareketlilik öncesini, hareketliliğin gerçekleştiği dönemi ve hareketlilik sonrasını kapsayacak şekilde ilave prensiplere de uymak zorundadır. Hareketlilik öncesinde kurumlar, öğrencilerin takip edebilecekleri dersler hakkında bilgi sahibi olup rahat seçimler yapabilmesi adına ders kataloğunu internet sitesinde yayınlamak ve düzenli olarak güncellemek durumundadır. Ev sahibi kurumun ve misafir eden kurumun hareketlilikle ilgili rolleri ve sorumluluklarının net bir şekilde belirlenebilmesi için, gerçekleştirilecek olan hareketliliklerin, yalnızca ya belirlenmiş çerçeveler ya da önceden imzalanmış anlaşmalar dahilinde yapılması gerekmektedir. Ayrıca gönderen kurum giden katılımcıların hareketliliğe iyi hazırlanmış olduklarından özellikle de gerekli seviyede dil yeterliliğine sahip olduklarından emin olmalıdır. Gerçekleştirilecek olan hareketliliğin, hareketlilik öncesi hazırlanması zorunlu olan, öğrenciler için öğrenim anlaşması ve personel için hareketlilik anlaşması gerekliliklerine uygun olacak

şekilde yapılması sağlanmalıdır. Bunlara ilave olarak gerekli olduğunda gelen ve giden katılımcılara vize ve sigorta işlemleri konusunda yardımcı olunmalı ve konaklama konusunda gelen katılımcılara rehberlik edilmelidir. Kurumlar hareketlilik öncesi yukarıda sayılan prensipleri yerine getirerek, yararlanıcıların hareketliliğe iyi hazırlanmaları, tarafların haklarının ve sorumluluklarının farkına varmaları ve belki de ilk defa gerçekleştirilecek olan bir tecrübe için yararlanıcılara destek sağlama gibi birçok kapsamlı konuyu başarıyla yönetebilirler. Hareketlilik başladığında ise farklı öncelikler ortaya çıkar ki bunlar da ECHE'nin hareketlilik sırasındaki ilave prensipleriyle ortaya konulmuştur. Hareketlilik sırasındaki ilave prensiplerden bir tanesi misafir eden kurumun hareketlilik başladığında gelen öğrenci ve personele akademik ve hizmetler anlamında yerel öğrenci ve personel ile eşit şekilde davranma sorumluluğudur. Buna ilave olarak, gelen katılımcıların kurumun gündelik hayatına dahil edilmesi için çaba gösterilmelidir. Hareketliliğe katılanlar için danışmanlık yapmak/rehberlik etmek üzere düzenlemeler yapılması da bir diğer prensip gereğidir. Hareketlilik boyunca katılımcıların ihtiyacı olan dil desteği sağlanmalıdır. Kurumlarca, hareketlilik sırasındaki ECHE ilave prensiplerine uygun düzenlemeler doğrultusunda hareketliliğin yönetilmesinin, katılımcıların yeni bir işleyişe uyum sağlamasını kolaylaştıracağı ve programdan elde edilen verimi artıracığı düşünülmektedir. Faaliyetin tamamlanmasından sonra ise gelen katılımcılara ve kurumlarına, hareketlilik sonundaki kazanımların tam, doğru ve uygun zamanlı kaydını içeren transkript verilmelidir. Bu doğrultuda gönderen kurumca öğrenim anlaşması kapsamındaki başarılı olunan tüm faaliyetler öğrencisi olunan program kapsamında sayılarak kabul edilmelidir. Bunun yanı sıra personel hareketliliğinde de hareketlilik anlaşması çerçevesinde gerçekleştirilen ders verme ve eğitim alma faaliyetlerine tanınma sağlanmalıdır. Diğer yandan, katılımcıların kuruma tekrar adapte olmalarına yardımcı olmak ve deneyimlerini kurumun ve akranlarının istifadesine sunmalarını sağlamak adına onlara fırsat tanınmalıdır. Tüm bu prensiplere ilave olarak ECHE sahibi kurumların, Avrupa içi ve Uluslararası Ortaklık Projelerine katıldıklarında ise, ortaklığın tüm taraflar için sürdürülebilir ve dengeli çıktılar ortaya koymasını sağlama yükümlülükleri de vardır. Yine diğer faaliyetlerde olduğu gibi bu faaliyetlere katılan ilgili tüm öğrenci ve personele destek sunulmalıdır. Proje sonuçları, etkileri bireyler ve katılımcı kurumlar adına azami

faydayı sağlayacak ve daha geniş bir akademik çevre için öğrenimi teşvik edecek şekilde yaygınlaştırılmalıdır. (European Commission, 2017f:17-31)

Tüm bu prensiplere uyma yükümlülüğüyle birlikte, kurumlar görünürlüğü artırmak amacıyla ECHE'yi ve Erasmus Politika Beyanını kurumun internet sitesinde yayınlamak durumundadır. Ayrıca, Erasmus+ Programı tarafından desteklenen faaliyetler ve bu faaliyetlerin çıktıları sürekli olarak teşvik edilmelidir. ECHE prensipleri sadece belgede uyulması zorunlu alanlar olarak kalmamakta ve prensiplere uyum çeşitli araçlarla kontrol edilmektedir. Bu kontroller sırasında prensiplere aykırılık tespit edildiği takdirde, ECHE'nin geri alınması sonucunu da içeren bir süreç başlamaktadır. ECHE prensiplerine uyum, alınan bireysel şikayetlerin incelenmesi; projelerin dosya üzerinden masa başı incelemesi; kurum koordinatörleriyle yapılan toplantılarda edinilen bilgilerin değerlendirilmesi; faaliyet sırasında veya faaliyet sona erdikten sonra yerinde gerçekleştirilen tüm sisteme yönelik mali kontrolü de içeren sistem denetimleri, izleme ziyaretleri; proje bitiminde sunulan nihai raporların incelenmesi; katılımcı raporlarının değerlendirilmesi gibi araçlarla denetlenir. Türkiye Uusal Ajansı tarafından gerçekleştirilen bu denetimlerin herhangi birinin sonucunda ECHE prensiplere uyulmadığının tespit edilmesi halinde kurum tespit edilen sorun hakkında bilgilendirilir ve kurumun bu konu hakkındaki görüşü istenir. Sunulan görüş doğrultusunda sözel iletişimden sonuç alınamaması durumunda; kurum ECHE uyumuyla ilgili bir sorunla karşılaşıldığı konusunda resmi olarak bilgilendirilir. Bu bilgilendirmede, prensiplere aykırılık teşkil ettiği düşünülen uygulama konusunda çözüm arayışı yolu tercih edilir ve konuyla ilgili olarak kurumun değerlendirmesini iletmesi istenir. Genel olarak kurumdan uygulamanın gerekçeleri hakkında ikna edici açıklama yapması beklenir. Kurumun açıklaması prensipler dahilinde ikna edici değil ise takip eden yazışmalarda veya iletişimde kurumdan hatalı uygulamanın düzeltilmesi adına üzerinde uzlaşılabilir bir eylem planı iletmesi beklenir. Bu eylem planı alınacak somut önlemler, sorumlu kişi/kişiler ve zaman planlaması gibi minimum bilgileri mutlaka içermelidir. Eylem planı takibi sürecinde, süresi içerisinde öngörülen önlemler alınmazsa kurum yeniden uyarılır. Buna rağmen halen sonuç alınamazsa durum Avrupa Komisyonu'na bildirilir. Komisyon durumu

inceledikten sonra, ECHE iptali kararını da içeren yaptırımlar uygulayabilir. (European Commission, 2017f:31-32)

Özetle, ECHE sahibi her kurum tüm ECHE ilkelerine uymakla yükümlüdür. Bununla birlikte, bu prensiplerden Erasmus+ hareketliliğini en fazla etkilediği düşünülen bazı ECHE prensipleri öncelik alanları (pressure points) olarak belirlenmektedir. Bunlardan ilki ECTS Ders Katalogları olarak belirlenmiştir ve katalogların internet sitesi üzerinde yayınlanması ve düzenli olarak güncellenmesi gerekmektedir. Bu koşul yerine getirilirken istenen uygulama: Güncel ECTS kataloğunun internet sitesinde yayınlanması ve kolay ulaşılabilir olması; yerel, ve yaygın konuşulan bir dilde yayınlanması; içeriğin 2015 ECTS Users' Guide'da (sayfa 55,56,57) önerilen şekilde olması (yani genel bilgileri, hizmetleri, ilgili program hakkındaki bilgileri ve her bir ders/eğitim unsuru hakkındaki bilgileri içerecek şekilde olması) olarak özetlenebilir. Kurumun bu yükümlülükleri ne derecede yerine getirdiği değerlendirilirken ise faaliyete katılan öğrenci raporları ve kurum internet sayfası dikkate alınarak değerlendirmede bulunulur. Değerlendirme unsurları olarak ise: Gelecek akademik yılın ders programının iyi bir zamanlamayla yayınlanmış olması ve güncel olması; yerel dilin yanısıra yaygın kullanılan bir dilde de yayınlanıyor olması; içeriğinin ve yapısının kalitesi; kurum internet sitesi üzerindeki yerinin kolay ulaşılabilir olup olmadığı hususları dikkate alınır. Değerlendirme sonucunda ise kurumun bu prensibe uyumu güçlü, orta ve zayıf olmak üzere aşağıdaki tabloya uygunluğu bakımından sınıflandırılır.

Tablo 2.5: ECHE Öncelik Alanları: ECTS Ders Katalogları Değerlendirme Sonucu Tablosu

Güçlü	Orta	Zayıf
Öğrenim anlaşmalarının hazırlanması bakımından iyi bir zamanlamayla yayınlanmış. Gelen öğrencilerin en az %80'i katılımcı raporunda kurs kataloglarının zamanında yayınlanmış ve güncel olduğunu işaretlemiş.	Akademik yıl başlamadan biraz önce yayınlanmış. Gelen öğrencilerin %50-79'u katılımcı raporunda kurs kataloglarının zamanında yayınlanmış ve güncel olduğunu işaretlemiş.	Hiç yok veya akademik takvim başladıktan sonra yayınlanmış. Gelen öğrencilerin %50'sinden daha azı zamanında ve yayınlanmış ve güncel olduğunu işaretlemiş.

Tamamı yaygın kullanılan bir dilde hazırlanmış.	Kurs kataloğu kısmen yaygın kullanılan bir dilde hazırlanmış.	Yaygın kullanılan bir dilde yayınlanmamış.
Gelen öğrencilerin en az %80'i kurs kataloğu içeriğinin ihtiyaçlarını karşılama bakımından yeterli olduğunu işaretlemiş.	Gelen öğrencilerin %50-79'u katalog içeriğinin ihtiyaçlarını karşılama bakımından yeterli olduğunu işaretlemiş.	Gelen öğrencilerin %50'sinden daha azı katalog içeriğinin ihtiyaçlarını karşılama bakımından yeterli olduğunu işaretlemiş
Kurumun internet sitesinin ana sayfasından 2 tıklı ulaşılabilir veya arama bölümünden bulunabilir.	Kurumun internet sitesinin ana sayfasından ulaşılması biraz zor.	Ana sayfadan 5 tıktan daha sonra ulaşılabilir-tabii eğer yayınlanmısa.

İlk öncelik alanı ile amaçlanan hareketliliğe katılan öğrencilerin öğrenme/öğretme fırsatlarına ulaşmasında şeffaflığın sağlanmasıdır. Diğer bir öncelik alanı ise başarılı olunan tüm faaliyetlere tam tanınma sağlanmasını ve başarılı olunan tüm faaliyetlerin kayıtlı olunan diploma programının bir parçası olarak sayılmasını kapsayan “tanınma”dır. Tanınma yapılırken ideal uygulamalar: ECHE başvurusunda/ikili anlaşmalarda belirtilen tanınma sisteminin uygulanması; Öğrenim Anlaşmalarının faaliyet başlamadan önce tamamlanması; hareketlilik faaliyeti boyunca başarılı olunan tüm kredilerin alınan notlarla birlikte öğrencinin mezun olacağı programda ihtiyaç duyduğu kredilere sayılması; gelen katılımcılara ve kurumlarına eksiksiz ve doğru transkriptlerin vakitlice temin edilmesi şeklindedir. Tanınma konusunda uygulamanın değerlendirildiği veri kaynakları: Öğrenci raporları, personel raporları, öğrenim anlaşmaları ve katılımcılarla yapılan ikili görüşmeler olarak sıralanabilir. Bu veri kaynakları değerlendirilirken: Giden öğrencilerin öğrenim anlaşmalarının eksiksiz ve zamanında imzalanmış olması; gelen öğrencilerin transkriptlerinin faaliyet bittikten sonraki 5 hafta içerisinde verilmiş olması; uygun bir süre içerisinde AKTS veya benzer bir sistem kullanılarak tam tanınma sağlanması; staj faaliyetlerine tanınma sağlanması (mezunlar hariç); personel hareketliliklerine tanınma sağlanması hususları dikkate alınır. Değerlendirme sonucu aşağıdaki tablo doğrultusunda kurumun bu alanda ne derece başarılı olduğu güçlü, orta ve zayıf sınıflandırılmalarından birisinde yer alacak şekilde ortaya çıkar.

Tablo 2.6: ECHE Öncelik Alanları: Tanınma Değerlendirme Sonucu Tablosu

Güçlü	Orta	Zayıf
Öğrenim anlaşmalarının %90-100'ü hareketlilik başlamadan önce her 3 tarafça da imzalanmaktadır	Öğrenim anlaşmalarının %75-89'u hareketlilik başlamadan önce imzalanmaktadır	Öğrenim anlaşmalarının %75'inden daha azı hareketlilik başlamadan önce imzalanmaktadır, ve önce imzalanmayan örnekler mevcuttur
Gelen öğrencilerin %90-100'ünün transkriptleri faaliyetleri bittikten sonraki 5 hafta içerisinde verilmektedir	Gelen öğrencilerin %80-89'unun transkriptleri faaliyetleri bittikten sonraki 5 hafta içerisinde verilmektedir	Gelen öğrencilerin %80'inden daha azının transkriptleri faaliyet bittikten sonraki 5 hafta içerisinde verilmektedir
Öğrenim anlaşması Tablo B'deki içeriğin tamamına tanınma sağlanmıştır (mezunlar için diğer araçlara bakılabilir – Örneğin Europass)	-	Öğrenim anlaşması Tablo B'deki içeriğin tamamına tanınma sağlanmamıştır
Staj faaliyetlerinin %70-100'üne AKTS kullanılarak tanınma sağlanmıştır	Staj faaliyeti mezuniyet transkriptinde ve diploma ekinde belirtilmektedir	Staj faaliyeti için tanınma sağlanmamaktadır
Kurumun personel hareketliliğinin kariyer gelişimine katkısı konusunda belli bir stratejisi vardır ve hareketliliğe katılan personelin %70-100'ü katılımcı raporunda tanınma yönteminden memnun olduğunu işaretlemiştir	Personel hareketliliği faaliyetinin onaylandığı ve takdir edildiği örnekler mevcuttur ve hareketliliğe katılan personelin %50-69'u katılımcı raporunda tanınma yönteminden memnun olduğunu işaretlemiştir	Personel hareketliliğinin tanınması ile ilgili hiçbir şey yapılmamaktadır, ve personelin %50'sinden daha azı katılımcı raporunda tanınma yönteminden memnun olduğunu işaretlemiştir

Tanınmanın doğru bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için birbirinden farklı ön koşulların yerine getirilebilmesi gerekmektedir. Bu sebeple tanınma sürecine öncelik alanları arasında yer verilmiş ve farklı ön koşulların düzenli bir şekilde bütünleşmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

AKTS not dağıtım tablolarının kullanımı, ECHE şart ilkelerinde öngörülmemiştir, ancak ev sahibi kurumun yurtdışında yapılan çalışmaları uygun bir şekilde tanınmasına ve kayıt altına almasına olanak sağlaması açısından öncelik alanları arasında yer almıştır. Böylelikle ECHE ilkeleri üçüncü öncelik alanı tam tanınmanın gerçekleştirilebilmesi için alınan notların yerel notlara dönüştürülmesini sağlayan araçlar olan “Not Dağıtım Tablosunu da İçeren, Notlandırma Sistemi ve Not Transferi” olarak belirlenmiştir.⁸ Yükseköğretim kurumları notlandırma

⁸ ECTS not dağıtımı konusunda detaylı bilgi için ECTS not dağıtım tabloları videosuna aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=I101940&sitelang=en&videolang=EN/EN>
(Erişim tarihi: 30.10.2017)

sistemlerini, internet sitesi üzerinde, kurumlararası anlaşmalarda ve kullanılan transkriptlerde ortaklarına bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğü kurumun ne derece yerine getirdiğine, öğrenci raporlarının ve kurumun internet sitesindeki AKTS kataloglarının incelenmesi sonucu ulaşılır. İncelemede; Fakülte/enstitülerin notlandırma sistemleri hakkında tam ve doğru bilgi; kurumdaki not dağılımları hakkında tam ve doğru bilgi; kredi transferi ve not dönüşümü süreçleri hakkında tam ve doğru bilginin ne derece yer aldığı değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda Kurum bu alanda güçlü, orta, zayıf olarak aşağıdaki tablo doğrultusunda sınıflandırılır.

Tablo 2.7: ECHE Öncelik Alanları: Notlandırma Sistemi ve Not Transferi Değerlendirme Sonucu Tablosu

Güçlü	Orta	Zayıf
Kurumun internet sitesinde ve AKTS kataloglarında tüm bilgi mevcuttur	Notlandırma sistemi hakkında kısmen bilgi mevcuttur	Hiç bilgi bulunmamaktadır
AKTS Not Dağılım Tablosu veya yaygın kullanılan başka bir sistem kullanılmaktadır (örn:Egracons)	Not dağılım tablosu kullanılmaktadır	Hiç not dağılım tablosu kullanılmamaktadır
Öğrencilerin %80-100’ü not dönüşüm süreci hakkındaki bilgilendirmeden memnundur	Öğrencilerin %50-79’u not dönüşüm süreci hakkındaki bilgilendirmeden memnundur	Öğrencilerin %50’sinden daha azı not dönüşüm süreci hakkındaki bilgilendirmeden memnundur

Yukarıdaki üç öncelik alanı “ECHE Monitoring Guide” da (p. 10-13) ECHE ilkelerine uyumu izleme ve geliştirme konusundaki öncelik verilen ilk hususlardır.

Ayrıca <http://egracons.eu/> linkinde notların transfer edilmesi için “Egracons” isimli on-line not çevirim aracı bulunmaktadır .(Erişim tarihi: 30.10.2017)

Bunun sebebi ise diğer ilkeler çoğu kez daha kolay ele alınırken ve Ulusal Ajanslar için özel sorunlar oluşturmazken, bu ilkeler diğer tüm ECHE ilkeleri gibi önemli olmasına karşın onlardan daha karmaşık süreçler gerektirmektedir. Belirtilen üç öncelik alanının yanısıra yine karmaşık ve önemli olan farklı ECHE alanları da vardır ancak bunlar önümüzdeki dönemlerde önceliklendirilebilecekleri için ECHE prensipleri gelecek hedefleri arasında yer almıştır. Bu hedefler kısaca: Öğrencilere destek mekanizmaları, hibe ödemeleri; staj hareketliliği; hareketliliğe katılımı eşit fırsatlar ve sosyal içerme; personel hareketliliğinde tanınma; KA107 projeleri için ECHE uyum izleme araçları; ortaklık projeleri; kurumlararası anlaşmalar ve anlaşmaların yönetimi olarak sıralanabilir.⁹

⁹ Öncelik alanı değerlendirme Tabloları ve “ECHE Monitoring Guide”da yer almayan bazı ek bilgiler 1-2 Aralık 2016 tarihli “ECHE Çalışma Grubu” toplantısı verilerine dayanmaktadır. (EUROPEAN COMMISSION, ECHE NA Consultative WG meeting 1st to 2nd December 2016 Brussels, Belgium Main outcomes: http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwiR3trBk5jXAhUsMJoKHQuvDg4QFggrMAE&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Ftransparency%2Fregexpert%2Findex.cfm%3Fdo%3DgroupDetail.groupDetailDoc%26id%3D30343%26no%3D3&usg=AOvVaw3Q6p99p_rYuFcWPsq8sUig (Erişim tarihi: 30.10.2017)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERASMUS+ PROGRAMININ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDEKİ ULUSLARARASILAŞMASINA OLASI KATKISINI DEĞERLENDİRMEK ÜZERE YAPILAN ANKETİN İNCELENMESİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; genel olarak Yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma düzeyini ve önündeki engelleri, Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarına dair görüşlerini, Erasmus+ Programının kurumların Avrupa Birliği Yükseköğretim politikaları çerçevesinde uluslararasılaşmasına sağladığı katkı düzeyini inceleyebilmektir.

3.2. Sınırlılık

Teze konu olan araştırma, Türkiye Ulusal Ajansı'nın üniversitelerle iletişim ağı olan Erasmusnet'e üye üniversiteleri kapsamaktadır. Araştırma, bu kurumların çalışmanın amaçları doğrultusunda sorulan sorulara verdiği cevaplar hakkında bilgi verecektir. Kurum adına iletilen anket cevaplarının kurumlarda ilgili kişilerce istişare edilerek mi iletildiği ve kurumlar adına cevapları iletenlerin alana yönelik tecrübelerinin ne seviyede olduğu da bilinmemektedir.

3.3. Araştırma Yöntemi ve Modeli

Araştırmanın teorik çerçevesinin hazırlığı aşamasında, ilgili Türkçe ve İngilizce literatür incelenmiştir. Araştırmanın amacı ve konusu doğrultusunda, tarama modeli kullanılmıştır. Bu şekilde, mevcut durum betimlenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların cevaplandırması için, genel bilgileri/tercihleri içeren sorulardan ve beşli Likert ölçeğine uygun olarak geliştirilen görüşleri sorgulayan sorulardan oluşan internet tabanlı bir anket geliştirilmiştir. Anket formunda toplamda 23 adet soru bulunmaktadır. Anket uygulaması, 2017 yılı Kasım ayında gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler, nicel analiz yöntemine uygun olarak SPSS

(Statistical Package for the Social Sciences 22.0) programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Araştırma ile cevap ileten Yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma, Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri ve Erasmus+ Programına yaklaşımındaki mevcut durumları ile bunlara yönelik görüşleri saptanmıştır.

3.4. Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi

Bu çalışma, kitle olarak Türkiye'deki vakıf ve devlet üniversitelerini kapsamaktadır. Araştırmada evren, Türkiye Ulusal Ajansı erasmusnet ağına kayıtlı 172 yükseköğretim kurumunun Dış İlişkiler/Uluslararası İlişkiler/Erasmus ofisinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, bu ofisler arasında yer alan ve anketi cevaplayan 85 yükseköğretim kurumunun ofisinden oluşmaktadır.

3.5. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Veri toplama aracı olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Konunun incelenmesinde hazır bir anketten faydalanmak tercih edilmemiş ve konuya özgü hazırlanan 23 soruluk bir anket ölçek olarak kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha katsayısı kullanılmıştır SPSS programı aracılığıyla gerçekleştirilen hesaplama sonucunda, Cronbach's Alpha değeri 0,588 olarak bulunmuştur. Anket soruları sıralama ve sınıflama ölçe düzeyine sahip olduğundan parametrik testlerin kullanımı mümkün olmamıştır.

Anket soruları genel bilgileri/tercihleri içeren sorulardan ve beşli Likert ölçeğine uygun olarak geliştirilen görüşleri sorgulayan sorulardan oluşmaktadır.

Anket, katılımcılara e-postada yer alan link aracılığıyla iletilmiştir. Anketin cevaplanma oranını artırabilmek için, davet e-postası 20 gün aralıkla toplamda iki kez kurumsal e-posta adresinden gönderilmiştir.

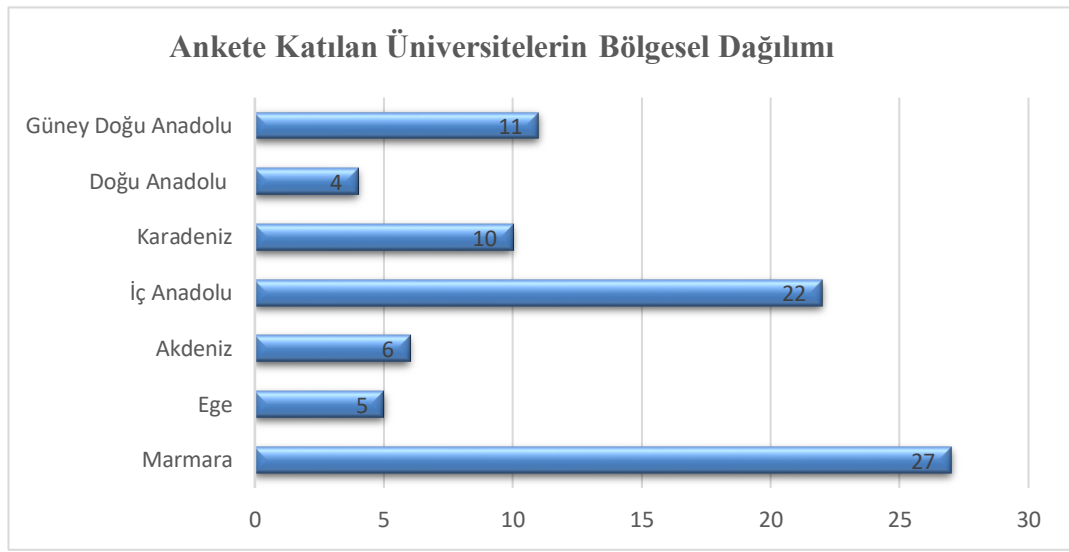
Ankete iletilen cevaplar sonrasında, veriler excel dosyası formatında saklanmıştır. Bu veriler, SPSS istatistik paket programı aracılığıyla yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nicel nitelikteki bulgular tablolaştırılarak açıklanmıştır.

3.6. Bulgular ve Yorum

Anket toplam 172 üniversiteye gönderilmiştir. 172 üniversiteden 85 üniversite geri dönüş yapmış ve anket cevabı araştırmacıya iletilmiştir.

Ankete katılan üniversitelerin bölgesel dağılımına Şekil 3.1/Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Şekil 3.1: Ankete Katılan Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı

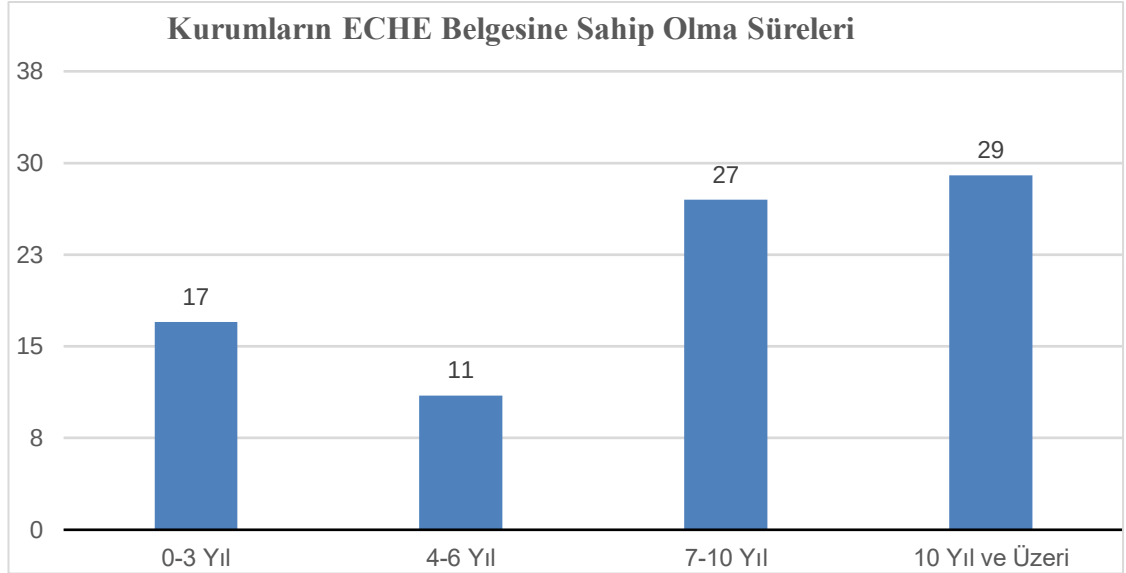
Şekil 3.1/Tablo 3.1’e göre ankete katılan üniversitelerin 27’si Marmara Bölgesi’nden, 5’i Ege Bölgesi’nden, 6’sı Akdeniz Bölgesi’nden, 22’si İç Anadolu Bölgesi’nden, 10’u Karadeniz Bölgesi’nden, 4’ü Doğu Anadolu Bölgesi’nden ve 11’i Güney Doğu Anadolu Bölgesi’ndendir.

Tablo 3.1: Ankete Katılan Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı

Ankete Katılan Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı		
	Frekans	Yüzde
Marmara	27	32
Ege	5	6
Akdeniz	6	7
İç Anadolu	22	26
Karadeniz	10	12
Doğu Anadolu	4	5
Güney Doğu Anadolu	11	12
Toplam	85	100

Ankete katılan tüm üniversitelerin ECHE (Erasmus Charter For Higher Education) Belgesi bulunmaktadır. Bu belgeye kurumların ne zamandır sahip olduğuna ilişkin bilgilere Şekil 3.2 ve Tablo 3.2’ de yer verilmiştir.

Şekil 3.2: Kurumların ECHE Belgesine Sahip Olma Süreleri

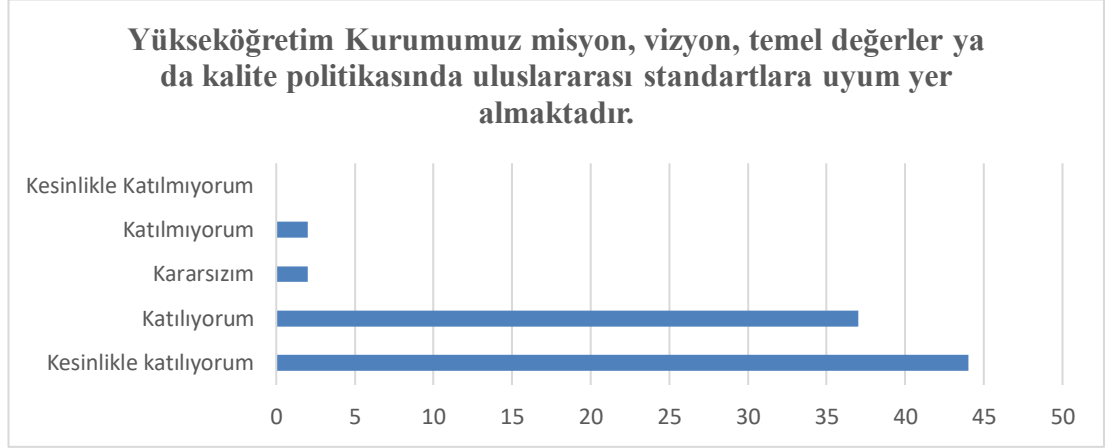
Şekil 3.2/Tablo 3.2’ye göre ankete katılan üniversitelerin 17’si 0-3 senedir, 11’i 4-6 senedir, 27’si 7-10 senedir ve 29’u 10 seneyi aşkın süredir ECHE belgesine sahiptir.

Tablo 3.2: Kurumların ECHE Belgesine Sahip Olma Süreleri

Kurumların ECHE Belgesine Sahip Olma Süreleri		
	Frekans	Yüzde
0-3 Yıl	17	20
4-6 Yıl	11	13
7-10 Yıl	27	33
10 Yıl ve Üzeri	29	34
Toplam	85	100

Ankete katılan kurumların “Yükseköğretim Kurumumuz misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyum yer almaktadır.” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans tablosuna Tablo 3.3 ve grafiğe Şekil 3.3’te yer verilmiştir.

Şekil 3.3: Yükseköğretim Kurumlarının Misyon, Vizyon, Temel Değerler ya da Kalite Politikasında Uluslararası Standartlara Uyum Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Grafik

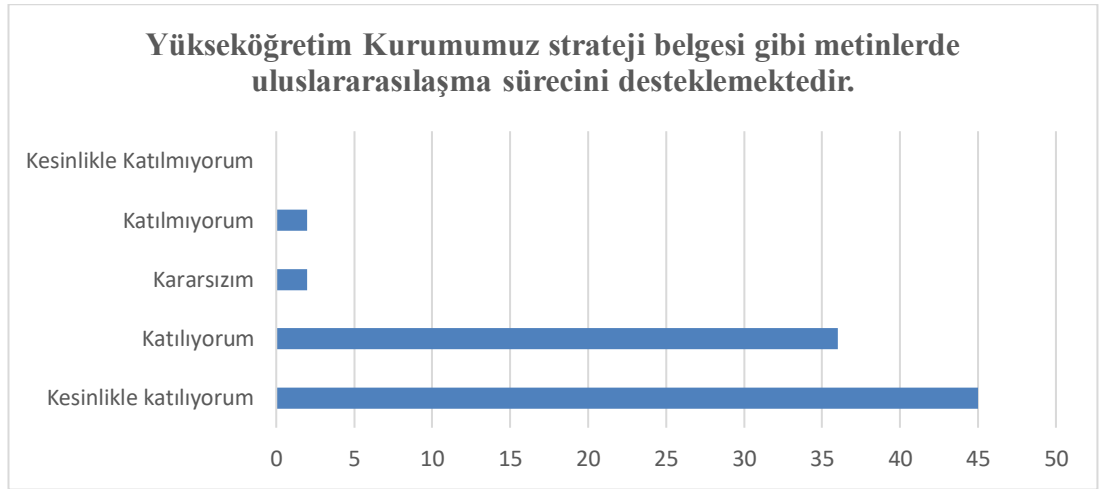
Anket içerisinde, “Yükseköğretim Kurumumuz misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyum yer almaktadır.” sorusu sorulmuştur. Bu soruya cevap olarak, 44 kesinlikle katılıyorum, 37 i katılıyorum ve 2’şer tane ise kararsızım ile katılmıyorum seçeneklerini tercih edilmiştir. Şekil 3.3/Tablo 3.3’e göre, ankete katılım gösteren 85 kurumun çok büyük bir çoğunluğunun kurumlarının misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyumun yer aldığını beyan etmesi, Yükseköğretim kurumlarımızın uluslararasılaşmaya verdiği değerin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 3.3: Yükseköğretim Kurumlarının Misyon, Vizyon, Temel Değerler ya da Kalite Politikasında Uluslararası Standartlara Uyum Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Tablo

Yükseköğretim Kurumumuz misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyum yer almaktadır.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	44	52
Katılıyorum	37	44
Kararsızım	2	2
Katılmıyorum	2	2
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Ankette bir başka soru olarak ise “Yükseköğretim Kurumumuz strateji belgesi gibi metinlerde uluslararasılaşma sürecini desteklemektedir.” sorusu sorulmuştur. Bu soruda bir önceki soru gibi likert ölçeği kullanılan bir sorudur. Ankete katılan kurumların bu soruya verdikleri cevaplara ilişkin Tablo 3.4 ve Şekil 3.4’te oluşturulmuştur.

Şekil 3.4: Yükseköğretim Kurumlarının Uluslararasılaşma Sürecini Destekleme Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Grafik

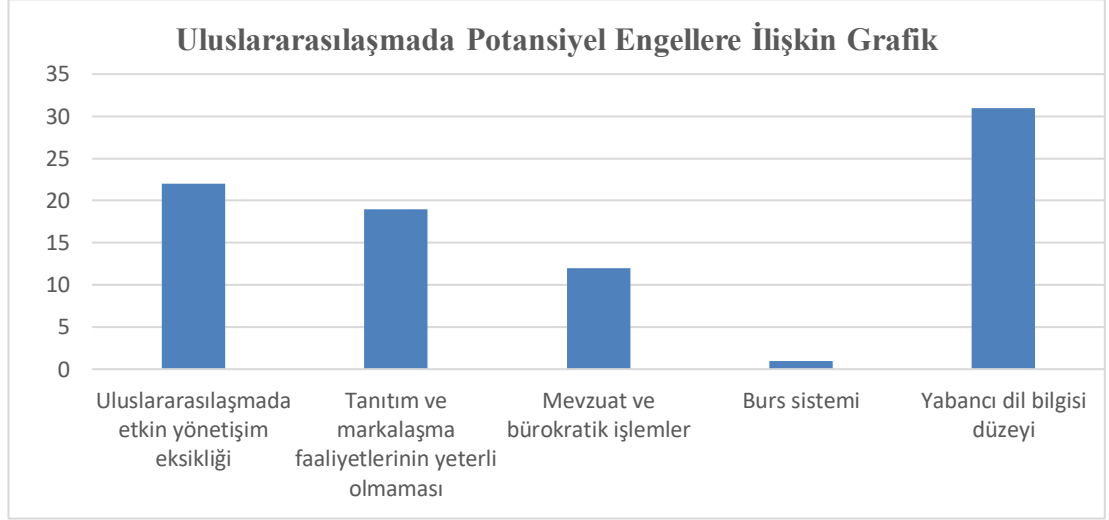
“Yükseköğretim Kurumumuz strateji belgesi gibi metinlerde uluslararasılaşma sürecini desteklemektedir.” sorusuna yanıt olarak 45 “Kesinlikle katılıyorum”, 36 “Katılıyorum” ve 2’şer tane de “Kararsızım” ile “Katılmıyorum” seçenekleri tercih edilmiştir. Şekil 3.4/Tablo 3.4’e göre, 85 kurumun 81’i kurumlarının uluslararasılaşma sürecini desteklediğini belirtmektedir; burada da kurumların büyük çoğunluğunun uluslararasılaşmayı strateji belgesi gibi metinlerde yer verecek derecede önemsedikleri yönünde bir yorumdan söz etmek mümkündür.

Tablo 3.4: Yükseköğretim Kurumlarının Uluslararasılaşma Sürecini Destekleme Açısından Değerlendirilmelerine İlişkin Frekans Tablosu

Yükseköğretim Kurumumuz strateji belgesi gibi metinlerde uluslararasılaşma sürecini desteklemektedir.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	45	53
Katılıyorum	36	43
Kararsızım	2	2
Katılmıyorum	2	2
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

“Sizce uluslararasılaşmanın önündeki aşağıda yer alan potansiyel engellerden hangisi ülkemiz için en önemli engel konumundadır?” şeklinde bir soru sorularak ankete katılan üniversite personellerinin bu konuda fikri alınmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin Tablo 3.5 ve Şekil 3.5 oluşturulmuştur.

Şekil 3.5: Uluslararasılaşmada Potansiyel Engellere İlişkin Grafik

Ankete katılanların “Sizce uluslararasılaşmanın önündeki aşağıda yer alan potansiyel engellerden hangisi ülkemiz için en önemli engel konumundadır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımında en yüksek paya yabancı dil bilgi düzeyi sahip olmuştur. 31 katılımcı uluslararasılaşmada potansiyel engel olarak “Yabancı dil bilgi düzeyi”ni seçmiştir. 22 katılımcı “Uluslararasılaşmada etkin yönetim eksikliği”, 19 katılımcı “Tanıtım ve markalaşma faaliyetlerinin yeterli olmaması”, 12 katılımcı “Mevzuat ve bürokratik işlemler” ve 1 katılımcı “Burs işlemleri”ni uluslararasılaşmada potansiyel engel olarak seçmiştir. Burada yabancı dil problemi ve etkin yönetim eksikliğinin yüksek paya sahip olması, uluslararasılaşmanın bu konulara dokunan tüm kurumların katkısı ve işbirliğiyle çok yönlü politikalar üretilerek daha iyi seviyelere taşınabileceği varsayımını yapabilmeye olanak sağlar.

Tablo 3.5: Uluslararasılaşmada Potansiyel Engellere İlişkin Tablo

Sizce uluslararasılaşmanın önündeki aşağıda yer alan potansiyel engellerden hangisi ülkemiz için en önemli engel konumundadır?		
	Frekans	Yüzde
Uluslararasılaşmada etkin yönetim eksikliği	22	26
Tanıtım ve markalaşma faaliyetlerinin yeterli olmaması	19	22
Mevzuat ve bürokratik işlemler	12	14
Burs sistemi	1	1
Yabancı dil bilgisi düzeyi	31	37
Toplam	85	100

Ankette “Yükseköğretim Kurumumuzda Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisi yapılanması mevcut mudur?” şeklinde yöneltilen soruya 85 üniversiteden 84’ü evet şeklinde yanıt vermiştir. Bu soruya ek olarak “Kurumunuz Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin çoğunu aşağıdaki görevlendirilmelerden hangisine uygun olarak tercih etmektedir?” ve “Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin aşağıdakilerden hangi statüde olmasının ofisin performansına daha fazla katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?” şeklinde iki soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlara ilişkin Tablo 3.6’daki gibi oluşturulmuştur.

Tablo 3.6: Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde Çalışan Personelin Görevlendirme Durumu

	Kurumunuz Uluslararası Ofis/Dış Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin çoğunu aşağıdaki görevlendirilmelerden hangisine uygun olarak tercih etmektedir?		Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/ Erasmus Ofisinde çalışan personelin aşağıdakilerden hangi statüde olmasının ofisin performansına daha fazla katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Sözleşmeli memur	7	9	0	0
Kadrolu memur	18	21	6	7
Sözleşmeli uzman	13	15	14	17
Kadrolu uzman	35	42	57	67
Akademik personel	12	13	8	9
Toplam	85	100	85	100

Tablo 3.6'ya göre, Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde 85 üniversitenin 35'i kadrolu uzman olarak personel çalıştırırken, 18'i kadrolu memur, 13'ü sözleşmeli uzman, 12'si akademik personel ve 7'si sözleşmeli memur çalıştırmaktadır. Ankete katılan 85 katılımcının 57'si Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde kadrolu uzman çalıştığında performansın artacağını düşünüürken, 14'ü sözleşmeli uzman, 8'i akademik personel ve 6'sı kadrolu memur çalışmasının ofisteki performansı artıracağını düşünmektedir. 85 katılımcının hiçbirinin sözleşmeli memur seçeneğini seçmemesi ise dikkat çekicidir. Öte yandan, kadrolu uzman seçeneğinin peformansı artıracağı düşüncesinin yüksek oranda olması uluslararasılaşma gibi çok yönlü bir konuda uzmanlaşmanın önemli olduğuna ve personel sürekliliğinin kurumların uluslararasılaşmasına olumlu katkı sağlayacağı yorumuna ulaştırabilir.

Ankette bir başka soru likert ölçeği kullanılarak, “Kurumumuz Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri çerçevesinde hareket eder.” şeklinde sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.7 ve Şekil 3.7’de verilmiştir.

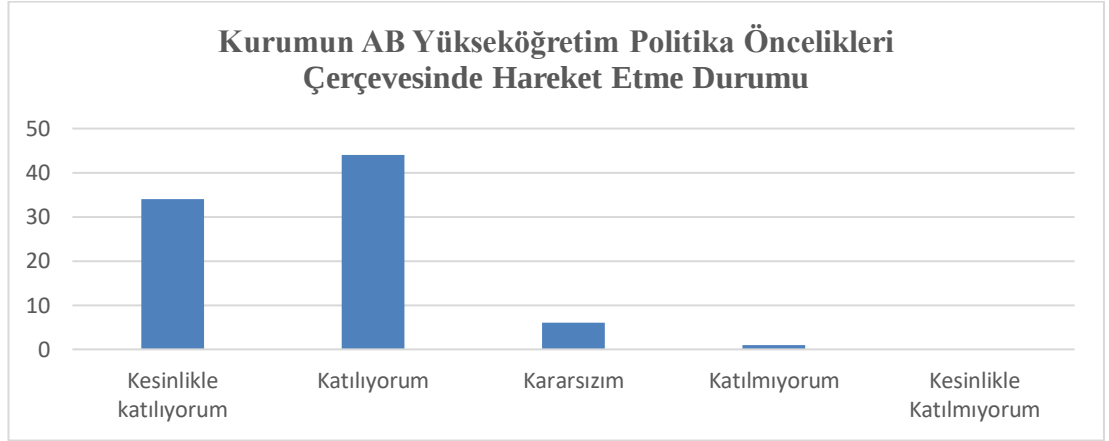
Tablo 3.7: Kurumun AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri Çerçevesinde Hareket Etme Durumu

Kurumumuz Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri çerçevesinde hareket eder.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	34	40
Katılıyorum	44	52
Kararsızım	6	7
Katılmıyorum	1	1
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Bu soru ile üniversitelerin Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri çerçevesinde hareket etme durumu değerlendirilmiştir. Anket katılımcılarından sadece bir tanesi kurumun bu çerçevede hareket etmediğini belirtmiştir. Cevaplardan 34'ü “Kesinlikle Katılıyorum”, 44'ü “Katılıyorum”, 6'sı “Kararsızım” ve 1 tanesi “Katılmıyorum” şeklindedir. Bu soruya büyük bir oranla olumlu yanıt verilmesi

kurumların Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri dikate alınarak yönetildiğini düşündürmektedir.

Şekil 3.7: Kurumun AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri Çerçevesinde Hareket Etme Durumu

Ankette bir başka soru, “Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri ile Türkiye yükseköğretiminin ihtiyaç ve beklentilerinin uyuştüğunu düşünüyorum.” şeklinde sorulmuştur. Bu soruya iletilen cevaplar Tablo 3.8 ve Şekil 3.8’de verilmiştir.

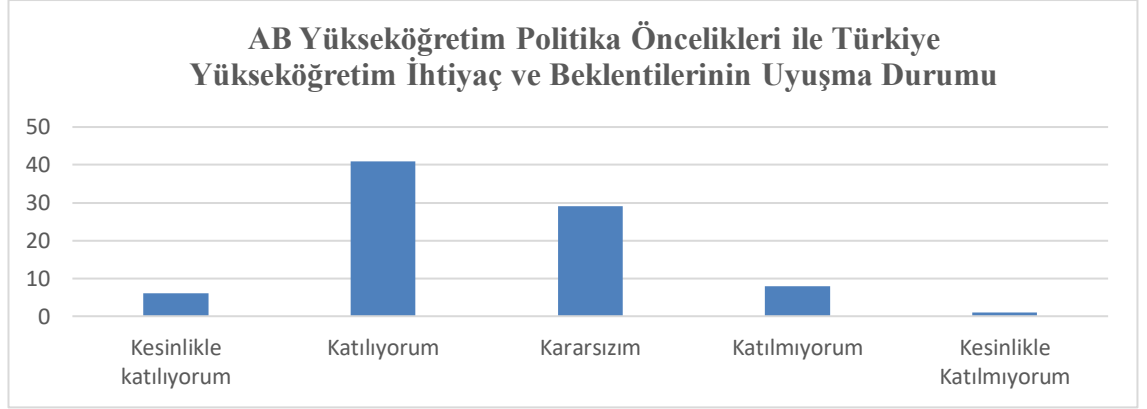
Tablo 3.8: AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri ile Türkiye Yükseköğretim İhtiyaç ve Beklentilerinin Uyuşma Durumu

Avrupa Birliği Yükseköğretim Politika Öncelikleri ile Türkiye Yükseköğretiminin İhtiyaç ve Beklentilerinin Uyuştüğunu Düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	6	7
Katılıyorum	41	48
Kararsızım	29	35
Katılmıyorum	8	9
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1
Toplam	85	100

Bu soru aracılığıyla Avrupa Birliği politika öncelikleri ile Türkiye yükseköğretiminin ihtiyaç ve beklentilerinin uyuşma durumu katılımcı üniversite personellerinden sorgulanmıştır. Cevaplardan 6’sı “Kesinlikle Katılıyorum”, 41’i “Katılıyorum”, 29’u “Kararsızım” , 8’i “Katılmıyorum” ve 1’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklindedir. Bu soruda 29 katılımcının “Kararsızım” şeklinde cevap vermesi dikkat çekicidir buna rağmen katılımcıların yaklaşık yarısı soruya olumlu

cevap vermiştir ve olumsuz cevap verenlerin 5,2 katıdır. Bu verilere göre her ne kadar kararsızların sayısı fazla da olsa, genel düşüncenin Avrupa Birliği politika öncelikleri ile Türkiye yükseköğretiminin ihtiyaç ve beklentilerinin uyduğu yönünde olduğu sonucuna varılabilir.

Şekil 3.8: AB Yükseköğretim Politika Öncelikleri ile Türkiye Yükseköğretim İhtiyaç ve Beklentilerinin Uyuşma Durumu

Ankette bir başka soru, “Türkiye’nin AB yükseköğretim politikalarının belirlenmesi sürecinde etkili olduğunu düşünüyorum.” şeklinde sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.9 ve Şekil 3.9’da verilmiştir.

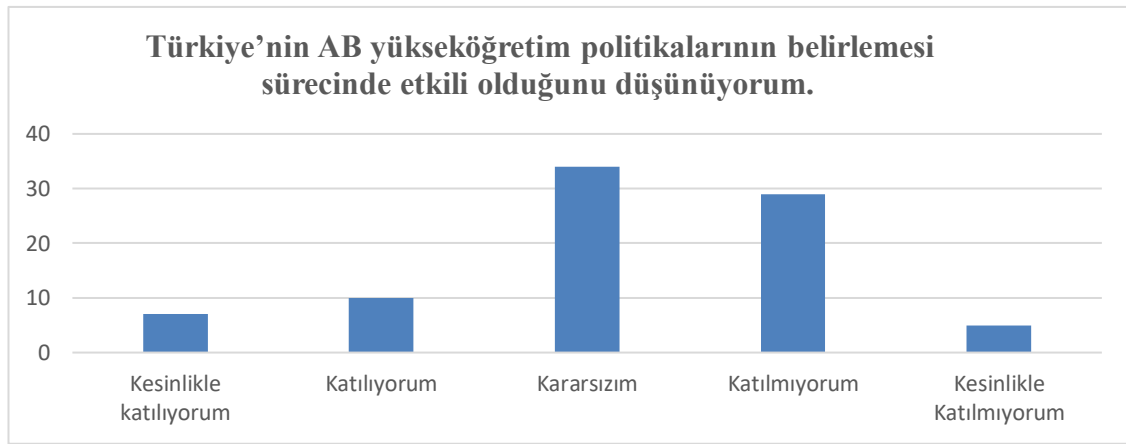
Tablo 3.9: AB Yükseköğretim Politikalarının Belirlenme Sürecinde Türkiye’nin Etkili Olma Durumu

Türkiye’nin AB yükseköğretim politikalarının belirlenmesi sürecinde etkili olduğunu düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	7	8
Katılıyorum	10	12
Kararsızım	34	40
Katılmıyorum	29	34
Kesinlikle Katılmıyorum	5	6
Toplam	85	100

Bu soru ile anket katılımcılarından, AB yükseköğretim politikalarının belirlenmesinde Türkiye’nin durumuna ilişkin bir değerlendirme yapılması istenmiştir. Ankete katılan 17 katılımcı Türkiye’nin bu konuda etkili olduğunu düşünürken, 34 katılımcı nötr bölgede kalmış ve 34 katılımcı Türkiye’nin AB yükseköğretim politikalarının belirlenme sürecinde Türkiye’nin etkili olmadığını

düşündüğü belirtmiştir. Kararsızların ve olumsuz cevap verenlerin oranının olumlu cevap verenlere göre oldukça fazla olduğu bu soruda, daha önceki sorulara verilen cevaplar da göz önünde bulundurularak, Türkiye'nin AB yükseköğretim politikalarında karar alıcı olmaktan ziyade uygulayıcı bir konumda olduğu düşüncesinin hâkim olduğu sonucu çıkarılabilir.

Şekil 3.9: AB Yükseköğretim Politikalarının Belirlenme Sürecinde Türkiye'nin Etkili Olma Durumu

Ankette, “Avrupa Birliği yükseköğretim politikası öncelikleri oluşturulurken ülkeler arasındaki eğitim sistemleri farklılıklarının dikkate alındığını düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.10 ve Şekil 3.10’da verilmiştir.

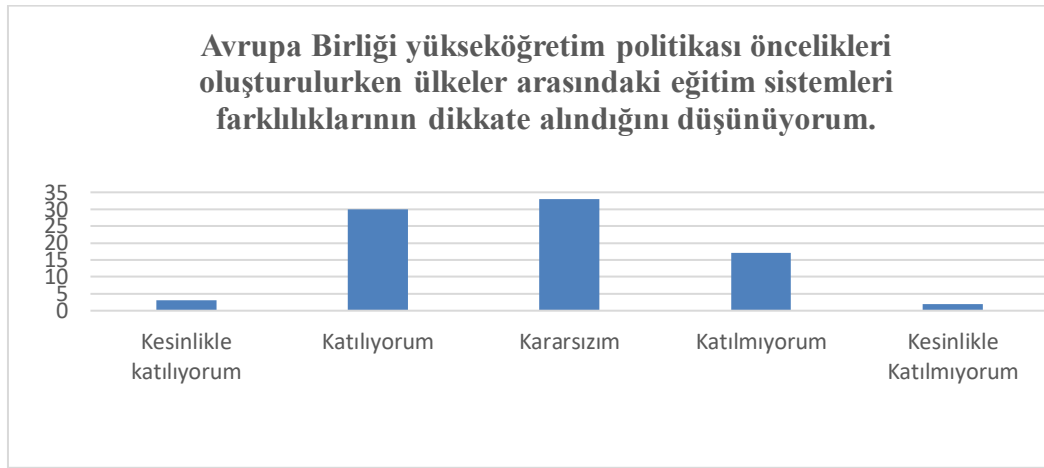
Tablo 3.10: AB Yükseköğretim Politikaları Öncelikleri Oluşturulurken Ülkelerarası Farklılıkları Dikkate Alma Durumu

Avrupa Birliği yükseköğretim politikası öncelikleri oluşturulurken ülkeler arasındaki eğitim sistemleri farklılıklarının dikkate alındığını düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	3	4
Katılıyorum	30	35
Kararsızım	33	39
Katılmıyorum	17	20
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2
Toplam	85	100

Burada AB yükseköğretim politika öncelikleri oluşturulurken ülkelerarası farklılıkların dikkate alınmasına ilişkin soru katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların 3’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, 30’u “Katılıyorum”, 33’ü “Kararsızım”,

17'si “Katılmıyorum” ve 2'si “Kesinlikle Katılmıyorum” olarak soruyu cevaplandırmışlardır. Sonuçlar değerlendirildiğinde, AB yükseköğretim politikasında, eğitimi tektipleştirmekten ziyade ülkelere özgü farklılık ve zenginlikleri korumaktan bahsetmesine rağmen; konu politika önceliklerinin hazırlığına geldiğinde, anket katılımcılarının çoğu bu görüşün aksine ilgili konuda kararsız veya olumsuz düşünmektedir.

Şekil 3.10: AB Yükseköğretim Politikaları Öncelikleri Oluşturulurken Ülkelerarası Farklılıkları Dikkate Alma Durumu

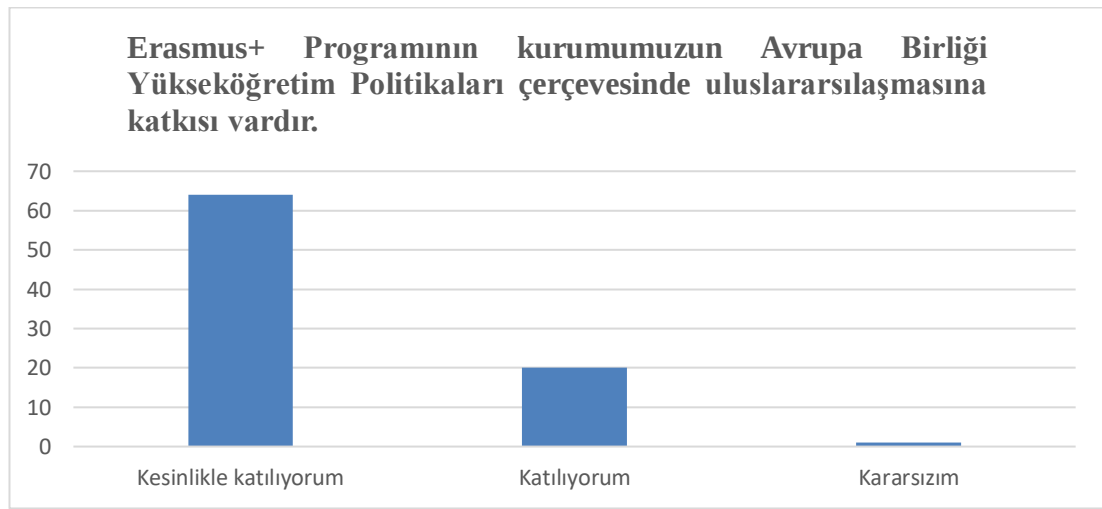
Ankette, “Erasmus+ Programının kurumumuzun Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları çerçevesinde uluslararasılaşmasına katkısı vardır.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.11 ve Şekil 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3.11: Erasmus+ Programının AB Yükseköğretim Politikaları Çerçevesinde Üniversitelerimizin Uluslararasılaşmasına Katkı Verme Durumu

Erasmus+ programının kurumumuzun Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları çerçevesinde uluslararasılaşmasına katkısı vardır.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	64	75
Katılıyorum	20	24
Kararsızım	1	1
Katılmıyorum	0	0
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Bu soru ile Erasmus+ programının uluslararasılaşmada ülkemiz üniversitelerine yaptığı katkı araştırılmak istenmiştir. Katılımcıların soruya verdiği yanıtlar ise dikkat çekicidir. 1 katılımcının kararsız kaldığı bu soruda Erasmus+'ın üniversitelerimize uluslararasılaşma konusunda katkı yapmadığını düşünen bir katılımcı yoktur. Katılımcıların 64'ü “Kesinlikle Katılıyorum” ve 20'si “Katılıyorum” şeklinde soruyu yanıtlamıştır.

Şekil 3.11: Erasmus+ Programının AB Yükseköğretim Politikaları Çerçevesinde Üniversitelerimizin Uluslararasılaşmasına Katkı Verme Durumu

Ankette, “Erasmus+ kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin kurumumuzun uluslararasılaşmasını kolaylaştırdığını düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.12 ve Şekil 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.12: Erasmus+ Programı Aracılığıyla Yapılan Ortaklıkların Üniversitelerimize Uluslararasılaşma Kolaylığı Sağlama Durumu

Erasmus+ kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin kurumumuzun uluslararasılaşmasını kolaylaştırdığını düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	61	72
Katılıyorum	24	28
Kararsızım	1	0
Katılmıyorum	0	0
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Bu soru aracılığıyla Erasmus+ Programı vasıtasıyla kurulan ortaklıkların üniversitelerin uluslararasılaşmasını kolaylaştırma durumu sorgulanmıştır. Katılımcıların herhangi birinden olumsuz bir cevap alınmamıştır. Bu da Erasmus+ Programının üniversitelerin uluslararasılaşmasında ne kadar etkin bir rol oynadığını gözler önüne sermektedir. Katılımcıların %72'si bu duruma “kesinlikle katılıyorum” ve %28'i “Katılıyorum” şeklinde yanıt vermiştir.

Şekil 3.12: Erasmus+ Programı Aracılığıyla Yapılan Ortaklıkların Üniversitemize Uluslararasılaşma Kolaylığı Sağlama Durumu

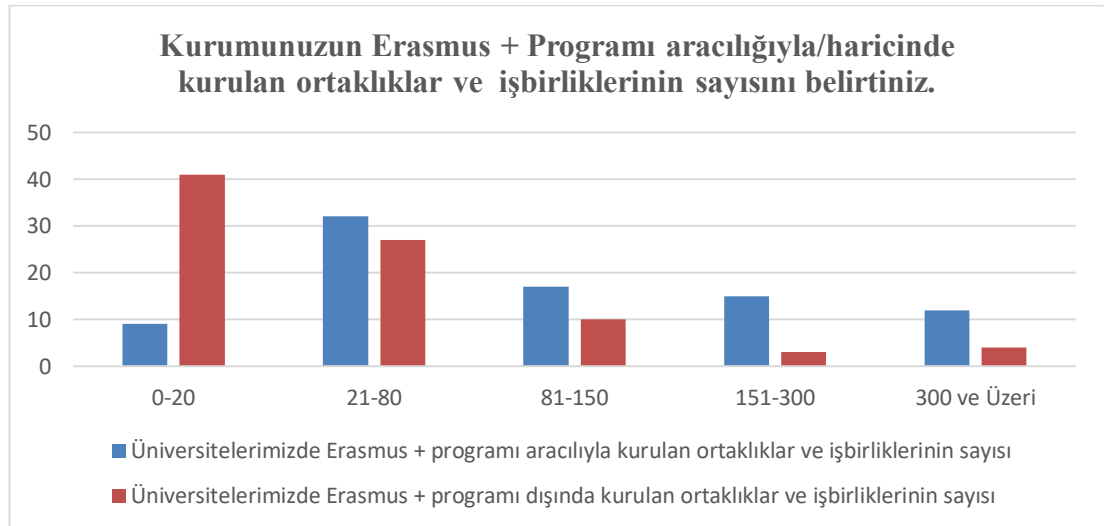
Ankette, “Kurumunuzun Erasmus+ Programı dahilinde/haricinde kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.” şeklinde iki soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.13 ve Şekil 3.13’te yer verilmiştir.

Tablo 3.13: Üniversitemizde Erasmus+ Programı Aracılığıyla/Haricinde Kurulan Ortaklık ve İşbirliklerine İlişkin Tablo

Anlaşma Sayısı	Kurumunuzun Erasmus+ Programı aracılığıyla kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.		Kurumunuzun Erasmus+ Programı haricinde kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
0-20	9	10	41	48
21-80	32	38	27	32
81-150	17	20	10	12
151-300	15	18	3	3
300 ve Üzeri	12	14	4	5
Toplam	85	100	85	100

Bu iki soru aracılığıyla Erasmus+ ve diğer programların etkinliğini karşılaştırma imkanı sağlanmıştır. Erasmus+ haricinde kurulan ortaklık ve işbirlikçilerin sayısının 41 üniversitede 20 ve altında iken, Erasmus+ aracılığıyla üniversitelerde kurulan ortaklıkların sadece 9'u 20 ve altında kalmıştır. Üniversitelerimizde Erasmus+ aracılığıyla kurulan ortaklıkların sayısı 44 üniversitede 81 ve üzerinde iken, Erasmus+ haricinde kurulan ortaklıklar ise sadece 17 üniversitede 81 ve üzerindedir. Bu sayılar aracılığıyla Erasmus+ programının diğer programlardan daha yaygın olduğunu ve üniversitelerde daha etkin bir biçimde kullanıldığını söylemek mümkündür. Bu sonuç fotoğrafın daha büyük kısmına bakılarak yorumlandığında; uluslararasılaşmada en etkin programın Erasmus+ programı olduğu, bu programın Türk üniversitelerinin yurtdışında tanıtımına katkı sunduğu, Erasmus+ kurallarına uyumlu hareket edildiğinde uluslararasılaşma konusunda aynı zamanda AB politika öncelikleri doğrultusunda ilerlendiği; Erasmus+ programının uluslararasılaşma hususunda kurumlarımıza tecrübe sağladığı gibi değerlendirmeler yapılabilir.

Şekil 3.13: Üniversitelerimizde Erasmus+ Programı Aracılığıyla/Haricinde Kurulan Ortaklık ve İşbirliklerine İlişkin Grafik

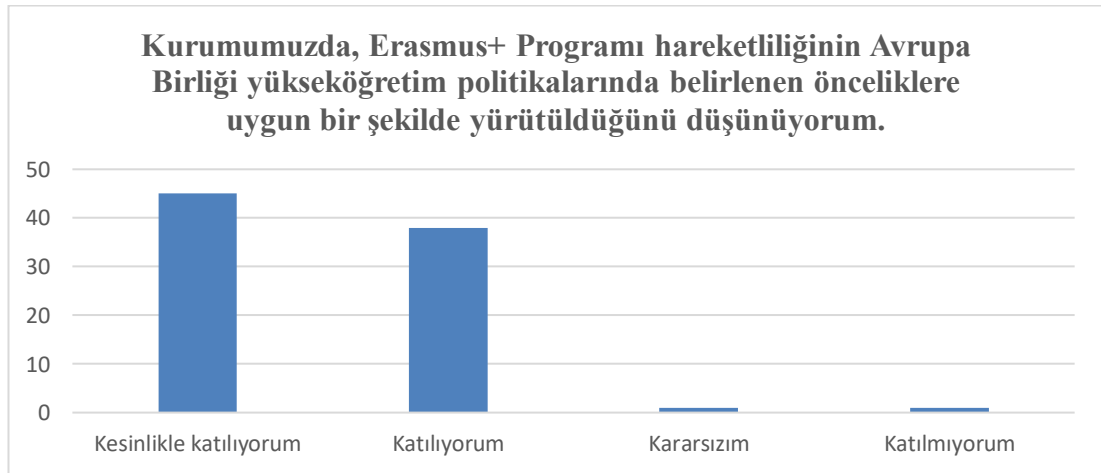
Ankette, “Kurumumuzda, Erasmus+ Programı hareketliliğinin Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarında belirlenen önceliklere uygun bir şekilde yürütüldüğünü düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.14 ve Şekil 3.14’te verilmiştir.

Tablo 3.14: Üniversitelerimizin Erasmus+ Hareketliliğini AB Yükseköğretim Politikalarına Uygun Bir Şekilde Yürütme Durumuna İlişkin Frekans Tablosu

Kurumumuzda, Erasmus+ Programı hareketliliğinin Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarında belirlenen önceliklere uygun bir şekilde yürütüldüğünü düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	45	53
Katılıyorum	38	45
Kararsızım	1	1
Katılmıyorum	1	1
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Bu soruya 45 katılımcı “Kesinlikle Katılıyorum”, 38 katılımcı “Katılıyorum” ve 1’er katılımcı “Kararsızım” ile “Katılmıyorum” şeklinde cevap vermiştir. Bu soru aracılığıyla Türkiye’de bulunan üniversitelerin Erasmus+ Program hareketliliğini AB Yükseköğretim politikalarına uygun bir biçimde yürütüp yürütmediği araştırılmak istenmiştir. Soruya verilen yanıtlar aracılığıyla Üniversitelerin Erasmus+ hareketliliğini AB Yükseköğretim politikalarına uygun bir biçimde yönettiğini söyleyebilmek mümkündür.

Şekil 3.14: Üniversitelerimizin Erasmus+ Hareketliliğini AB Yükseköğretim Politikalarına Uygun Bir Şekilde Yürütme Durumuna İlişkin Grafik

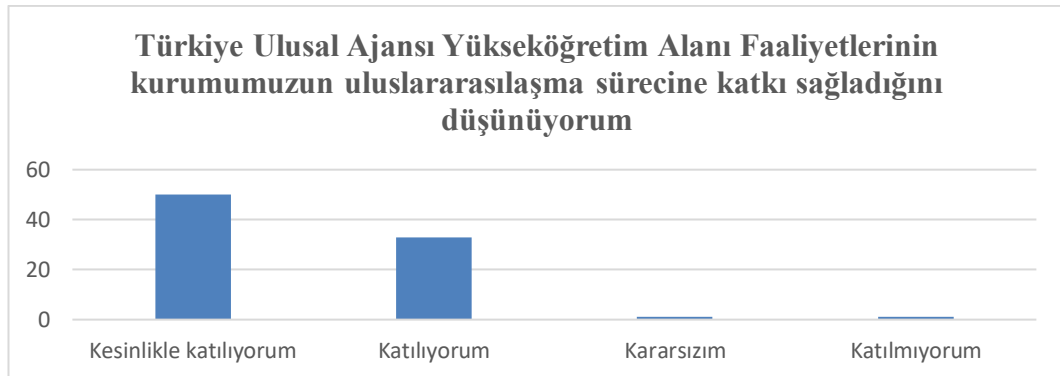
Ankette, “Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin kurumumuzun uluslararasılaşma sürecine katkı sağladığını düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.15 ve Şekil 3.15’te verilmiştir.

Tablo 3.15: Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Frekans Tablosu

Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin kurumumuzun uluslararasılaşma sürecine katkı sağladığını düşünüyorum		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	50	59
Katılıyorum	33	39
Kararsızım	1	1
Katılmıyorum	1	1
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Bu soru aracılığıyla Türkiye Ulusal Ajansı’nın üniversitelerin uluslararasılaşma sürecine katkıda bulunma durumunu araştırılmak istenmiştir. “Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin kurumumuzun uluslararasılaşma sürecine katkı sağladığını düşünüyorum” şeklinde sorulan likert ölçekli soruya, 50 katılımcı “Kesinlikle katılıyorum”, 33 katılımcı “Katılıyorum”, 1’er katılımcı ise “Kararsızım” ve “Katılmıyorum” şeklinde yanıt vermiştir. Bu durum ise bize Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin üniversitelerin uluslararasılaşmasına yadsınamaz bir katkı sunduğunu göstermektedir.

Şekil 3.15: Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Grafik

Ankette, “Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim alanına ilişkin aşağıdaki faaliyetlerinin hangisinden daha çok fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?” şeklinde

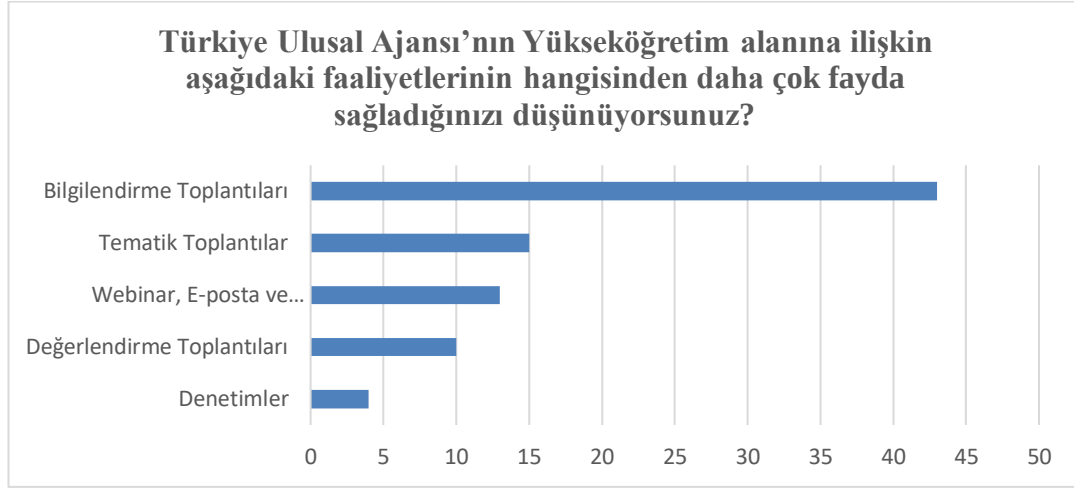
bir soru soruya da yer verilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.16 ve Şekil 3.16’da verilmiştir.

Tablo 3.16: Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim Alanına İlişkin Faaliyetlerinin Katılımcılara Katkı Sağlama Önceliğini Gösteren Frekans Tablosu

Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim alanına ilişkin aşağıdaki faaliyetlerinin hangisinden daha çok fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Bilgilendirme Toplantıları	43	51
Değerlendirme Toplantıları	10	12
Tematik Toplantılar	15	17
Denetimler	4	4
Webinar, E-posta ve Telefon Aracılığıyla Destek Alma	13	16
Toplam	85	100

Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim alanında birçok faaliyette bulunarak üniversite personellerini Erasmus+ Programının Yükseköğretim alanındaki olanakları/fırsatları hakkında bilgilendirmektedir. Bu soru aracılığıyla en sık uygulanan faaliyetlerden hangisinin katılımcı gözünde daha faydalı olduğuna ulaşılmaya çalışılmıştır. Ankete katılan 85 katılımcının 43’ü “Bilgilendirme Toplantıları”nın en yüksek katkıyı sağladığını düşünmekte iken 15’i “Tematik toplantıların, 13’ü “Webinar, e-posta ve telefon aracılığıyla destek alma”nın, 10’u “Değerlendirme Toplantıları”nın ve 4’ü “Denetimler”in en etkili yöntem olduğunu düşünmektedir. Bu verilerde bilgilendirme toplantılarının yüksek oranda tercih edilmesi dikkat çekicidir ve faaliyet planlaması yapılırken ilgili birimce değerlendirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Şekil 3.16: Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim Alanına İlişkin Faaliyetlerinin Katılımcılara Katkı Sağlama Önceliğine İlişkin Grafik

Ankette, “Erasmus+ Programı kapsamında yer alan aşağıdaki faaliyetlerin hangisinin kurumunuzun uluslararasılaşmasına daha fazla katkı sunduğunu düşünüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya verilen cevaplar Tablo 3.17 ve Şekil 3.17’de verilmiştir.

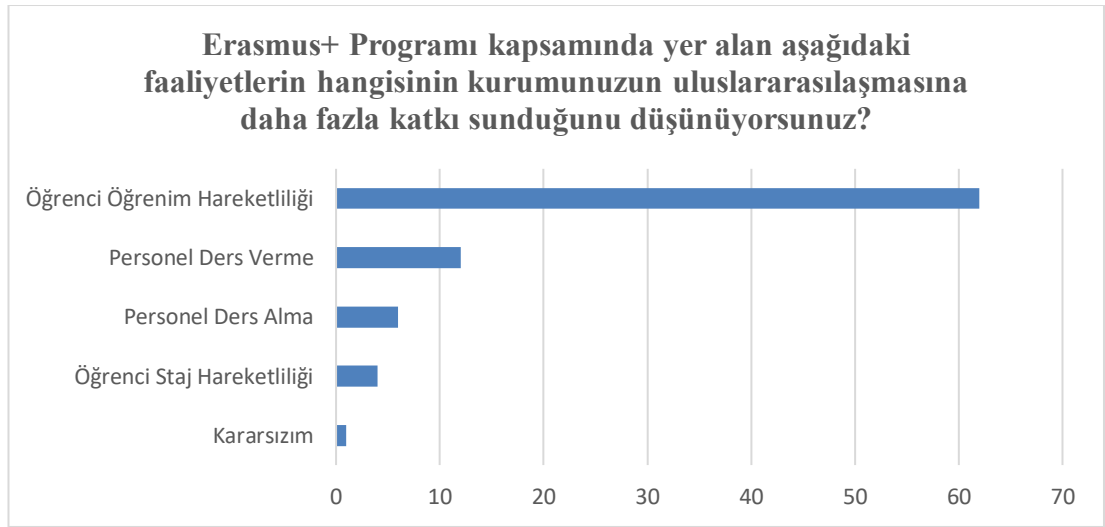
Tablo 3.17: Erasmus+ Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Frekans Tablosu

Erasmus+ Programı kapsamında yer alan aşağıdaki faaliyetlerin hangisinin kurumunuzun uluslararasılaşmasına daha fazla katkı sunduğunu düşünüyorsunuz		
	Frekans	Yüzde
Öğrenci Öğrenim Hareketliliği	62	73
Öğrenci Staj Hareketliliği	4	5
Personel Ders Verme	12	14
Personel Eğitim Alma	6	7
Kararsızım	1	1
Toplam	85	100

Anket katılımcılarına yöneltilen bu soruda, yükseköğretim faaliyetlerinden öğrenci öğrenim ve staj ile personel ders verme ve eğitim alma faaliyetleri arasından hangisinin kurumların uluslararasılaşmasına daha fazla katkı sunduğu araştırılmıştır. 85 katılımcının verdiği cevapların dağılımına bakıldığında ise katılımcıların 62’si “Öğrenci Öğrenim Hareketliliği”nin en önemli faaliyet olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların 12’si ise “Personel Ders Verme” faaliyetinin, 6’sı “Personel Eğitim

Alma” faaliyetinin, 4’ü “Öğrenci Staj Hareketliliği” faaliyetinin en fazla katkısı sunduğunu düşünmektedir.. 1 kişi ise bu soruda kararsız kalmıştır. Katılımcıların %73’ünün bu soruda hemfikir oluşu “Öğrenci Öğrenim Hareketliliği”ni fazlasıyla öne çıkarmaktadır.

Şekil 3.17: Erasmus+ Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin Üniversitelerin Uluslararasılaşma Sürecine Katkı Sağlama Durumuna İlişkin Grafik

Ankette, “Erasmus+ Programı öğrenci ve personel değişimi sonrasında hareketlilikten faydalanan kişilerin yabancı dil gelişiminin ilerlediğini düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.18 ve Şekil 3.18’de verilmiştir.

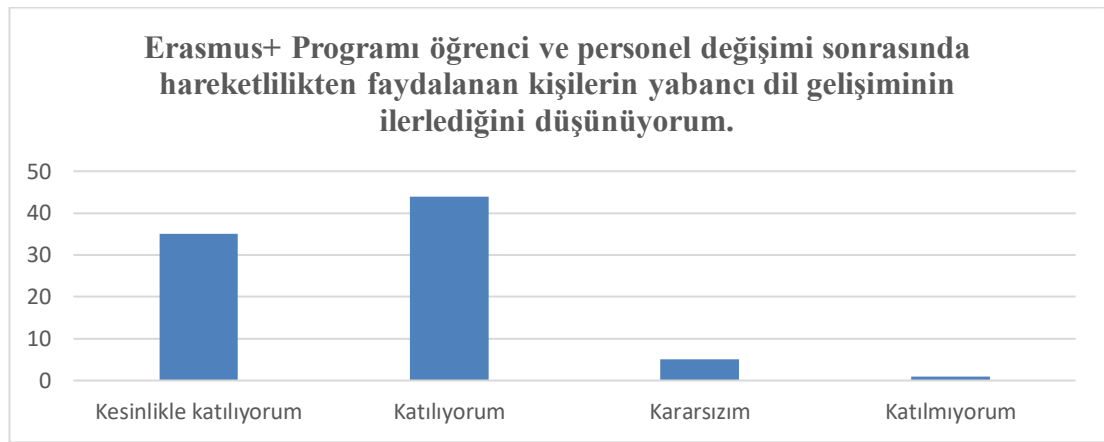
Tablo 3.18: Erasmus+ Programının Öğrenci ve Personel Değişimi Sonrası Yararlanıcıların Yabancı Dil Gelişimine Katkılarına İlişkin Frekans Tablosu

Erasmus+ Programı öğrenci ve personel değişimi sonrasında hareketlilikten faydalanan kişilerin yabancı dil gelişiminin ilerlediğini düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	35	41
Katılıyorum	44	52
Kararsızım	5	6
Katılmıyorum	1	1
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Toplam	85	100

Ankette bu soru ile Erasmus+ Programı katılımcılarının yabancı dil seviyelerinin değişim programı sonrasında gelişme durumu hakkında bilgi sahibi

olunmak istenmiştir. Katılımcıların 35’i soruya “Kesinlikle katılıyorum”, 44’ü “Katılıyorum”, 5’i “Kararsızım” ve 1’i “Katılmıyorum” şeklinde cevap vermiştir. Anket katılımcılarının %93’ünün Erasmus+ Programı ile öğrenci ve personel değişimi sonrasında hareketlilikten faydalana kişilerin yabancı dil gelişiminin ilerlediğini düşünmesi dikkat çekicidir; bu sonuç programın katılımcıları hayat boyu etkileyen çıktılarından/faydalarından birini somut bir şekilde ortaya koymaktadır.

Şekil 3.18: Erasmus+ Programının Öğrenci ve Personel Değişimi Sonrası Yararlanıcıların Yabancı Dil Gelişimine Katkısına İlişkin Grafik

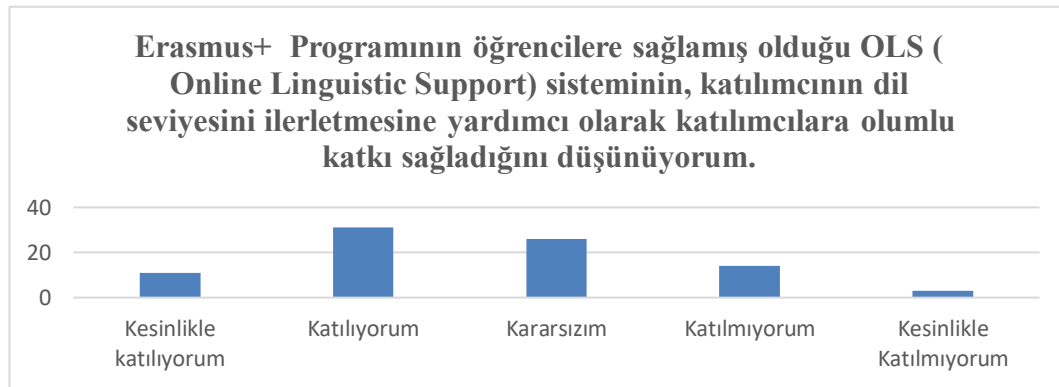
Ankette, “Erasmus+ Programının öğrencilere sağlamış olduğu OLS (Online Linguistic Support) sisteminin, katılımcının dil seviyesini ilerletmesine yardımcı olarak katılımcılara olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 3.19 ve Şekil 3.19’da yer almaktadır.

Tablo 3.19: Erasmus+’ın Öğrencilere Sağlamış Olduğu OLS Sisteminin Dil Geliştirmeye Yardımcı Olmasına İlişkin Frekans Tablosu

Erasmus+ Programının öğrencilere sağlamış olduğu OLS (Online Linguistic Support) sisteminin, katılımcının dil seviyesini ilerletmesine yardımcı olarak katılımcılara olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.		
	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	11	13
Katılıyorum	31	36
Kararsızım	26	31
Katılmıyorum	14	16
Kesinlikle Katılmıyorum	3	4
Toplam	85	100

Ankette bu soru aracılığıyla Erasmus+ Programının öğrencilere sağlamış olduğu OLS sisteminin, katılımcıların dil seviyelerini geliştirmede yardımcı olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Katılımcıların 11'i “Kesinlikle katılıyorum”, 31'i “Katılıyorum”, 26’sı “Kararsızım”, 14’ü “Katılmıyorum” ve 3’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde yanıtlamıştır. Bu soruya 26 kişinin vermiş olduğu “Kararsızım” yanıtı dikkat çekicidir. Bu durum Komisyon tarafından büyük yatırımlarla oluşturulan OLS sisteminin, kurumlarımız/yararlanıcılar tarafından belki de beklenen ilgiyi görmediği veya istenilen verimlilikte kullanılmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 3.19: Erasmus+’ın Öğrencilere Sağlamış Olduğu OLS Sisteminin Dil Geliştirmeye Yardımcı Olmasına İlişkin Grafik

Ayrıca anket değerlendirilirken, ECHE belgesine 7 yıl ve daha uzun süredir sahip olan üniversiteler bir grup, 7 yılın altında sahip olan üniversiteler ise bir grup olarak alınmış ve sorulara verilen cevapların iki grup arasında değişip değişmediğinin analizi Mann-Whitney U Testi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bir başka analiz olarak ise üniversitenin bulunduğu bölgeye göre sorulara verilen cevapların değişip değişmediğinin analizi Kruskal Wallis H Testi ile yapılmıştır. Post-hoc analiz olarak ise bu teste ek olarak Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Mann Whitney U Testi’nde kitle medyanını temsil etmek üzere yokluk hipotezi ve alternatif hipotez şu şekilde oluşturulmaktadır.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

Mann Whitney Testi ECHE belgesine 7 yıldan fazla sahip olma ve 7 yıldan az sahip olma durumuna göre sorulara verilen yanıtların değişip değişmediğini analiz etmek için kullanılmıştır. Sözel olarak hipotez testleri ifade edilecek olursa (i:1,2,3,... 21)

H₀: i.soruya verilen yanıtlar ECHE Belgesine 7 yıldan fazla süredir sahip olan üniversitelerle,7 yıldan az süredir sahip olan üniversitelerde aynıdır.

H₁: i.soruya verilen yanıtlar ECHE Belgesine 7 yıldan fazla süredir sahip olan üniversitelerle,7 yıldan az süredir sahip olan üniversitelerde farklıdır.

ECHE belgesine 7 yıldan fazla sahip olma ve 7 yıldan az sahip olma durumuna göre sorulara verilen yanıtların değişip değişmediğine ilişkin yapılan Mann-Whitney Testi sonuçlarına Tablo 3.20’de yer verilmiştir.

Tablo 3.20: ECHE Belgesine 7 Yıldan Fazla Sahip Olma ve 7 Yıldan Az Sahip Olmaya Göre Sorulara Verilen Cevapların Değişme Durumuna İlişkin Yapılan Mann Whitney Testi Sonuçları

	Mann Whitney Test İstatistiği Değeri	p-değeri
Soru 1	771,00	0,795
Soru 4	738,00	0,526
Soru 5	724,00	0,433
Soru 6	797,00	0,992
Soru 8	762,00	0,724
Soru 9	748,50	0,578
Soru 10	684,00	0,231
Soru 11	748,00	0,611
Soru 12	734,50	0,530
Soru 13	691,00	0,288
Soru 14	714,00	0,294
Soru 15	717,00	0,331
Soru 16	333,00	0,000*
Soru 17	450,50	0,000*
Soru 18	770,00	0,765
Soru 19	750,50	0,607
Soru 20	715,00	0,402
Soru 21	776,50	0,797
Soru 22	789,50	0,929
Soru 23	743,50	0,594

*%90 güven düzeyinde istatistiksel olarak bir farklılık vardır.

Tablo incelendiğinde, 16 ve 17. Sorulara verilen cevapların ECHE Belgesine 7 yıl ve üzerinde sahip olan üniversiteler ve 7 yıldan daha az süredir sahip olan üniversitelerde farklılaştığı istatistiksel olarak %90 güven düzeyinde söylenebilmektedir. Soru 16 ve 17 de ise katılımcılara Erasmus+ dahilinde/haricinde kurulan ortaklıkların sayısı sorulmuştur. Erasmus+ dahilinde ve haricinde kurulan ortaklıkların sayısının ECHE belgesine 7 yıl ve üzerinde sahip olan üniversiteler ve 7 yıldan daha az süredir sahip olan üniversitelerde farklılaştığı %90 güven düzeyinde istatistiksel olarak söylenebilmektedir.

Üniversitenin bulunduğu bölgeye göre sorulara verilen cevapların değişip değişmediğine ilişkin ise “Kruskall Wallis Testi” uygulanmıştır.

Kruskall Wallis Testi, ikiden fazla alt düzeyi içerisinde barındıran değişkenlerde bu alt düzeylerin medyanları arası farklılığa ilişkin uygulanan bir istatistiksel sınama yöntemidir. Yokluk ve alternatif hipotezlerinin notasyonel gösterimi;

$$H_0::\mu_1=\mu_2=\mu_3=\dots=\mu_n$$

$$H_1:En\ az\ bir\ \mu_i\neq\mu_j$$

Bu testin yokluk ve alternatif hipotezlerinin sözel ifadesi şu şekildedir:

H₀: Üniversitenin bulunduğu bölgeye göre i. soruya verilen yanıtlar farklılık gös – termez.

H₁: Üniversiteinin bulunduğu bölgeye göre i. soruya verilen yanıtlar farklılık gös – terir.

Üniversitenin bulunduğu bölgeye göre sorulara verilen cevapların değişip değişmediğine ilişkin yapılan Kruskall Wallis Testi sonuçlarına Tablo 3.21’de yer verilmiştir.

Tablo 3.21: Üniversitenin Bulunduğu Bölgeye Göre Sorulara Verilen Cevapların Değişme Durumuna İlişkin Yapılan Kruskall Wallis Testi Sonuçları

	Ki-Kare Değeri	p-değeri
Soru 3	11,981	0,062*
Soru 4	8,453	0,207
Soru 5	5,049	0,538
Soru 6	5,219	0,516
Soru 8	3,200	0,763
Soru 9	1,335	0,970
Soru 10	7,257	0,298
Soru 11	4,047	0,670
Soru 12	3,051	0,802
Soru 13	11,592	0,072*
Soru 14	5,871	0,438
Soru 15	7,874	0,248
Soru 16	11,762	0,067*
Soru 17	6,887	0,331
Soru 18	8,610	0,197
Soru 19	3,574	0,734
Soru 20	5,323	0,503
Soru 21	3,561	0,736
Soru 22	5,414	0,492
Soru 23	1,331	0,970

*%90 güven düzeyinde istatistiksel olarak bir farklılık vardır.

Üniversitelerin bulunduğu bölgeye göre sorulara verilen cevapların farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Kruskall Wallis Testi sonuçlarına Tablo 21’de yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde, 3., 13. ve 16. Sorulara verilen cevapların üniversitenin bulunduğu bölgeye farklılaştığı istatistiksel olarak %90 güven düzeyinde söylenebilmektedir. Soru 3’de ECHE belgesine üniversitenin kaç yıldır sahip olduğu sorulmaktadır. Test sonuçlarına göre üniversitenin bulunduğu bölgeye göre ECHE belgesine sahip olduğu süre %90 güven düzeyinde istatistiksel olarak farklıdır. Soru 13 ise “Avrupa Birliği yükseköğretim politikası öncelikleri oluşturulurken ülkeler arasındaki eğitim sistemleri farklılıklarının dikkate alındığını düşünüyorum.” şeklindedir. Bu soruya verilen yanıtların da bölgelere göre farklılaştığı %90 güven düzeyinde istatistiksel olarak söylenebilmektedir. Soru 16 da katılımcılara Erasmus+ dahilinde kurulan ortaklıkların sayısı sorulmuştur ve kurulan ortaklıkların sayısının üniversitenin bulunduğu bölgeye farklılaştığı %90 güven düzeyinde istatistiksel olarak söylenebilmektedir. Kruskall Wallis Testi sonucunda,

bölgeler arasında ECHE belgesine ne kadar süredir sahip olunduğunun değişmekte olduğu tespit edilmiştir.

Bu durumda hangi bölgeler arasında farklılık söz konusu olduğu akıllara gelmektedir. Soru 3, soru 13 ve soru 16'daki farklılıkların hangi bölgeler arasında olduğunu araştırmak için Mann-Whitney Testi uygulanmıştır ve bu test aracılığıyla hangi bölgeler arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Üniversitenin ECHE belgesine sahip olma süresinin hangi bölgeler arasındaki farklılaştığına ilişkin yapılan Mann-Whitney Testi sonuçlarına Tablo 3.22'da yer verilmiştir.

Tablo 3.22: Üniversitenin ECHE Belgesine Sahip Olma Süresinin Hangi Bölgeler Arasında Farklılaştığına İlişkin Yapılan Mann-Whitney Testi Sonuçları

	Mann Test Değeri	Whitney İstatistiği	p- değeri
Marmara Bölgesi-Ege Bölgesi	25,50		0,023*
Marmara Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	78,50		0,904
Marmara Bölgesi- İç Anadolu Bölgesi	211,00		0,070*
Marmara Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	132,00		0,915
Marmara Bölgesi-Güney Doğu Anadolu Bölgesi	51,00		0,854
Marmara Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi	116,50		0,281
Ege Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	9,00		0,203
Ege Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	38,50		0,244
Ege Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	8,50		0,030*
Ege Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	4,00		0,10
Ege Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	3,00		0,003*
Akdeniz Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	55,00		0,50
Akdeniz Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	27,00		0,733
Akdeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	11,50		0,911
Akdeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	26,00		0,464
İç Anadolu Bölgesi- Karadeniz Bölgesi	74,00		0,119
İç Anadolu Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	32,50		0,376
İç Anadolu Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	57,50		0,011*
Karadeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	18,50		0,818
Karadeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	43,50		0,375
Güney Doğu Anadolu Bölgesi -Doğu Anadolu Bölgesi	15,50		0,352
*%90 güven düzeyinde istatistiksel olarak bir farklılık vardır.			

Test sonuçlarına göre Marmara Bölgesi- Ege Bölgesi, Marmara Bölgesi- İç Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi- Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi çiftleri arasında ECHE belgesine ne kadar süredir sahip olduğu %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır.

Anket katılımcılarının “Avrupa Birliği yükseköğretim politikası öncelikleri oluşturulurken ülkeler arasındaki eğitim sistemleri farklılıklarının dikkate alındığını düşünüyorum.” sorusuna verdikleri cevapların bölgeler arasında farklılık gösterdiği Kruskal Wallis testi ile tespit edilmişti. Hangi bölgeler arasında bu soruya farklı cevap verildiği araştırılırken kullanılan Mann Whitney Testi sonuçlarına Tablo 3.23’te yer verilmiştir.

Tablo 3.23: AB Yükseköğretim Politikaları Öncelikleri Oluşturulurken Ülkelerarası Farklılıkları Dikkate Alma Durumuna Yönelik Bakış açısının Bölgelere Göre Değişmesine İlişkin Yapılmış Mann Whitney Testi Sonuçları

	Mann Whitney Test İstatistiği Değeri	p-değeri
Marmara Bölgesi-Ege Bölgesi	51,00	0,418
Marmara Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	70,00	0,583
Marmara Bölgesi- İç Anadolu Bölgesi	288,50	0,856
Marmara Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	130,00	0,854
Marmara Bölgesi-Güney Doğu Anadolu Bölgesi	31,00	0,147
Marmara Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi	67,50	0,060*
Ege Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	9,00	0,237
Ege Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	44,50	0,487
Ege Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	19,00	0,415
Ege Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	8,00	0,558
Ege Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	17,00	0,182
Akdeniz Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	56,50	0,564
Akdeniz Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	24,00	0,473
Akdeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	5,00	0,110
Akdeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	11,00	0,019*
İç Anadolu Bölgesi- Karadeniz Bölgesi	109,50	0,983
İç Anadolu Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	28,50	0,244
İç Anadolu Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	63,00	0,020*
Karadeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	11,00	0,152
Karadeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	23,00	0,014*
Güney Doğu Anadolu Bölgesi -Doğu Anadolu Bölgesi	17,00	0,451
*%90 güven düzeyinde istatistiksel olarak bir farklılık vardır.		

Tabloda yer alan test sonuçlarına göre Marmara Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi çiftleri arasında AB Yükseköğretim Politikaları öncelikleri oluşturulurken ülkelerarası farklılıkların ele alınıp alınmadığına dair verilen cevaplar %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır.

Üniversitelerin Erasmus+ Programı kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısının bölgeler arasında farklılaştığı da Kruskal Wallis Testi ile tespit edilmiştir. Hangi bölgeler arasında farklılaştığı ise yine Mann Whitney Testi aracılığıyla test edilmiş ve sonuçlarına Tablo 3.24'te yer verilmiştir.

Tablo 3.24: Üniversitelerin Erasmus+ Programı Kapsamında Kurulan Ortaklıklar ve İşbirliklerinin Sayısının Hangi Bölgeler Arasında Farklılaştığına İlişkin Yapılan Mann-Whitney Testi Sonuçları

	Mann Test Değeri	Whitney İstatistiği	p- değeri
Marmara Bölgesi-Ege Bölgesi	33,00		0,061*
Marmara Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	75,00		0,776
Marmara Bölgesi- İç Anadolu Bölgesi	243,50		0,265
Marmara Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	109,50		0,358
Marmara Bölgesi-Güney Doğu Anadolu Bölgesi	46,00		0,620
Marmara Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi	85,50		0,031*
Ege Bölgesi-Akdeniz Bölgesi	7,50		0,140
Ege Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	36,50		0,236
Ege Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	10,00		0,059*
Ege Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	3,50		0,102
Ege Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	8,00		0,020*
Akdeniz Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi	58,50		0,666
Akdeniz Bölgesi-Karadeniz Bölgesi	22,50		0,391
Akdeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	9,00		0,496
Akdeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	18,00		0,101
İç Anadolu Bölgesi- Karadeniz Bölgesi	74,50		0,139
İç Anadolu Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	30,50		0,326
İç Anadolu Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	59,50		0,016*
Karadeniz Bölgesi- Güney Doğu Anadolu Bölgesi	19,50		0,942
Karadeniz Bölgesi- Doğu Anadolu Bölgesi	43,50		0,387
Güney Doğu Anadolu Bölgesi -Doğu Anadolu Bölgesi	17,00		0,571
*%90 güven düzeyinde istatistiksel olarak bir farklılık vardır.			

Tabloda yer alan test sonuçlarına göre Marmara Bölgesi-Ege Bölgesi, Marmara Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi-Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi-Doğu Anadolu Bölgesi çiftleri arasında üniversitelerin Erasmus+ Programı kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısı %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İçinde bulunduğumuz dönemde, uzak ile yakın arasındaki mesafenin yok denilecek kadar azalması sonucunda, ülkelerin ve insanların birbirleri ile gerek ekonomik ve gerekse sosyal etkileşiminin artması; böylelikle birbirlerine daha fazla yaklaşp daha bağımlı hale gelmeleri küreselleşme olgusunu açıklar niteliktedir. Bu olgu her alanda kendini gösterdiği gibi yükseköğretim alanını da etkilemiştir. Ekonomik ve toplumsal küreselleşme yanında bilginin artan önemi yükseköğretimde uluslararasılaşmayı zorunlu kılmıştır; bu sebeple yükseköğretimde uluslararasılaşma politik, ekonomik, sosyo-kültürel ve akademik birçok alanın kombinasyonu olarak sürekli gelişen dinamik bir yapıya sahiptir. Ülkeler, yükseköğretimde uluslararasılaşma konusunda sadece süreçten etkilenen değil aynı zamanda süreçte katkı sağlayan, ona göre stratejiler hazırlayan ve onu yönetebilen konumda olmaları sebebiyle çok yönlü etkileri olan bu sürecin avantajlarından faydalanmak istemektedirler. Tüm bu gelişmelere bağlı olarak, ülkeler, kendi yükseköğretim sistemlerini kıyaslamak, diğer ülkelerdeki gelişmeleri takip edebilmek, benzer sorunlara ortak çözümler üretebilmek gibi nedenlerle yükseköğretimde uluslararasılaşma alanında bölgesel işbirlikleri oluşturmaya başlamışlardır. Özellikle Avrupa Birliğinde, yükseköğretim kurumları Avrupa Birliğinin ileriye dönük stratejilerini uygulama ve büyümesini sürdürme konularında önemli ortaklardır. Bu sebeple, Avrupa bölgesinde ortak bir Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) oluşturmak amacıyla başlatılan Bologna Süreci bölgesel anlamda yapılan en önemli çalışmalardan birisidir. Sürecin hedefleri arasında: Kolay anlaşılır ve birbiriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve dereceleri oluşturmak ki bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulaması geliştirilmiştir; Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek ki bu amaç daha sonra 2003 Berlin bildirgesinde revize edilerek üçüncü aşama olan doktora düzeyini de içerecek şekilde planlanmış ve üç aşamalı derece sistemine geçiş sürecin amacı haline gelmiştir; Avrupa Kredi Transfer Sistemini uygulamaya koymak; Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak; Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını uygulamak ve yaygınlaştırmak; Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek yer almaktadır. Bu amaçlara

ulaşmak için yenilikçi ve sistematik araçlar sunulmaktadır. Bu araçların yanı sıra Erasmus+ Programı sürece katkısı bakımından etkili bir uygulama olmuştur. Türkiye de, gerek yükseköğretimde yeniden yapılanma bağlamında gerekse dış politika hedefleri kapsamında yer alan yükseköğretim hedefleri doğrultusunda önemli bir uygulama olan Bologna Sürecine 2001 Prag Toplantısı ile dahil olmuştur. Süreç içerisinde üç kademeli sistemle uyumlu yeterlilikler çerçevesinin oluşturulması, Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nin (AKTS) üniversitelerde uygulanmak üzere zorunlu hale getirilmesi, Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi, Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Komisyonu (YYK) ve bu komisyona yardımcı olabilecek Çalışma Grupları oluşturulması, ENIC/NARIC ağına üye olunması gibi gelişmelerle Bologna Sürecine dair yapılması gereken uygulamalara yasal mevzuatta yer verilmesi, Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşmasında Avrupa Birliğı yükseköğretim politikalarının önemli derecede etkili olduğunu göstermektedir. Bologna süreci doğrultusunda öngörülen faaliyet ve düzenlemelerin uygulamaya konulması, yükseköğretim sistemimizin yurtdışında daha iyi tanınması ve yükseköğretim kurumlarımıza ilgiyi artırması; öğrenci ve diğer paydaşlara karşı sorumluluklarını yerine getiren yükseköğretim kurumlarını desteklemesi; yeterliliklerin bir bütün olarak birbirleri ile ilişkilendirilebilmeleri ve eğitimin farklı düzeyleri arasında ilerleme ve geçişi kolaylaştırabilme hususunda ulusal yeterlilikler çerçevesinin oluşturulması; toplumsal ihtiyaçlara uygun olarak yeni yeterliliklerin geliştirilmesi; yeterlilikler ile tanınma ve hareketlilik arasındaki ilişkiyi açıklayarak ulusal ve uluslararası düzeyde bilinci artırması; kalite güvence sistemleri ile uluslararası arenada rekabet edebilir yükseköğretim sistemi oluşturulmasına katkı sağlaması; şeffaf karşılaştırılabilir bir sistem sağlaması gibi nedenlerle Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Ülkemiz aynı zamanda sürece katkısı bakımından etkili bir uygulama olan Topluluk Programlarından (Dahil olunan dönemde Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik şimdi Erasmus+) da resmi olarak 1 Nisan 2004 yılında yararlanmaya başlamış ve süreç Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütölmüştür. 2014-2020 döneminde eğitim, gençlik ve spor programlarını tek çatı altında toplayan Erasmus+ Programına bakıldığında tüm katılımcı ölkeler için toplam 14,7 Milyar Avro bütçe ayrıldığı

görülmektedir. Bütçenin ana eylemler altında yer alan farklı sektörlerle göre dağılımına bakıldığında ise en fazla desteğin 43 % lük oran ile yükseköğretim sektörüne ayrıldığı rahatlıkla görülebilir. Bütçenin büyük bir bölümünün yükseköğretim alanına ayrılması Avrupa Birliği politika önceliklerinde yükseköğretim alanının ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir. Genel bütçe dağılımı doğrultusunda, ülke merkezli projeler için Türkiye Ulusal Ajansı'na ayrılan hibenin büyük bir kısmı da Yükseköğretim alanındaki projelere ayrılmaktadır.

Bir yükseköğretim kurumu Erasmus+ Programı'na katılmak için ECHE sahibi olmalıdır. ECHE Erasmus+ Yükseköğretim Programı için temel prensipleri gösteren ve kalite güvencesi olarak tasarlanan bir belgedir. ECHE sahibi her kurum tüm ECHE ilkelerine uymakla yükümlüdür. ECHE prensipleri incelendiğinde Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri ile uyum içinde olduğu görülmektedir. Yani ECHE sahibi olarak Erasmus+ Programından yararlanan bir yükseköğretim kurumu ECHE prensiplerine uyum sağlayarak aynı zamanda Avrupa Birliği yükseköğretim politikaları ekseninde uluslararasılaşma sürecinde ilerlemektedir. Türkiye Ulusal Ajansı, yükseköğretim alanındaki tüm sorumluluklarının yanısıra yükseköğretim alanındaki programların tanıtımına yönelik olarak hedef kitleye dönük bilgilendirme ve destek toplantıları düzenlemek, özellikle yeni kurulan potansiyel başvuru sahipleri için Yükseköğretim hareketlilik projesine başvurabilmenin ön şartı olan ECHE alınması için eğitim ve destek vermek, daha sonrasında ise ilgili belgenin kurallarına uyulup uyulmadığını kontrol etmek ve uygulamayı iyileştirmek adına önlemler almak konusunda büyük bir özveriyle çalışmaktadır. Bu çabaların da katkısıyla 2017-2018 Akademik yılında, Türkiye'deki 186 tane yükseköğretim kurumunun 168 tanesi ECHE belgesine sahiptir.

Uluslararasılaşma konusu, potansiyel avantajları sebebiyle Türkiye'de kalkınma planları, hükümet programları ve çeşitli kurumların strateji belgeleri, eylem planları gibi belgelerde yerini almıştır. Her ne kadar süreç çok yönlü de olsa Türkiye'nin Bologna sürecine katılması ilaveten Erasmus+ Programını başarıyla yürütmesi ülkemizde yükseköğretimde uluslararasılaşmanın Avrupa boyutunu oldukça güçlü kılmıştır. Türkiye'deki değişim programları incelendiğinde giden/gelen öğrenci sayısında da Erasmus+ Programı öne çıkmaktadır. Özetle,

Türkiye’de yükseköğretimin uluslararasılaşmasında, Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarının önemli derecede etkili olduğu söylenebilir. Bu durumda çalışmadaki tüm bilgiler ve yapılan anket de göz önünde bulundurularak aşağıdaki sonuç/önerilere ulaşılabilir:

- Ülkemizde yükseköğretim alanı ile ilgili alınan kararlar ve yapılan düzenlemeler ile, uluslararasılaşma yükseköğretim alanındaki öncelikli konular arasında yerini almış ve temel bir eğilim haline gelmiştir. Ülkemizdeki resmi belgeler genel olarak incelendiğinde; dünya uluslararası öğrenci payını artırma, yurtdışı eğitim işbirliklerini artırma ve az gelişmiş ülkelerden gelen öğrencilere burs verme hedefleri öne çıkar. Erasmus+ Programı bu hedeflerden her üçüne de hizmet eder (değişim ve işbirliği için kurumlar arası anlaşmalar vb. ile yurtdışı eğitim işbirliklerini artırma; öğrenci değişimi ile ülkemize öğrenci çekme gibi faaliyetlerle dünya uluslararası öğrenci payını artırma; ortak ülkelerle proje yapma imkanı sayesinde az gelişmiş ülkelerden gelen öğrencilere hibe sağlayabilme). Çalışma kapsamındaki ankette, Avrupa Birliği politika öncelikleri ile Türkiye yükseköğretiminin ihtiyaç ve beklentilerinin uyuşup uyuşmadığı sorgulanmış ve cevaplarda genel kanı uyuştugu yönünde olmuştur. Erasmus+ Programı AB politika öncelikleri doğrultusunda oluşturulduğundan, bu soruya iletilen cevaplar, Programın, ülkemiz uluslararasılaşma hedeflerine katkı sağladığını dolaylı olarak desteklemektedir.
- Dünyada uluslararasılaşmada cazibe merkezi olan ülkelerle kıyaslandığında, Türkiye’nin yükseköğretimin uluslararasılaşması konusunda intibah döneminde olduğu söylenebilir. Türkiye’nin yükseköğretiminin uluslararasılaşması sürecinde, Avrupa Birliği ile olan etkileşim neticesinde Bologna Süreci ve Erasmus+ Programı sayesinde, Avrupa Yükseköğretim Alanı politikaları önemli derecede etkili olmuştur. Zaten çalışma kapsamında ankette yer alan “Erasmus+ Programının kurumumuzun Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları

çerçevesinde uluslararasılaşmasına katkısı vardır.” sorusuna verilen cevaplarda bir katılımcının kararsız kalmasının dışındaki cevapların hepsinin “kesinlikle katılıyorum ve “katılıyorum” şeklinde olması; ilaveten “Erasmus+ kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin kurumumuzun uluslararasılaşmasını kolaylaştırdığını düşünüyorum.” sorusuna hiç bir katılımcının olumsuz bir cevap vermemesinin yanısıra katılımcıların %72’sinin bu duruma “kesinlikle katılıyorum” cevabını iletmesi, Erasmus+ Programının üniversitelerin uluslararasılaşmasında ne kadar etkin bir rol oynadığı görüşünü desteklemektedir. Ayrıca, ankette “Kurumunuzun Erasmus+ Programı dahilinde/haricinde kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.” şeklinde iki soru sorulmuştur. Cevap olarak iletilen sayılar kıyaslandığında, Erasmus+ Programının diğer programlardan daha yaygın olduğunu ve üniversitelerde daha etkin bir biçimde kullanıldığını söylemek mümkündür. Bu programın yürütülmesindeki tecrübenin, Mevlana Programı gibi daha genç programların yürütülmesinde kullanılması ülkemizin uluslararasılaşma çabalarında daha hızlı ilerlemesini sağlayabilir.

- Erasmus+ Programı, programa katılımda yükseköğretim kurumlarına ECHE belgesi ön koşulu getirerek, yükseköğretim kurumlarının programı uygularken uymak zorunda olduğu, Bologna temel hedefleriyle uyumlu olan temel ilkeler ile minimum gereklilikler altına imza atmasını sağlamıştır. Bu temel ilkeler ve minimum gereklilikler aslında aynı zamanda bir kurumun uluslararasılaşması için rehberlik eden, şeffaflığı ve kaliteyi artıran unsurlardır. Ayrıca programın kurallara uygun yürütülmesi, kurumların uluslararası tanınırlılığının artması, uluslararası akademik standartlarda çalışma, eğitim ve araştırma alanlarına küresel bir boyut kazandırma, nitelikli personel ve öğrenci hareketliliği sağlama, kültürlerarası farkındalığı geliştirme, kamu kaynağını verimli kullanma gibi avantajlar da sunmaktadır. İlaveten, iyi yönetilen bir yükseköğretim alanı projesi bütçesi ile

üniversitelerin tanıtımı, oryantasyonlar, fuar katılımları gibi bir çok etkinliğe finansman sağlanabilir.

- Yukarıda sayılan sebeplerle Türkiye’de ECHE belgesi altına imza atan ve programdan yararlanan tüm yükseköğretim kurumları bunun bilincinde olarak kuralları uygulamalı ve projeyi bu bilinçle yürütmelidirler. Çalışmada yer alan anketi cevaplayan 85 kurumun hepsi ECHE belgesine sahiptir ve 85 katılımcının çok büyük bir çoğunluğu yükseköğretim kurumunun misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyumun yer aldığını beyan etmiştir; yine 85 katılımcının 81’i yükseköğretim kurumunun uluslararasılaşma sürecini desteklediğini düşünmektedir. Ayrıca 85 üniversitenin 84’ünde Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisi yapılanmasının mevcut olduğu belirtilmiştir. Bunlar üniversitelerin uluslararasılaşma konusunu kurumsal stratejilerine ve kurumsal yapılanmalarına yansıttığının göstergesidir. Başarılı bir uluslararasılaşma için mutlaka kurumların üst yönetiminin desteği gereklidir. Ayrıca akademik personelin de sürece verdiği destek ve katılım önemlidir. Akademik kadrolardaki uluslararasılaşma, ortak projeler sayesinde bilgi paylaşımı ve teknoloji transferi gibi olanaklar sağlarken kurumun tanıtımına da ciddi anlamda katkı sağlar ve diğer hareketliliklerin önünü açar. Uluslararasılaşmaya önem veren kurumlar, uygulamada başarılı olabilmek adına, bu yönde fayda sağlayan akademik personel için ödül ve teşvik mekanizmaları geliştirmelidir (örneğin uluslararasılaşmayı destekleyici faaliyetlerin akademik yükselme için puan sağlaması, nitelikli çalışmalar yapılabilmesi için finansal destek sağlanması gibi uygulamalar vb.). Ayrıca sürecin yürütücüsü olan Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisi yapılanmalarının da etkin, verimli ve planlı olması sürece sağlayacağı fayda açısından önemlidir. Bu konuda ankette “Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin aşağıdakilerden hangi statüde olmasının ofisin

performansına daha fazla katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna iletilen kadrolu uzman seçeneğinin performansı artıracığı yündeki cevap genel düşünceyi oluşturmuştur. Bu cevapla, uluslararasılaşma gibi çok yönlü bir konuda uzmanlaşmanın önemli olduğu hakim görüşü desteklenmiştir. Buna ilaveten, ofislerde kurumsal hafıza için dosyalama düzeni ve konuya hakim olabilmek için deneyim önemlidir; bu sebeple ofislerde ihtiyaç sayısında nitelikli personel çalıştırılması ve personel sürekliliği sağlanarak çalışan sirkülasyonunun azaltılması özelde Erasmus+ Programının sağlıklı yönetilmesine genelde ise kurumların uluslararasılaşmasına olumlu katkı sağlayacaktır.

- Anket kapsamında katılımcıların %73’ü Erasmus+ Programı kapsamında yer alan faaliyetlerden “Öğrenci Öğrenim Hareketliliği”nin kurumlarının uluslararasılaşmasına daha fazla katkı sunduğunu düşünmektedir. Bu soruda büyük bir çoğunluğun hemfikir oluşu “Öğrenci Öğrenim Hareketliliği”ni fazlasıyla öne çıkarmaktadır. Bu sebeple ankette yer alan bu soru Türkiye Ulusal Ajansı tarafından daha fazla kurumun katılımı gerçekleştirilecek şekilde kurumlara tekrar iletilebilir ve kurumlarca iletilen cevaplar proje kapsamında alınan hibenin daha verimli kullanılması adına hibe dağıtımı sürecinde değerlendirilebilir.
- Ankette sorulan “Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin kurumumuzun uluslararasılaşma sürecine katkı sağladığını düşünüyorum.” sorusuna verilen cevaplar Türkiye Ulusal Ajansı yükseköğretim alanı faaliyetlerinin üniversitelerin uluslararasılaşmasına yadsınamaz bir katkı sunduğunun göstergesi olmuştur. Uluslararasılaşmanın ülkelere olan katkıları dikkate alındığında ki bunların başında ekonomik fayda sağlama, akademik ve bilimsel etkileşim ile kurumsal kapasite ve kaliteyi artırma dolayısı ile en önemli beşeri sermaye olan insana yapılan yatırımı artırma, ülkeler arası işbirliği ile kültürler arası etkileşim sağlama ve kamu diplomasi

aracı olma gelmektedir; iletilen cevaplarla sorumluluk alanı sadece “Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik programlarını Türkiye’de duyurmak; programları yürütmek” gibi görünen bir kurumun etki alanının görünenin çok üzerinde olduğu söylenebilir. Bu örnekten yola çıkarak, Türkiye’nin uluslararasılaşma konusunda başarılı olabilmesi için bu konuyla ilgili tüm paydaş kurum ve kuruluşların işbirliğinin azami faydayı sağlayacağı düşünülmektedir; ilgili tüm kurumlar arasında istişareler yapılarak politika oluşturulması ve strateji belirlenmesi konunun çok yönlü değerlendirilmesine ve farklı tecrübelerin bir potada erimesine olanak sağlayacaktır. Bu sebeple ilgili kurum/kuruluşlardan alanında uzman temsilcilerin biraraya gelebileceği ortak ve çok yönlü politikalar üretebileceği planlı ve düzenli toplantıların gerçekleştirilebileceği bir platformun oluşturulması önemli görülmektedir.

- Ankette yer alan “Türkiye Ulusal Ajansı’nın Yükseköğretim alanına ilişkin aşağıdaki faaliyetlerinin hangisinden daha çok fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?” sorusunda bilgilendirme toplantılarının yüksek oranda tercih edilmesi dikkat çekicidir ve faaliyet planlaması yapılırken değerlendirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- Ankette, uluslararasılaşmanın önündeki potansiyel engellerden hangisinin ülkemiz için en önemli engel konumunda olduğu sorgulanmıştır ve yabancı dil problemi ve etkin yönetim eksikliğinin cevaplarda yüksek paya sahip olduğu görülmüştür. İlk sırada yer alan yabancı dil problemi hem akademik kadroda hem de öğrenci hareketliliğinde ortaya çıkmaktadır. Yabancı dilde açılan ders sayısını, yurt dışına gönderilen personel çeşitliliğini, potansiyel üretilebilecek proje sayısını vb. etkilemektedir. Bazı kurumlar yabancı dili yeterli düzeyde olan öğrenci bulamadıklarından öğrenci göndermekte zorlanmakta, dil seviyesi düşük öğrenci gönderdiğinde ise öğrenci derslerde zorluk çektiği gibi iletişim kurmakta da zorlandığından

kültürel kaynaşma gecikmekte/azalmaktadır, aynı zamanda karşı kurumun öğrenci niteliğini sorgulamasına ve ülkemizdeki kurumun imajının zedelenmesine sebep olmaktadır. Buna ilaveten yeterli sayıda yabancı dilde ders açamayan kurumlar gelen öğrenci potansiyelini kaybetmekte ve evde uluslararasılaşma (internationalization at home) kavramının avantajlarından faydalanamamaktadır. Dil problemi örneği uluslararasılaşma konusunun çok paydaşlı bir konu olduğunu göstermektedir. Bu sebeple konunun önemi hem ülkedeki hem de yükseköğretim kurumları içindeki tüm paydaşlar tarafından benimsenmeli ve o doğrultuda hareket edilmelidir. Ayrıca, daha önce belirtilen etkin yönetim eksikliğine dair yorumlar da bu görüşü destekler niteliktedir.

- Anket katılımcılarının %93'ünün Erasmus+ Programı ile öğrenci ve personel değişimi sonrasında hareketlilikten faydalanan kişilerin yabancı dil gelişiminin ilerlediğini düşünmesi dikkat çekicidir. Bu durum Programın, katılımcıları hayatları boyunca etkileyecek çıktılarından/faydalarından birisini somut bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada; uluslararasılaşma, Avrupa Birliği yükseköğretim politikaları, Bologna süreci hakkında genel bilgiler paylaşılarak Erasmus+ Programı yükseköğretim alanı faaliyetleri gereklilikleri ve fırsatları üzerinde durulmaya çalışılmış; Programın Avrupa Birliği Yükseköğretim politikaları özelinde uluslararasılaşmaya olan katkısı irdelenmeye çalışılmıştır. Türkiye yükseköğretiminde uluslararasılaşma alanında bu alanla ilgilenenler uluslararasılaşmayı bu tezde geçen pek çok kavram özelinde ele alabilirler. Örneğin; Tam tanınma konusu ve diğer ülkelerdeki ve Türkiye'deki uygulama, Gelen Öğrenciler için ECTS Ders Kataloglarının yayınlanmasının önemi ve Türkiye'deki farklı üniversitelerdeki farklı uygulamaların gelen öğrenci sayısına etkisi, Projeler kapsamında daha yüksek sanayi ve eğitim işbirliğinin teşviki, nedenleri ve katkıları, “evde uluslararasılaşmanın” önemi ve nasıl sağlanabileceği gibi konularda araştırmalar çeşitlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Bologna Declaration. 18 Haziran 1999. 5 Şubat 2017.

<http://www.ehea.info/cid100210/ministerial-conference-bologna-1999.html>

Bologna Process, European Higher Education Area. 16 Şubat 2017.

<http://www.ehea.info/pid34248/history.html>

Bologna Process Implementation Report 2018. 22 Mayıs 2018. 25 Mayıs 2018.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/182EN.pdf

Cantwell B. & Maldonado A. –Maldonado, “Four Stories: Confronting Contemporary Ideas about Globalisation and Internationalisation in Higher Education, Globalisation, Societies and Education”, 7:3, 2009, pp.289-306.

CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training), *Skills supply and demand in Europe: Medium-term forecast up to 2020*, Luxembourg, 2010.

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3052>

Çetinsaya, G., “Büyüme, Kalite ve Uluslararasılaşma: TürkiyeYükseköğretimi için Bir Yol Haritası.”, 2014.

De Wit, H., “Internationalisation of Higher Education in the United Sttes of America and Europe: A historical, comperative and conceptual analysis.” Westport, Connecticut: Greenwood, 2002.

Erasmus Charter for Higher Education 2014-2020, 7 Haziran 2017.

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/erasmus-charter-for-higher-education-2014-2020_en

Erasmus+ Program Rehberi, Sürüm 1(2017), 20 Ekim 2016, 9 Şubat 2017.

[http://ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-\(tr\).pdf?sfvrsn=0](http://ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-(tr).pdf?sfvrsn=0)

European Association for Quality Assurance In Higher Education, *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, Brussels, 2015.

European Commission, *Europe 2020 Strategy*, 2010.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en#howisthestrategymonitored

European Commission, *A New Impetus for Higher Education In The EU*, Brussels, 30 Mayıs 2017, 6 Haziran 2017a.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0247&from=EN>

European Commission, *EU activities in the field of higher education*, 7 Mayıs 2018.

https://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_en

European Commission, *Diploma Supplement*, 8 Haziran 2017b.

https://ec.europa.eu/education/resources/diploma-supplement_en

European Commission, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, *Erasmus Charter for Higher Education 2014-2020 Selection 2018*, 25.10.2017, 18.11.2017e.

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/erasmus-charter-for-higher-education-2014-2020-selection-2018_en

European Commission, *European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)*, 28.11.2017c

https://ec.europa.eu/education/resources/european-credit-transfer-accumulation-system_en

European Commission, *Call for Proposals*, EACEA/03/2017, 25 Ekim 2017f.

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/applicant_guidelines_2018_en.pdf

European Commission, *Specific Call for Proposals*, EACEA/03/2017, 25 Ekim 2017d.

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/en_3.pdf

European Commission, *ECHE Monitoring Guide*, 2016 version – first edition.

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/eche-monitoring-guide_en_0.pdf

European Commission, ECHE NA Consultative WG meeting 1st to 2nd December 2016 Brussels, Belgium, Main outcomes, 30 Ekim 2017.

http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwiR3trBk5jXAhUsMJoKHQuvDg4QFggrMAE&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Ftransparency%2Fregexpert%2Findex.cfm%3Fdo%3DgroupDetail.groupDetailDoc%26id%3D30343%26no%3D3&usg=AOvVaw3Q6p99p_rYuFcWPsq8sUig

European Commission, *Erasmus+, Part A: General information about the Erasmus+ Programme*, 31 Ekim 2017g.

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-a_en

European Commission, *Erasmus+ Programme Guide*, Version 2, 20 Ocak 2017, 31 Ekim 2017h.

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

European Commission, *The EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020*, 12 Haziran 2017.

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library/erasmus-plus-factsheet_en.pdf

European Commission, *Erasmus+ The EU programme for Education, Training, Youth and Sport 2014-2020*, 15 Haziran 2017.

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/erasmus-plus-in-detail_en.pdf

European Commission, *Delegation Agreement*, EAC-2017-0057, Ref. Ares(2017)2928540, 12 Haziran 2017.

enic-naric.net, 18 Mayıs 2017.

<http://www.enic-naric.net/welcome-to-the-enic-naric-website.aspx>

Garben, S., “The Bologna Process: From a European Law Perspective” European Law Journal, 2010.

Garben, S., “The Future of Higher Education in Europe: The Case for a Stronger Base in EU Law”, LSE ‘Europe in Question’ Discussion Paper Series, 2012

Horizon 2020, 7 Kasım 2017

<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>

International Association of Universities, Definitions, 17 Eylül 2017

<http://www.iau-aiu.net/content/definitions>

Knight, J., “Higher Education in Turmoil. The changing world of internalization” Rotterdam: Sense Publishers, 2008

Knight,J., “Internationalisation : Elements and Checkpoints” Canadian bureau for International Education.Ottawa, Canada. Research Monograph, No:7., 1994.

Korkut, F. & Mızıkacı, F. “Avrupa Birliği, Bologna Süreci ve Türkiye’de Psikolojik Danışman Eğitimi”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim, 2008.

Mesleki Yeterlili Kurumu, TYÇ’nin Hedef ve İşlevleri , 15 Kasım 2017

<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/tycnin-hedef-ve-levleri>

Sorbonne Joint Declaration, 1998.

<http://www.ehea.info/cid100203/sorbonne-declaration-1998.html>

Süngü, H., “Türkiye’de Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanları ile Üniversite Uzmanlarının Avrupa Yükseköğretim Alanının Oluşturulmasına İlişkin Görüşleri” Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Doktora Programı, Ankara, 2009.

Terzi Ç., “Uyum Sürecinde Türkiye Eğitim Politikalarının Avrupa Birliği Eğitim Politikaları Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, PhD Thesis, Eskişehir: Anadolu University Institute of Educational Sciences, 2005.

The Lisbon Recognition Convention, 11 Nisan 1997.

https://www.coe.int/T/DG4/HigherEducation/Recognition/LRC_en.asp

Treaty On European Union and The Treaty On The Functioning Of The European Union, 30 Mart 2010.

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2010.083.01.0001.01.ENG

Tuzcu, G., “Avrupa Birliğine Geçiş Sürecinde Türk Eğitiminin Planlanması”, Milli Eğitim Dergisi, 2002

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Başkanlık*, 30 Ekim 2017a. <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Bilgi Ortaklıkları*, 7 Kasım 2017l.

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/merkezi-faaliyetler/bilgi-ortakl%C4%B1klar%C4%B1>

Türkiye Ulusal Ajansı, “Erasmus+: Eğitim, Gençlik ve Sporda Avrupa Fırsatları, 2016.

<http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/Broşür/erasmus-eğitim-.pdf?sfvrsn=0>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *ERASMUS+’ı merak mı ediyorsunuz?*, 31.10.2017b.

<http://www.ua.gov.tr/kurumsal/halkla-ili%C5%9Fkiler/erasmus-%C4%B1-merak-m%C4%B1-ediyorsunuz>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Erasmus+ Yükseköğretim Programı*, 31 Ekim 2017c.

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programı/yükseköğretim-programı>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Jean Monnet*, 10 Kasım 2017j.

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/merkezi-faaliyetler/jean-monnet>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası ,*Ortak Ülkeler ile Hareketlilik Projeleri*, 2 Kasım 2017e.

<http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi/ortak-%C3%BClkeler-ile-hareketlilik-faaliyetleri>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Ortak Yüksek Lisans Dereceleri*, 5 Kasım 2017g.

<http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programı/yükseköğretim-programı/erasmus-programı-ek-sayfalar/ortak-yüksek-lisans-dereceleri>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Yüksek Lisans Öğrencileri İçin Kredi Garantisi*, 7 Kasım 2017h.

<http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programı/yükseköğretim-programı/erasmus-programı-ek-sayfalar/yüksek-lisans-öğrencileri-kredi-garantisi>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme*, 8 Kasım 2017i.

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/merkezi-faaliyetler/bilgi-ortakl%C4%B1klar%C4%B1>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Yükseköğretim Alanında Stratejik Ortaklıklar*, 5 Kasım 2017f.

[http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/stratejik-ortakliklar-\(ka2\)/uygulama-s%C3%BCreci](http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/stratejik-ortakliklar-(ka2)/uygulama-s%C3%BCreci)

Türkiye Ulusal Ajansı , *Yükseköğretim Kurumları İçin El Kitabı 2017 Sözleşme Dönemi*

<http://ua.gov.tr/docs/default-source/erasmus-programi-dosyaları/2017-ka1-yükseköğretim-kurumları-için-el-kitabı.pdf?sfvrsn=0>

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, *Yükseköğretim Öğrenci ve Personelinin Öğrenme Hareketliliği*, 3 Ekim 2017d.

<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programı/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi>

Van der Wende, M. C., Missing links. The relationship between national policies for internationalisation and those for higher education in general. In T. Kälvermark & M. C. van der Wende (Eds.), “National policies for internationalisation of higher education in Europe” Stockholm, Sweden: National Agency for Higher Education, 1997.

Yükseköğretim Kurulu, *Bologna Süreci'ne Katılım için Gerekli Koşullar ve İşlemler*, 12 Temmuz 2017a.

<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/bologna-sureci-uyelik-kriterleri>

Yükseköğretim Kurulu, *Derece ve Öğrenim Sürelerinin Tanınması*, 15 Temmuz 2017b.

<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/74>

Yükseköğretim Kurulu, *Tanınma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı, Yasal Mevzuat*, 17 Temmuz 2017c

<http://yok.gov.tr/web/denklikbirimi/mevzuat>

Yükseköğretim Kurulu, “Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları”, Ankara, Haziran 2010.

Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme Ve Kalite Geliştirme Rehberi, Sürüm: 2007/1.1

<http://www.yodek.org.tr/yodek/files/7aa12f8d2582deb44d4249c7aa4a2020.pdf>

Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme Ve Kalite Geliştirme
Yönetmeliği Resmi Gazete Sayısı: 25942 Resmi Gazete Tarihi: 20.09.2005

<http://www.yodek.org.tr/yodek/files/7aa12f8d2582deb44d4249c7aa4a2020.pdf>

EKLER

EK-1 ANKET FORMU

1. Yükseköğretim Kurumunuzun ismini belirtiniz.
2. Yükseköğretim Kurumunuzun ECHE (Erasmus Charter For Higher Education) Belgesi var mı?
 - a. Evet
 - b. Hayır
3. Kurumunuz kaç yıldır ECHE belgesine sahip?
 - a. Henüz ECHE belgemiz yok.
 - b. 0-3 yıl
 - c. 4-6 yıl
 - d. 7-10 yıl
 - e. 10 yıl üzeri
4. Yükseköğretim Kurumumuz misyon, vizyon, temel değerler ya da kalite politikasında uluslararası standartlara uyum yer almaktadır.
 - a. Kesinlikle katılıyorum
 - b. Katılıyorum

- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

5. Yükseköğretim Kurumumuz strateji belgesi gibi metinlerde uluslararasılaşma sürecini desteklemektedir.

- a. Kesinlikle katılıyorum
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

6. Sizce uluslararasılaşmanın önündeki aşağıda yer alan potansiyel engellerden hangisi ülkemiz için en önemli engel konumundadır?

- a. Uluslararasılaşmada etkin yönetim eksikliği
- b. Tanıtım ve markalaşma faaliyetlerinin yeterli olmaması
- c. Mevzuat ve bürokratik işlemler
- d. Burs sistemi
- e. Yabancı dil bilgisi düzeyi

7. Yükseköğretim Kurumumuzda Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisi yapılanması mevcuttur.

a. Evet

b. Hayır

8. Kurumunuz Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin çoğunu aşağıdaki görevlendirilmelerden hangisine uygun olarak tercih etmektedir?

a. Sözleşmeli memur

b. Kadrolu memur

c. Sözleşmeli uzman

d. Kadrolu uzman

e. Akademik personel

9. Uluslararası Ofis/Dış İlişkiler Ofisi/Erasmus Ofisinde çalışan personelin aşağıdakilerden hangi statüde olmasının ofisin performansına daha fazla katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?

a. Sözleşmeli memur

b. Kadrolu memur

c. Sözleşmeli uzman

d. Kadrolu uzman

e. Akademik personel

10. Kurumumuz Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri çerçevesinde hareket eder.

- a. Kesinlikle katılıyorum
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

11. Avrupa Birliği yükseköğretim politika öncelikleri ile Türkiye yükseköğretiminin ihtiyaç ve beklentilerinin uyuştuğunu düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

12. Türkiye'nin Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarının belirlemesi sürecinde etkili olduğunu düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum.
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum.

13. Avrupa Birliği yükseköğretim politikası öncelikleri oluşturulurken ülkeler arasındaki eğitim sistemleri farklılıklarının dikkate alındığını düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

14. Erasmus+ Programının kurumumuzun Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları çerçevesinde uluslararasılaşmasına katkısı vardır.

- a. Kesinlikle katılıyorum.
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum.

15. Erasmus+ Programı kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin kurumumuzun uluslararasılaşmasını kolaylaştırdığını düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum.
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum

e. Kesinlikle Katılmıyorum.

16. Kurumunuzun Erasmus+ Programı kapsamında kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.

a. 0-20

b. 20-80

c. 81-150

d. 151-300

e. 300 üzeri

17. Kurumunuzun Erasmus+ Programı haricinde kurulan ortaklıklar ve işbirliklerinin sayısını belirtiniz.

a. 0-20

b. 20-80

c. 81-150

d. 151-300

e. 300 üzeri

18. Kurumumuzda, Erasmus+ Programı hareketliliğinin Avrupa Birliği yükseköğretim politikalarında belirlenen önceliklere uygun bir şekilde yürütüldüğünü düşünüyorum.

a. Kesinlikle katılıyorum.

b. Katılıyorum

- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum.

19. Türkiye Ulusal Ajansı Yükseköğretim Alanı Faaliyetlerinin kurumumuzun uluslararasılaşma sürecine katkı sağladığını düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum.
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum.

20. Türkiye Ulusal Ajansı'nın Yükseköğretim alanına ilişkin aşağıdaki faaliyetlerinin hangisinden daha çok fayda sağladığınızı düşünüyorsunuz?

- a. Bilgilendirme Toplantıları
- b. Değerlendirme Toplantıları
- c. Tematik Toplantılar
- d. Denetimler
- e. Webinar, e-posta ve telefon aracılığıyla destek sağlama

21. Erasmus+ Programı kapsamında yer alan aşağıdaki faaliyetlerin hangisinin kurumunuzun uluslararasılaşmasına daha fazla katkı sunduğunu düşünüyorsunuz.

- a. Öğrenci Öğrenim Hareketliliği
- b. Öğrenci Staj Hareketliliği
- c. Personel Ders Verme
- d. Personel Eğitim Alma
- e. Kararsızım

22. Erasmus+ Programı öğrenci ve personel değişimi sonrasında hareketlilikten faydalanan kişilerin yabancı dil gelişiminin ilerlediğini düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum.
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum.

23. Erasmus+ Programının öğrencilere sağlamış olduğu OLS (Online Linguistic Support) sisteminin, katılımcının dil seviyesini ilerletmesine yardımcı olarak katılımcılara olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.

- a. Kesinlikle katılıyorum
- b. Katılıyorum
- c. Kararsızım
- d. Katılmıyorum
- e. Kesinlikle Katılmıyorum

T.C.

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

Avrupa Birliği EĞitim ve GenĐlik Programları Merkezi Başkanlığı

**AVRUPA BİRLİĞİ YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARI EKSENİNDE
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDEKİ ULUSLARARASILAŞMA
POLİTİKASI VE ERASMUS+ PROGRAMININ YERİ**

UZMANLIK TEZİ

Arzu ÇETİN

(Temmuz-2018)

Ankara